

3,26,

ZAPISNIK

SEDMEGA REDNEGA ZASEDANJA
MESTNEGA LJUDSKEGA ODBORA

GLAVNEGA MESTA
LJUBLJANE

Zapisnik

sedmega rednega zasedanja Mestnega ljudskega odbora
glavnega mesta Ljubljane,

ki je bilo v torek, 27. decembra 1949 od 8. do 18. ure v sejni dvorani
Mestnega ljudskega odbora, Mestni trg šte. 1/I.

Predsednik šestega rednega zasedanja tov. Zupet Avgust otvori sedmo redno zasedanje Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane in predlaga izvolitev predsedstva zasedanja.

Na predlog tov. Jančigaja Mirka Mestni ljudski odbor soglasno izvoli v

predsedstvo zasedanja

kot predsednika: Boleta Dušana,

kot namestnika predsednika: Kavčiča Jožeta,

kot zapisnikarja: Flegarja Avgusta,

za člana ing. Letonja Emilijo in Šušteršiča Jerneja.

Predsedstvo zasedanja prevzame vodstvo zasedanja in predlaga, da se ugotovi sklepčnost ljudskega odbora.

Namestnik predsednika zasedanja tov. Kavčič Jože ugotovi: Mestni ljudski odbor šteje 116 ljudskih odbornikov in so bili vsi odborniki pravilno vabljeni, kar je izkazano iz povratnic. Navzočih je 88 ljudskih odbornikov, odsotnih pa 28 ljudskih odbornikov. Sklepčnost je torej podana.

Svoj izostanek so opravičili: Albreht Franc, Bešter Mara, Boruta Ančka, Bravničar Dušan, Jelenc Aleš, Kimovec Franc, Koračin Jože, Kumar Andrej, Megušar Milan, Onič Franc, Pahor Jože, Pleško Srečko, Ponikvar Ivan, Prešeren Mirko, Puhar Dominik, Ravnihar Božena, Ribičič Mitja, Škrlavaj Milan, Tiran Jože, Vogrič Rudolf, Vrhovec Lojze, Zajc Ivan, Suhadolc Anton.

Premeščeni izven Ljubljane so ljudski odborniki: Kodrič Anton, Drnovšek Viktor in Hribar Franc.

Predlagam, da se navedenim ljudskim odbornikom izglasuje opravičena odsotnost, ker so pri vseh podani opravičljivi razlogi. **Soglasno sprejeto.**

Nista se pa opravičila: Košir Fedor in Polajnar Ciril. Glede poslednjih dveh predlagam, da se na prihodnjem sestanku sklepa o tem, ali se bosta smatrala za opravičeno ali neopravičeno odsotna z ozirom na njuno eventualno naknadno opravičilo.

Soglasno sprejeto.

Namestnik predsednika zasedanja nadaljuje: Na zadnjem rednem zasedanju, ki je bilo 14. julija 1949, ni bilo zaradi neopravičila rešeno vprašanje opravičene oz. neopravičene odsotnosti za naslednje ljudske odbornike: Ferfila Bogo, Gabrovšek Jože, Nedog Janez, Škrlavaj Milan, Žužek Anton, ing. Mušič Marjan in Možina Nace.

Iz opravičil, ki so dospela takoj po zasedanju, izhaja, da so bili ing. Mušič Marjan, Možina Nace, Nedog Janez in Škrlavaj Milan službeno zadržani, Ferfila Bogo na letnem dopustu. Zato predlagam, da se navedenim izglasuje opravičeno odsotnost; Gabrovšek Jože opravičila ni poslal in naj se, v kolikor se ne opraviči na tem zasedanju, izglasuje neopravičeno odsotnost. Tov. Žužek Anton je sicer opravičilo poslal in stavil predlog za razrešitev dolžnosti odbornika, vendar ljudski odbor te razrešitve ni sprejel in bo o tem poročal predsednik disciplinske komisije, ki je zadevo obravnaval.

Tov. Gabrovšek se naknadno opraviči, da je bil v času VI. rednega zasedanja v bolnišnici in se vsled tega zasedanja ni mogel udeležiti.

Ljudski odbor izglasuje vsem, ki so se opravičili po zasedanju kot tudi Gabrovšku Jožetu opravičeno odsotnost od VI. rednega zasedanja.

Predsednik zasedanja pozove mandatno komisijo, da poda svoje poročilo.

Predsednik mandatne komisije tov. Pogačar Niko poda naslednje poročilo:

V avgustu 1949 je umrl ljudski odbornik tov. Majcen Stane.

Predsednik zasedanja pozove ljudski odbor, da počasti spomin umrlega s polminutnim molkom.

Tov. Pogačar nadaljuje: Mandatno imunitetna komisija predlaga, da se verificira mandat namestnika Majcna Staneta tov. Vrhovca Ivana, krojača iz št. Vida nad Ljubljano.

Tov. Drnovšek Viktor je bil službeno premeščen v Beograd, tov. Hribar France v Maribor, tov. Kodrič Anton pa v Pôstojno. Ker imenovani zaradi odselitve iz območja mesta Ljubljane izgube mandat ljudskega odbornika, predlaga mandatno imunitetna komisija, da se verificirajo mandati njih namestnikov, t. j. Meliu Stanetu, delavcu iz Vevč — namestniku Drnovška Viktorja, tov. Adamič Mariji, učiteljici, Pražakova ulica 15 — namestniku tov. Hribarja Franceta, Šturm Fedji, profesorici, Levstikova ulica 25 — namestniku tovariša Kodriča Antona.

Predsednik zasedanja da poročilo mandatno imunitetne komisije na glasovanje.

Soglasno sprejeto.

Predsednik zasedanja pozove novoverificirane namestnike ter tov. Polajnarija Cirila, katerega mandat je bil verificiran na VI. rednem zasedanju, pa še ni prisegel, da prisežejo.

Verificirani namestniki Vrhove Ivan, Adamič Marija in Šturm Fedja prisežejo nato pred predsednikom zasedanja ter podpišejo prisego.

Predsednik zasedanja predlaga, da se prečita zapisnik VI. rednega zasedanja Mestnega ljudskega odbora samo v izvlečku, in da predlog na glasovanje.

Soglasno sprejeto.

Nato prečita namestnik predsednika zasedanja tov. Kavčič Jože izvleček zapisnika.

Ugotovi se, da je Izvršilni odbor izvršil vse sklepe Mestnega ljudskega odbora.

Predsednik zasedanja predlaga, da se sprejme zapisnik VI. rednega zasedanja in da predlog na glasovanje.

Soglasno sprejeto.

Predsednik zasedanja pozove nato disciplinsko komisijo, da poda poročilo o tem, kaj je ukrenila glede ljudskega odbornika Žužka Antona, ki je bil s sklepom VI. rednega zasedanja predan disciplinski komisiji, ker se dvakrat zaporedoma ni udeležil zasedanja, brez opravičila.

Tov. Maček Leopold poroča, da je disciplinska komisija razpravljala o disciplinskem prestopku tov. Žužka in ugotovila, da je bil tov. Žužek v prvem primeru odsoten zaradi bolezni, v drugem primeru pa je napravil prošnjo za razrešitev dolžnosti ljudskega odbornika. V postopku se je ugotovilo, da je smatral tov. Žužek, da je z vloženo prošnjo za razrešitev storil vse potrebno. Po predčitvi zadeve je tov. Žužek umaknil prošnjo za razrešitev in izjavil, da se bo redno udeleževal vseh zasedanj, kakor tudi vršil svoje dolžnosti ljudskega odbornika. Disciplinska komisija zato ni smatrala za potrebno, da bi proti tov. Žužku podvzela kake ukrepe.

Predsednik zasedanja da poročilo disciplinske komisije na glasovanje.

Soglasno sprejeto.

Predsednik zasedanja poda besedo tov. **Sitarju Francetu**, podpredsedniku Izvršilnega odbora.

Tov. podpredsednik predlaga: V zvezi z novim zakonom o ljudskih odborih preide oddelek za notranje zadeve v sestav ljudskega odbora kot poverjeništvo za notranje zadeve. Vsled tega predlagam, da ljudski odbor izvoli sedanjega poverjenika za notranje zadeve tov. **Kutina Franca** za člana Izvršilnega odbora.

V zvezi z novo organizacijo Ministrstva za državne nabave LRS je Mestni ljudski odbor organiziral posebno poverjeništvo za državne nabave in predlagam, da se izvoli v Izvršilni odbor ljudski odbornik **tov. Skitek Ermin** kot poverjenik tega poverjeništva.

V zvezi z odhodom tov. **Kodriča Toneta** na novo službeno mesto k Oblastnemu ljudskemu odboru v Postojno predlagam, da se na njegovo mesto izvoli v Izvršilni odbor ljudski odbornik **Kveder Fani**, ki bi prevzela poverjeništvo za turizem in gostinstvo.

Predsednik zasedanja da predloge tov. Sitarja na glasovanje.

Soglasno sprejeto.

Predsednik zasedanja predlaga nato naslednji

dnevni red:

1. Kulturno-prosvetna dejavnost Mestnega ljudskega odbora.
2. Poročilo o delu Poverjeništva za notranje zadeve.
3. Poročilo o delu okrajnega sodišča za glavno mesto Ljubljana.

Po vsakem poročilu diskusija.

4. Potrditev izvolitve predsednika, treh sodnikov in 125 sodnikov porotnikov okrajnega sodišča v Ljubljani ter razrešitev in volitve nekaterih sodnikov porotnikov.
5. Izvolitev novega disciplinskega sodišča ter disciplinskih tožilcev.
6. Poročilo komisije za odloke:
  - a) ustanovitev podjetij in ustanov;
  - b) spojitev podjetij;
  - c) prenos podjetja;
  - č) ukinitvev podjetja.

Dnevni red soglasno sprejet.

Ad 1. KULTURNO-PROSVETNA DEJAVNOST MESTNEGA LJUDSKEGA ODBORA

Poverjenik za kulturo in umetnost **tov. Miklavič Zvone** poda naslednje poročilo:

Tovariši, tovarišice! Moje poročilo bo v grobih obrisih zajelo delo in probleme Poverjeništva za kulturo in umetnost. Ker pa poverjeništvo obsega številne in po vsebini zelo različne sektorje kulture in umetnosti, se mi zdi

potrebno, da poročilo razdelim na glavne sektorje našega dela posamič, in sicer na poročilo o treh gledališčih, dalje poročilo o glasbenih šolah v Ljubljani, ter Mestnem arhivu in Mestnem muzeju, dalje da zajamem vprašanje knjižnic, ter kinofikacije in delno ljudske prosvete.

Gledališče

V Ljubljani sta dve poklicni gledališči: Drama, Opera in eno stalno polprofesionalno: Šentjakobsko gledališče. Kapaciteta vseh treh gledališč je majhna, saj imajo skupno le 1700 sedežev in stojšč. Kako pa iz dneva v dan raste želja ljudi po kulturnem dvigu, nam pričajo stalno razprodana gledališča in tisoči, ki ne morejo priti do vstopnic, kadar bi želeli. Prav iz te potrebe množice po kulturnem dvigu in rasti naše gledališke umetnosti nastaja važno vprašanje razvijanja novih gledališč. Sčasoma bo potrebno ustanoviti po vseh rajonih polprofesionalna gledališča, tako kot se razvijajo po manjših mestih, zlasti v industrijskih središčih: n. pr. v Celju, Kranju, Jesenicah, Kočevju, Ptujju. Način njihovega dela je namreč takšen, da je uprava in par igralcev profesionalnih, ostali kader pa je amaterski. Delno imajo že vsi rajoni pogoje za ustanavljanje gledališč podobnega tipa.

MLO pa je že pred letom razmišljal o ustanovitvi svojega poklicnega gledališča. V ta namen smo izvršili že mnoge predpriprave. Jasno je, da je eno izmed najbolj perečih vprašanj pri ustanavljanju novega gledališča kader igralcev in vodstveni kader. Naša Akademija za igralsko umetnost je bila ustanovljena šele po osvoboditvi, tako da v tem kratkem času svojega obstoja še ne more kriti vseh potreb kadra niti že delujočih gledališč in je zato v tej fazi razvoja potrebno rekrutirati kader igralcev iz nadarjenih igralcev amaterskih odrov ali ljudi, ki imajo za to veselje in talent. Vsled tega je poverjeništvu v začetku septembra letos razpisalo avdicije igralcev za kasnejši sprejem v Mestno gledališče. Razpis je zelo lepo uspel, saj se je prijavilo 144 interesentov. Avdicije so bile od 15. septembra do 6. oktobra letos pred komisijo, ki so jo sestavljali profesorji Akademije za igralsko umetnost, režiserji in člani SNG ter zastopniki Ministrstva in poverjeništvu, skupno 14 članov izpitne komisije. Po vestnem in kritičnem pretresu 144 kandidatov, je komisija predlagala 19 kandidatov za sprejem v igralski tečaj, tri igralce je dalo gledališče iz Ljubljane in dva Mariborsko gledališče. Skupno torej 24 igralcev.

Prvega novembra letos je poverjeništvu začelo s tečajem za vse te igralce pod vodstvom režiserja SNG tov. Tirana in dramaturga Moravca, ki sta bila tečaju dodeljena od Min. za kulturo in znanost. Tečaj je bil namreč pred ustanovitvijo gledališča nujno potreben, saj izbor tečajnikov z ozirom na njihovo izobrazbo in kvalifikacijo kaže kaj pestro sliko. Komisija, ki je izbirala tečajnike, je gledala samo na njihovo igralsko nadarjenost, kar je jasno predpogoj za poklicnega igralca. Izpit je n. pr. napravil kandidat, ki je bil do sedaj mizar, dalje sobarica, gospodinja, profesor, kovinobrusač itd. Zato je tem kandidatom najprej potrebno dati neko osnovno gledališko in tudi splošno izobrazbo.

Tečaj, ki se je pričel 1. novembra, je bil predviden na 3 mesece, nato šele se bo začela praktična igra. Delo v tečaju sedaj teče redno vsak dan dopoldne, popoldne in zvečer in se v njem obravnavajo splošni in strokovni predmeti: politični študij, zgodovina svetovnega gledališča, zgodovina slovenskega gledališča, govorna tehnika, dramska igra, slovenski jezik, slovensko pravorečje, slovenska književnost, recitacije, stili v literaturi in likovni umetnosti, gramatika itd. Predavajo člani SNG, Akademije za igralsko umetnost, univerze, skupno 13 predavateljev. Poleg predavanj pa imajo tečajniki seminarje, na katerih obravnavajo med drugim tudi predstave v gledališču in koncerte ter razstave, katere skupno obišejo. Vse to služi dvigu njihovega političnega in praktičnega nivoja.

Po zaključnem tečaju in prvih izpitih se bodo pričele praktične vaje reper-tearja, nakar bodo delali tečajniki sredi prihodnjega leta zadnji praktični izpit, ki bo odločilen za sprejem kandidatov v novo gledališče. Prvi rezultati tečaja kažejo veselje in ljubezen tečajnikov do študija in lahko pričakujemo od njih, da bodo s trdim delom in študijem uspešno opravili zadnji izpit, ko se bo ansambel Mestnega gledališča dokončno formiral.

Postavljeni pa smo pri tem pred drugo nalogo, da bo potrebno novemu gledališču, če hočemo, da se uspešno uveljavi v naši gledališki umetnosti in tudi omogoči vedno številnejšim gledalcem poset gledališč, potrebno preskrbeti primerne prostore, in sicer s kakšno adaptacijo ali novogradnjo. Naloga ni lahka, bomo jo pa lahko rešili s skupnim naporom in s pomočjo naših prostovoljcev, ki dnevno manifestirajo svojo socialistično zavest na velikih delovnih akcijah in zmagah.

Velike kulturne potrebe naših delovnih množic nam narekujejo tudi to dolžnost, da ustanovimo in zgradimo novo Mestno gledališče.

Lutkovno gledališče. Razvoj lutkovne umetnosti po osvoboditvi ni šel tako naglo pot naprej kot to opazujemo na drugih področjih umetniškega ali pa ljudsko-prosvetnega dela. Pred vojno je v Ljubljani delalo več lutkovnih gledališč, in sicer predvsem v sokolskih društvih. Seveda so bili to zelo nestalni odri. Po osvoboditvi pa lutkarstvo dolgo časa ni moglo oživeti. Odri so bili med okupacijo uničeni in prav tako inventar, osnovni problem pa je bila in je še zdaj literatura. Lutkovne literature je sicer ogromno, vendar je pa za naš čas skoraj docela neuporabljiva in preživeta. Vzgojne naloge so sedaj, jasno, čisto drugačne kot so bile prej in zato je potrebno ustvariti čisto novo literaturo.

Piscev lutkovnih iger pri nas skorajda nismo imeli, razen par poizkusov, in smo segali predvsem po starejši italijanski, nemški in češki literaturi. Še danes ne moremo trditi, da smo kaj prida na boljšem in so lutkovni odri v tem pogledu pred težkim problemom, čeprav se mladinske založbe po vsej državi trudijo, da začnemo tudi na tem sektorju več ustvarjati. Napisati dobro lutkovno igro pa ni tako majhna stvar, ker mora pisec dobro poznati tehniko odra in lutke, kar pa je težko za tistega, ki se z odrom ni ukvarjal. Drug razlog za slabo produkcijo pa je tudi v tem, da smo do sedaj imeli le malo odrov in vsled tega pisatelji niso imeli posebnega interesa, da bi kaj več pisali.

Naše poverjeništvu je še pred letom dni v okviru LP organiziralo potujoč lutkovni oder, ki je v letu dni izvedel preko 30 predstav v raznih krajih. Iz tega se je razvila misel postavitve stalnega lutkovnega gledališča. Izvedba te zamisli bo v kratkem zaključena z adaptacijo in preureditvijo stalnega lutkovnega gledališča na Šentjakobskem trgu. Gledališče bo dovršeno sredi prihodnjega meseca. Takrat bo pripravljena tudi etvortivena predstava Lutkovnega gledališča, in sicer dramatisiran Levstikov »Martin Krpan«, katerega režijo vodi režiser SNG tov. Milan Skrbinšek.

Ker bo gledališče imelo lastno lepo urejeno dvorano, je gotovo, da se bo v hitrem tempu razvijalo. Potrebno je predvidevati, da bo sčasoma imelo stalen poklicen ansambel kot ga ima že Lutkovno gledališče v Zagrebu. Skrb za pionirje nam nujno narekuje ustanovitev tega in razvijanje še več odrov. V vsakem rajonu naj bi bil vsaj eden. V Ljubljani je preko 10.000 pionirjev, ki nimajo še svojega kinematografa, Mladinskega gledališča, in predstavlja naš načrt za ustanovitev stalnega in sčasoma poklicnega lutkovnega gledališča prvi korak k rešitvi vprašanja pionirskih gledališč.

Naš lutkovni oder dela sedaj z visečimi lutkami, marionetami. To je klasično lutkovno gledališče. Pripravljamo pa tudi skupino, ki bo delala z modernimi ročnimi lutkami po sistemu slovitega lutkarja Obrazcova.

Poleg skrbi za pionirske predstave, pa bo to lutkovno gledališče prirejalo posebne zabavne predstave za odrasle, saj je pri nas mnogo ljubiteljev te umetnosti, ki ima čisto poseben in svojski čar.

Šentjakobsko gledališče. V zvezi z razvojem gledališč bi omenil še razvoj in delo Šentjakobskega gledališča, ki sicer ni v tem smislu samostojna kulturna ustanova kot bosta to Mestno gledališče in Lutkovno gledališče, pač pa je to društvo, ki je direktno pod upravno-operativnim vodstvom Poverjeništvu za kulturo in umetnost in kot naše osrednje amatersko gledališče tudi direktno dotirano od MLO. To gledališče bo v prihodnjem mesecu proslavilo 30-letnico svojega delovanja. Že samo to dejstvo kaže, da je to gledališče z veliko tradicijo in rutino, kateremu v razvoju naših poklicnih in zlasti amaterskih gledališč pripada važno mesto. To gledališče je vzgojilo stotine amaterjev igralcev in lepo število naših poklicnih igralcev je izšlo prav iz tega gledališča.

Gledališče je v pogojih, kot je pred vojno pač bilo možno, delovalo do okupacije. Vso dobo okupacije je prenehalo z delom. Gledališču je okupator razrušil oder in inventar, v kolikor ga člani gledališča niso poskrili ali poslali v partizane. Po osvoboditvi so stari člani spet poprijeli za delo, obnovili oder v Mestnem domu in februarja leta 1946 pričeli zopet s predstavami. Od takrat gledališče redno deluje, lahko rečemo, v največji zmogljivosti amaterja, ki mu je gledališče skoraj drugi poklic poleg njegove redne službe. To dokazuje število predstav od februarja 1946 do letos. Gledališče je naštudiralo v tem času 15 del in jih uprizorilo 302-krat. Od tega je opravilo 44 gostovanj v drugih krajih Slovenije. Predstave pa je obiskalo skupno 75.791 obiskovalcev. Ti podatki pričajo o velikem naporu tega amaterskega gledališča, saj povprečno 4 naštudirana dela vsako leto s 70—80 predstavami letno poleg vaj, ki so lahko samo zvečer, pomeni že skoraj delo profesionalnega gledališča, ker je osrednje amatersko gledališče z lastnim odrom samo letošnje leto v svojem okviru pričelo tečaj za igralce tega gledališča in drugih igralskih skupin KUD v Ljubljani. Snov tečaja je podobna omenjenemu tečaju Mestnega gledališča, samo da je seveda precej skrčena in razdeljena na eno leto dela. Gre nam zlasti za to, da dobijo naši odri močnejšo strokovno oporo kot so jo imeli do sedaj in pa enoten pogled na zahteve in razvoj gledališke umetnosti na amaterskih odrih.

Glasbene šole. Ko obravnavamo glasbeno šolstvo v Ljubljani, je zanimivo pogledati v njegov celoten razvoj, da dobimo pravo predstavo, kako težki pogoji so bili v kapitalističnem sistemu za razvoj šolstva, bolje rečeno, jih skoraj ni bilo, in kako gleda na to vse drugače ljudska država, ki gradi socializem.

Dasiravno zgodaj začeta, saj se je pojavil prvi poizkus glasbene vzgoje v Ljubljani že v letu 1218, ko je v javne šole bil vpeljan obvezni pouk petja, je vseeno glasbena vzgoja pri nas zelo mlada veja. Ko so v Evropi v tem času že vznikale visokoglasbene institucije, je pri nas cerkveni fevdalni sistem zaviral vsak poskus udeležbe ljudstva na kulturnem področju. Kultura je bila absoluten privilegij cerkvenih in aristokratskih krogov. Talenti, ki so se v tem času rodili našemu narodu, so ali kot neopaženi zamrli, ali pa jih je požrla tujina brez kakršnih koli dobrih posledic za naš narod. Zato tudi druga šola, ki so jo ustanovili jezuiti v 17. stol. na svojem zavodu pri Sv. Jakobu, ni imela za nas posebne vrednosti, saj se je v njej vzgajala bodisi aristokratska mladina ali pa duhovščina, od katerih je prva in druga gojila glasbo samo za svoj krog, ki je bil širšemu občinstvu nepristopen. Za časa francoske okupacije je zaspala tudi tretja šola, ki so jo ustanovili kranjski deželni stanovi. Šele, ko je bilo ustanovljeno društvo Glasbena matica 1872 in je 10 let nato to društvo ustanovilo svojo glasbeno šolo, lahko govorimo o strokovnem in tudi načrtnem glasbenem šolstvu.

Šola GM je začela z eno sobo, morala pa se je v prvem desetletju svojega obstoja neprestano seliti, dokler društvo ni kupilo svojega lastnega poslopja v Vegovi ulici, kjer je še danes šola I. rajcna. Leta 1919 je GM ustanovila konservatorij, ki pomeni na glasbeno-vzgojnem polju velik korak naprej, je pa finančno stanje šole tako zrahljal, da je bil obstoj šole večkrat ogrožen. Šele na nešteto prošenj, intervencij in urgenc je leta 1926 prevzela konservatorij država.

Poleg te šole je v Ljubljani pred vojno od leta 1928 naprej delovala tudi glasbena šola železničarjev »Sloga«, katera je imela povprečno od 150 do 200 učencev letno.

Zanimive so še nekatere številke 60 let obstoja glasbene šole v Ljubljani. Šola je v teh letih obiskovalo okrog 25.000 učencev: od tega 13.000 klaviristov, 6000 violinistov itd. Poučevalo je 250 učiteljev glasbe. To število za tako kratko dobo navsezadnje še ni tako majhno, glavna slabost je v tem, da je v njem le malo delavskih, kmečkih in kočarskih otrok in da je bilo na ta način na stotine in stotine talentov izgubljenih. Država je glasbeno vzgojo prepuščala iniciativi posameznikov in večni borbi šole z materialno platjo. Ukovina je bila prav neimovitim talentom resna ovira za študij ali pa jim ga je celo onemogočala. Kako kvarno so ukovine vplivale na razvoj šolstva, nam pojasnjuje šolski obisk. Od ustanovitve šole je število učencev z malimi razlikami normalno naraščalo v vsakem desetletju le za 100 učencev. Pred I. svetovno vojno je šola imela 500 učencev. V letu 1918/19, ko so se ljudske sile sprostile in zahtevale izobrazbo, je število učencev poskočilo na 1082. Padanje življenjskega standarda, redukcije, izkoriščanje delavca in kmeta, zniževanje materialnih pogojev delovnega človeka se lepo odražajo na stalnem padanju šole od leta do leta, tako da ima šola leta 1941 le še 310 učencev.

Nova Titova Jugoslavija je to vprašanje temeljito rešila. Učilnice so po osvoboditvi postale naenkrat premajhne, tako da smo bili pred težko nalogo, kako zadostiti vsem željam po strokovnem glasbenem pouku. Potreba je narekovala, da smo začeli ustanavljati nove glasbene šole, in sicer rajonske glasbene šole. Bili pa smo pred tremi dovolj težkimi problemi, to je vprašanje učiteljskega kadra, ki se je moral z ozirom na neprestan dotok učencev v istem tempu zviševati, dalje pred rešitvijo prostorov za nove glasbene šole in pred težko nalogo nabave novega instrumentarija. V letu 1948/49 so bile ustanovljene glasbene šole: v II. rajonu dve, in sicer v Šiški in Št. Vidu, v III., IV. in V. rajonu. Letos pa je prevzel I. rajon GŠ v Vegovi ulici, katere vodstvo je do tega časa imelo poverjenišтво za kulturo in umetnost. Tako je sedaj ustanovljena v vsakem rajonu GŠ, vsega skupaj 6 GŠ, kar pomeni lep razvoj, to je 5 novih šol, decentralizacijo glasbenega pouka in približanje glasbene ustanove k virom naših bodočih kadrov. Prav tako smo izvršili decentralizacijo kvalitetnih učnih moči od bivše centralne šole na rajonske šole s težnjo, da je potrebno vse šole enakomerno dvigati, kar je pa mogoče le tedaj, če ima vsaka šola nekaj visokokvalitetnega učnega kadra, ne pa, da je ta kader skoncentriran samo na eno šolo v centru mesta in velja ta šola potem za selektivno šolo, katera naj sprejema samo po nadarjenosti zbrano mladino. Naša naloga pa je, da prav vse šole dvigamo na visokokvalitetne zavode, ne pa samo eno, in ta razlog nas je vodil k decentralizaciji učnega kadra in delno tudi instrumentarija. Pri takem dvigu rajonskih glasbenih šol gre za važno vprašanje, da je namreč možen direktn vstop na srednjo glasbeno šolo učencem iz vseh teh rajonskih nižjih glasbenih šol, ne pa, da so samo nekaka zbirališča, iz katerih naj se najbolj nadarjeni zbirajo na osrednjo nižjo glasbeno šolo, ki naj daje nato kader srednji GŠ in Akademiji. Tako gledanje na rajonske nižje GŠ po našem prepričanju ne bi bilo pravilno, ker imajo po decentralizaciji in pravilnem novem razmeščanju že dovolj kvaliteten učni kader, sposoben, da učencem ne daje le osnovne glasbene izobrazbe, marveč tudi vso potrebno izobrazbo za nadaljnje višje šolanje.

Te prav za prav razumljive stvari navajam namreč zato, ker se nekateri pedagogi iz bivše centralne šole, ki je do reorganizacije glasbenega šolstva v Ljubljani veljala kot neka selektivna glasbena šola, ki je vzgajala kader za srednje glasbene šole, niso strinjali z našim mnenjem, in prav tako so se tudi nekateri starši otrok upirali rajonizaciji glasbenih šol, češ, da bodo te šole manj kvalitetne itd., ker jim ni jasna perspektivnost razvoja našega glasbenega šolstva. Tudi mi se strinjamo z mnenjem, da je potrebna ena selektivna glasbena šola, vendar pa mora zajemati vso republiko in mora ji biti priključen internat

za učence, ki imajo namen in sposobnosti, da se vzgajajo za poklicne glasbenike. To je važno vprašanje za šole na podeželju republike, kjer je zlasti pereče vprašanje dovolj dobrega strokovnega kadra, v Ljubljani je pa to vprašanje mnogo laže rešljivo, ko imamo niz osrednjih glasbenih institucij z dobrim strokovnim kadrom, sposobnim kvalitetnega poučevanja. To nam potrjuje tudi sedanje stanje učnih moči, katerih je na vseh šolah 111, in sicer stalno nastavljenih 28, honorarnih 83. 82 učnih moči ima predpisano kvalifikacijo, 29 nepopolno, tu pa je treba pripomniti, da gre pri teh z nepopolno kvalifikacijo predvsem za študente AG, katerim manjkajo le še eno do največ dve leti za dovršitev Akademije. Poleg tega pa poučujejo ti predvsem teorijo in solfeggio. Ta dejstva nam pričajo, da imajo naše šole že pogoje za dvig kvalitete dela, katerega bo pa razumljivo iz teh prvih osnovnih začetkov še močno dvigniti.

Letos je vpisanih v glasbene šole 1282 učencev. Omeniti pa moram, da imajo nekatera KUD še svoje glasbene tečaje, v katerih poučujejo instrumente, katere ne poučujemo na naših glasbenih šolah, to je harmonika, kitara, tamburica itd. Teh učencev je preko 500. Te številke v primerjavi s podatki, ki sem jih navajal izpred vojne, kažejo, da ni v Ljubljani pouk glasbe obiskovalo še nikdar toliko učencev kot sedaj in da to število, lahko rečemo, iz dneva v dan raste. Druga ugotovitev izredne važnosti pa je, da se je socialna struktura učencev zelo spremenila v korist delavske mladine. Z nabavo instrumentov smo delo te mladine omogočili, da lahko vadi na teh instrumentih, če jih nima doma. Zlasti je pereče vprašanje klavirjev, pihalnih instrumentov in tudi violin.

Napram lanskemu letu smo narasli za 575 učencev, in kar je še bolj razveseljivo, za 61 violinistov, 14 čelistov, 7 kontrabasov, 18 klarinetov, 11 trobent, 3 tube in 5 tolkal, torej instrumentov, katere orkestri danes najbolj pogrešajo, saj moramo plačevati drage inozemce.

Pri tem zadenemo tudi na vprašanje usmerjanja učencev v glasbeni pouk, to je zlasti v učenje instrumentov, ki sem jih navedel, ker se nikdar prej niso bavili s tem vprašanjem usmerjanja in je zato še danes značilno za naše šole, da imajo 72% klaviristov od celotnega števila učencev. Posebno uspešno so razvile to usmerjanje šole I., II. in III. rajona.

Da se je celotno število učencev na glasbenih šolah tako dvignilo, je vzrok, jasno, v tem, da so bile ustanovljene rajonske GŠ in pa, da smo odpravili šolnino z zagotovitvijo lastnih proračunov vsem šolam. Tako je postal glasbeni pouk pri nas brezplačen.

RLO imajo glede prostorov za glasbene šole precejšnje skrbi in nadloge. Zgradba šole I. rajona v Vegovi ulici se adaptira in bo drugo leto šele v celoti uporabna. Vprašanje prostorov te šole je tudi vprašanje nove AG, ki s svojo srednjo šolo zaseda del prostorov šole I. rajona. Ko bo postavljena nova AG, bomo lahko pristopili k ustanovitvi nove srednje glasbene šole. Ta šola bi bila potrebna za one učence, ki sicer hočejo nadaljevati po končani nižji glasbeni šoli svoj pouk na srednji glasbeni šoli, ne mislijo se pa poklicno posvetiti glasbi. Ta srednja glasbena šola, ki je sedaj priključena AG za glasbo, pa stavlja na učence prav ta pogoj vsled sistema svojega pouka, ki je čisto strokovno specialni, poleg tega pa predpisuje še določene starostne omejitve. Tako n. pr. ljudje, ki hočejo izpopolnjevati svoje znanje le v enem instrumentu in so morda že starejši kot so predpisana leta, danes ne morejo nadaljevati svojega študija. Ker pa hočemo, da imamo čim več muzikalno izobraženih ljudi, smo dolžni, da osnujemo tudi takšno srednjo glasbeno šolo.

II. rajon si je letos s pomočjo ogilnih članov KUD »H. Smrekar« s prostovoljnim delom sezidal pritlično stavbo z 8 šolskimi učilnicami, kar predstavlja zelo lep uspeh in vzpodbudo tudi drugim rajonom, ki so glede prostorov posebno na tesnem, to je III. in IV. rajon, saj so njihove šole le v zasilnih prostorih ali pa gostje ljudskih šol in gimnazij.

Poleg skrbi za ideološki dvig našega učnega osebja smo se posvetili v tem letu njegovemu strokovnemu poglobljanju, za katerega je tudi glasbeni pedagog nujno obvezan. Poleg rednih strokovnih konferenc in predavanj, ki bodo morala

biti sedaj, ko smo prebrodili prve organizacijske težave, redna in sistematična, bodo v strokovnem pogledu mnogo pripomogli inspektorji iz vrst profesorjev AG, ki smo jih sedaj imenovali za vse naše šole.

V zvezi z materialnimi potrebami glasbenih šol bi omenil še vprašanje nabave instrumentov, mislim predvsem pihalne instrumente in pa nabave strun za godala in klavirje, za kar smo navezani izključno na uvoz in bo potrebno doseči za to nekaj deviz. To je važno vprašanje, ne samo za glasbene šole, pač pa tudi za vse godbe in orkestre, katerih instrumenti so ali že močno iztrošeni ali pa jih sploh nimamo.

Mestni arhiv. Mestni arhiv spada po svojem bogatem zgodovinskem materialu, ki ga hrani v svojih prostorih, med najpomembnejše slične ustanove v bližnji Srednji Evropi. Nastal je enostavno iz raznih uradnih listin in drugih dokumentov, ki so se nabirali v teku stoletij pri magistratu. Začetki tega sistematičnega shranjevanja spisov padajo nazaj v srednji vek; še danes so ohranjene pergamentne listine in spisi iz 14. stol. Novejšega datuma pa so sodni zapisniki, knjige prejemkov in izdatkov, davčne knjige itd. Ti tečejo od 16. stol. do naših dni. Tako je torej pretežni del zgodovine Ljubljane tako rekoč koncentriran v domačem arhivu. Vse to je znatno bogastvo, ki nam nudi sijajen vpogled v družbeni sestav prebivalstva, dalje v komunalno gospodarjenje in v politiko magistrata vobče, končno črpamo iz obilice materiala podatke o kulturnem življenju v mestu — itd. Vse to pa je ostalo skozi dolgo dobo neizkoriščeno zaradi nezanimanja tistih merodajnih faktorjev, ki so imeli možnost, da vsestransko podpro in izdajo dobro zgodovino Ljubljane.

Arhiv so skozi stoletja smatrali za del registrature, kamor so shranjevali vse spise, ki so bili dani ad acta. V sodobnem smislu besede pa je arhiv bil organiziran šele na prelomu 19. in 20. stoletja. Bil je ločen od registrature, dobil specialno strokovno vodstvo in postal več ali manj samostojna institucija. Prvi arhivar je bil od l. 1898—1912 pesnik Anton Aškerc. Na podlagi arhivskih podatkov je sestavljal krajše članke različne vsebine, ki pa so bili preračunani na pestre in razgibane dogodke v mestu. Njemu je sledil pesnik Oton Župančič. Vendar pravega širokopoteznega znanstvenega izkoriščanja arhivskih podatkov še nekaj desetletij ne opažamo. Čeprav se je bolj in bolj čutila potreba po tem, da dobimo dobro zgodovino Ljubljane, ni bilo niti pravega strokovnega kadra niti organizatorjev, ki bi se lotili zanimivega, važnega in težkega dela, kajti v splošnem je prevladovalo mnenje, da arhivar le spravlja, ureja in štiti arhivalije. S tem je bil ločen od ostalega znanstvenega sveta, kar pa je prav obratno od tistega, kar bi moralo biti.

Da se vsaj za silo zadovolji težnji po obelodanjanju člankov iz lokalne zgodovine je leta 1934 pričela izhajati Kronika slovenskih mest. S tem niso bile niti za silo zamašene velike vrzeli, še manj pa seveda bil dan sintetičen prikaz razvoja mesta. Nov sunek v to smer pomeni misel, da se sestavi dobro zgodovino Ljubljane pod naslovom Monografija Ljubljane. Toda delj od zamisli niso prišli. Če bi se zamisel realizirala, bi bil arhiv s tem prav za prav mobiliziran za veliko znanstveno delo.

Spremembe po osvoboditvi so z vso ostrino postavile pred arhiv nove naloge znanstvenega značaja. Že sestavljenih 10 knjig hiš, kjer je popisana zgodovina vsake hiše in so dani važni topografski podatki, je bilo znova korigiranih in spopolnjenih, enako tudi tri knjige o sodnikih in županih. Pričelo se je obdelovati gospodarsko zgodovino, področje, ki je bilo doslej popolnoma zanemarjeno. Že sestavljena razprava obsega do sedaj prvo polovico 18. stoletja. Vse to rękopisno gradivo naravnost izziva k objavi. Zato je arhivu znova oživela misel o Monografiji Ljubljane. Načrt za to veliko delo je razširjen in ne obsega samo arheologije in politične zgodovine. Prva knjiga bi obsegala geološke, geografske in prirodoslovne razprave, druga knjiga bi bila posvečena izključno arheologiji. V tretji knjigi bi bil obravnavan srednji vek. Zaradi obsežnosti razprav in raznovrstnosti (politična zgodovina, umetnostna zgodovina, topografija itd.) bi

delo naraslo preko navadne knjige, zato bi bili potrebni že dopolnilni zvezki. Enako je z obravnavanjem tkim, novega veka, kamor je treba pa še prišteti razprave iz gospodarske zgodovine. Naprošenih je bilo za sodelovanje tudi že nekaj univ. profesorjev, ki so povabilo sprejeli in so pripravljani po svoji strani sodelovati pri delu.

Povsem v skladu s pripravami za Monografijo Ljubljane je smiselno, da se pričinja podeljevati nagrade za najboljše razprave o Ljubljani študentom in mlajšim absolventom ljubljanske univerze, da se dvigne zanimanje in da se pridobi nova dela o Ljubljani. Ker je za leto 1950 dan na razpolago arhivu tudi kredit za izdajanje zgodovinskega časopisa, ki naj bi samo po zamisli, v ostalem pa postavljen na popoluoma novo bazo, bil nadaljevanje predvojne Kronike, se bo tu objavljalo rokopisne razprave manjšega obsega, ki ne bi mogle same po sebi priti v Monografijo.

Za delo v arhivu so pridobljene tudi nove strokovne moči, ki se jih bo namestilo takoj, ko bodo razčiščeni še neki tehnični problemi.

Tako se arhiv po osvoboditvi bolj in bolj preobraža v nekaj institut za zgodovino Ljubljane. To bo tudi postal, zlasti še, ko se bo povezal z vsemi sorodnimi instituti ljubljanske univerze z namenom, da se mobilizira znanstveni svet za sodelovanje pri Monografiji Ljubljane. Vsekakor pa se bo moral arhiv še preseliti v boljše prostore, kar je nujno v zvezi z razširjenimi nalogami mestnega arhiva.

Mestni muzej v Ljubljani

Mestni muzej v Ljubljani je ena naših najmlajših muzejskih ustanov Slovenije. Ustanovljen je bil 13. marca 1935, odprt pa je bil 15. sept. 1937 v bivši Auerspergovi palači (Turjaškem dvorcu) na Napoleonovem trgu. Bivša mestna občina je pridobila zgradbo, ki jo uvrščamo po njeni arhitektonski pomembnosti med najvidnejše baročnoklasične stavbe Ljubljane (s prezidavami od 17—19. stol.), na podlagi odkupa od bivše banske uprave in to posebej v muzejske namene. Tako je dobil MM svojo streho, ni pa imel do sedaj samo, *stojnega upravnega in strokovnega vodstva*. Zbirke MM predstavljajo od časa ustanovitve naprej predmeti stilnega pohištva in stanovanjske kulture preteklih dob od srednjega veka pa do Prešernove dobe. To zbirko je odstopil v cilju postavitve temeljne mestne muzejske zbirke Narodni muzej iz svoje inventarne posesti. Muzej ima danes 14 odprtih razstavnih dvoran v II. nadstr. in zasilne neustrezne depojske prostore (veža, podstrešje).

Poverjeništvo za kulturo in umetnost si je po prevzemu svojih poslov po svoji moči prizadevalo, da čimprej uredi potrebne razvojne pogoje za izgradnjo sodobnim potrebam ustrezajoče mestne muzejske ustanove. Naloge MM v letošnjem letu so vsebovale predvsem sledeče:

1. Priprave za razširitev in spopolnitev zbirk.
2. Pridobitev ustreznih prostorov in pripomočkov za nove zbirke in za njih vzdrževanje.

Mestni muzej vsebuje danes praktično dva oddelka:

1. Razstavljene (odprte) zbirke kulturno-zgodovinskega oddelka (stilno pohištvo, mestne starine, topografske zbirke), in
2. neodprto depojsko zbirko vojnogodovinskega oddelka.

Varstvo mestnih unetnin, ki vsebuje okoli 800 slik in kipov je prevzel poseben referat, ki ga oskrbuje višji konservator.

MM je v letošnjem letu izvršil najnujnejše priprave za razširitev zbirk, v kolikor ga pri tem delu niso ovirale objektivne težave tehničnega značaja, tako da je v okviru svojega programa in v zavesti čimprejšnje reorganizacije temeljne strukture izvedel sledeče:

1. Izdelani so bili ureditveni neposredni in perspektivni plani za ureditev muzeja, ki naj zadobi lice pravega in svojemu področju ustrezajočega muzeja glavnega mesta Slovenije.

2. Izvršen je bil inventarni pregled zbirk z razmejitvijo posestnega stanja skupno z Narodnim muzejem (228 komadov iz posesti Narodnega muzeja, 63 komadov inventarnih komadov MLO).

3. Pridobljeni so bili novi razstavni predmeti z odstopom teh iz posesti Narodnega muzeja, ter s tem postavljen temelj za novi arheološki oddelek (prazgodovina z Ljubljanskim Barjem in doba rimske Emone).

4. Kot priprava za otvoritev arheološkega oddelka in barjanskega področja je bila decembra prirejena splošna orientacijska razstava s prikazom Ljubljanskega Barja v zemljepisnem, geološkem, prirodoslovnem, kulturno zgodovinskem, narodnoosvobodilnem in bibliografskem prerezu.

5. Izvršen je bil razpis zgodovinskih slik iz preteklosti Ljubljane.

6. Izdelan je bil prispevek »Umetnostni spomeniki Ljubljane« za turistični »Vodnik« Ljubljane.

7. Pridobljene so bile nove strokovne moči za sodelovanje pri izgradnji muzeja.

8. Vodstva in popularizacija v tisku so opozarjala javnost na kulturno-prosvetne naloge, ki jih vrši MM v okviru naše socialistične izgradnje na področju kulture.

9. Sodelovanje Mestnega muzeja z ostalimi muzejskimi, galerijskimi spomeniški in znanstvenimi ustanovami je bilo v letošnjem letu ob raznih prilikah intenzivnejše kot kadarkoli doslej, zlasti na področju umetnostnih razstav in spomeniškega varstva.

Nismo pa uspeli pridobiti za muzej novih prostorov, ker sta v teh še vedno poverjeništvu za kulturo in umetnost in Slovanska knjižnica.

Plan Mestnega muzeja naj prikaže v svojih zbirkah ekonomsko-socialni, politični in kulturni razvoj svojega področja, to je od prazgodovine do prve petletke ter vrši za to pomembno družbeno-politično in kulturno-prosvetno nalogo. Delo v muzeju mora biti povezano s splošnimi stremljenji po dvigu kulturne ravni in po izobrazbi našega delovnega ljudstva. V tem pogledu pričakujemo tudi od Mestnega muzeja še veliko in odgovorno delo, ki ga ima pred seboj.

Napori v produkcijo vključenih množic zahtevajo tudi na muzejskem kulturno-prosvetnem sektorju rešitev cele vrste problemov, ki jih načena Mestni muzej v prvi etapi svoje izgradnje. Muzej naj bo zbiratelj in tolmač najpomembnejšega dokumentarnega gradiva zgodovinskega, geografsko-geološkega, topografskega, urbanističnega, socialnega in kulturno-zgodovinskega razvoja Ljubljane. Na znanstveni podlagi naj tolmači v poljudni in nazorni obliki razvoj materialne in duhovne kulture prebivastva Ljubljane. Zato si postavlja Mestni muzej za leto 1950 sledeče konkretne naloge:

1. Potrebno bo posvetiti splošno skrb za pravilno strokovno usmeritev muzejskega delovanja in pritegniti novih moči in pripomočkov za izvedbo muzejske triletke (1949—1951).

2. Otvoritev novega arheološkega in spopoljenega topografskega oddelka.

3. Dokončna ureditev že odprtih zbirk in priprave za postavitve zbirk predvidenih za leto 1951.

4. Otvoritev vojno-zgodovinskega oddelka.

5. Ureditev depojev.

6. Ureditev strokovne kartoteke.

7. Aktivizacija pridobivanja novih predmetov v perspektivi celotne postavitve muzeja.

8. Priprave za sestavo začasnega muzejskega kataloga odprtih zbirk itd.

Spomeniško varstvo

Mestni muzej je v letošnjem letu prevzel tudi evidenco o stanju kulturnih spomenikov in spomenikov NOB na področju Ljubljane. Izvršena so bila sledeča dela:

1. Seznam spomenikov NOB in njih zavarovanje s sodelovanjem Zavoda za zaščito kulturnih spomenikov in ZB.

2. Pričetek ureditve Navja (izvršitev gradbenih popravil lope).

3. Konservacija in odlivanje figur baročnega Mislejevega portala.

4. Pričetek ureditvenih del in konservacija rimskega zidu na Mirju.

5. Proučevanje spomeniške arhitekture za sestavo spomeniškega pravilnika za mesto Ljubljana (s sodelovanje univ. prof. in arh. M. Mušiča).

Spomeniško varstvo v prihodnjem letu sistematsko izvedeno akcijo za ohranitev in vzdrževanje najpomembnejših kulturnih spomenikov Ljubljane, zlasti najbolj ogroženih. V ta namen je treba:

1. Da se ustanovi posebni referat ali urad za spomeniško varstvo pri MLO.

2. Potrebno je nadaljevanje del v drugi etapi (Navje, Mislejev portal, Rimski zid).

3. Nova dela: Utrditev in konservacija Robbovega vodnjaka, popravila portalov (Ahačičeva hiša na Mestnem trgu 11 a, hiša v Gosposki ulici 4).

4. Odobritev novega spomeniškega pravilnika za zaščito stare zgodovinsko pomembne Ljubljane.

5. Ureditev kontrole gradbenih dovoljenj v smislu predpisov spomeniške zakonodaje.

6. Proučavanja (načrti, meritve) spomeniške arhitekture stare Ljubljane v sodelovanju z oddelkom za arhitekture na Tehniški visoki šoli in z Zavodom za spomeniško varstvo, stalna evidenca in izdelava načrtov za vzdrževalna dela.

Naša skupna dolžnost je, da posvetimo odslej največjo pažnjo ohranitvi zgodovinskega mesta stare Ljubljane, da jo pravilno vključimo v novi socialistični razvoj urbanizma, ki zahteva najtesnejše sodelovanje projektantov novih objektov in spomeniško-varstvenega sektorja. Ljubljana ima vrsto izredno dragocenih del zgodovinskega pomena, n. pr. dvorce, hiše in portale baročne dobe, hiše znamenitih mož, vrsto arhitektonsko pomembnih cerkva in spomenikov (okrog 60 stavb in spomenikov), katerih varstvo in ohranitev je prevzela naša ljudska oblast, svesta si odgovornosti za to svojo dediščino pred narodom in našimi potomci.

Posebno pozornost bo potrebno posvetiti v prihodnjem letu zlasti spomenikom iz NOB. Letos je bila obnovljena tiskarna »Podmornica« na Brdu, zaključujejo se dela pri Tomšičevi tiskarni v Šubičevi ulici, delno pa je bila obnovljena tudi cinkografija na Kodeljevem. Za obnovitev teh spomenikov je zelo prizadevno delala ZB. Drugo leto pa bomo obnovili tiskarno »Truga« v Zeleni jami, bunker partijskega aktiva na Vilharjevi cesti, bunker IO OF na Ižanski cesti in bunker dokumentarne tehnike pri glavni pošti. Nedvomno je še vrsta spomenikov dela KP izpred vojne, ki jih bo treba poiskati in ohraniti.

V zvezi s tem si morajo rajonski odbori postaviti v svoje plane ureditev malih muzejev iz NOB za kar so najbolj primerni prostori prej omenjeni bunkerji in stanovanja. Največja ovira, da to delo še ni bilo v celoti izvršeno je stanovanjsko vprašanje, ker bo potrebno izvesti preselitev strank iz teh stanovanj. Vendar ni dvoma, da je tudi to vprašanje rešljivo, saj pomenijo ti spomeniki tako važen dokument NOB, da ne sme ovirati njihove restavracije vprašanje enega ali dveh stanovanj.

Slovanska knjižnica

V zvezi z vprašanjem knjižničarstva v Ljubljani bi se najprej dotaknil funkcije in nalog Slovenske knjižnice, ki je poleg Univerzitetne biblioteke naša največja študijska knjižnica. Ustanovljena je bila februarja 1946 in se je razvila iz bivše Mestne knjižnice.

Organizacija slovanskih držav na osnovi novega demokratičnega reda po osvoboditvi je tudi pri nas zahtevala poglobitev v študij njihove materialne in duševne kulture s ciljem, da olajša in pospeši medsebojno poznavanje in se s

tem utrdi s skupnimi napori pridobljena in priborjena svoboda. Ta veliki cilj je bil eden glavnih razlogov za ustanovitev Slovanske knjižnice v Ljubljani, kateri so narekemale njen polni značaj tudi nove kulturne potrebe v socialistični Jugoslaviji. Potrebno je bilo, da se čim bolj poudari slovanski značaj nove ustanove, zakaj sodobna dela v slovanskih jezikih so le odsev novega demokratičnega reda in najnaprednejše družbene ideologije, na osnovi katere so vsi slovanski narodi organizirali svoje življenje po drugi svetovni vojni. Naloga, ki jih je SK dobila, so: posredovati pojmovanje slovanskih jezikov in literature s pritokom novih knjig progresivnega značaja in nuditi obiskovalcem čim več tekočega slovanskega periodičnega tiska.

Knjižnica obsega 28.414 zvezkov in ima 4 knjižničarje, ki ne opravljajo le knjižničarskih poslov, pač pa se bavijo obenem tudi s pisanjem raznih razprav, člankov in študij iz slovanskih in naše književnosti. Poleg tega pa so še strokovni svetovalca obiskovalcem knjižnice. Obisk knjižnice se dviga stalno iz leta v leto. Najvišji odstotek obiskovalcev imajo književniki, znanstveniki in drugi kulturni delavci, in sicer 21 %, dalje dijaki in študentje, profesorji, zdravniki itd. Zelo malo je pa še obiska iz delavskih vrst, saj znese ta obisk komaj 2 %.

Po informbirojevski resoluciji je knjižnica glede nabave knjig iz teh držav pred težkim problemom, saj informbirojevske države sabotirajo tudi kulturne stike z nami. Najbolj zakrknjena je Češkoslovaška, z Bolgarijo pa ima knjižnica stike na podlagi zamenjave literature. Jasno je, da knjižnica dobiva na publikaciji iz naših republik.

Knjižnica lepo napreduje, saj se je v letošnjem letu povečala za 5351 zvezkov, pri katerih je poleg slovanskih knjig največ prirastka v srbskem, hrvatskem in makedonskem jeziku.

Mestna ljudska knjižnica

Poleg Slovanske knjižnice je druga največja ustanova Mestna ljudska knjižnica s priključeno Pionirsko knjižnico. Ti dve knjižnici imata skupno 49.953 knjig. Njihov knjižni promet znaša letno ca 324.000 knjig, katere izposojeta ca 80.000 bralcem. Ta promet kaže, da sta to ustanovi, ki sta vredni velikega upoštevanja, saj je njuna dejavnost tako po številu knjig kot po knjižnem prometu tolikšna kot vseh ostalih ljudskih knjižnic v Ljubljani skupaj. Imata pa osnovno pomanjkljivost, da nimata čitalnic. Pionirska knjižnica ima le zelo majhno čitalnico, ki je danes predpogoj vsake dobro urejene knjižnice. Tudi druga velika knjižnica, to je Sindikalna knjižnica z 28.343 knjigami in ca 100.000 izposojenimi knjigami nima čitalnice. Ta problem je v Ljubljani splošen pojav vseh knjižnic. Če pogledamo že samo Univerzitetno biblioteko z veliko čitalnico vidimo, da ta samo za današnje število študentov ne zadostuje in da se je po drugi strani ne morejo posluževati iz razloga, ker je premajhna. To pa je edina večja čitalnica v Ljubljani. Druga mesta kot n. pr. Zagreb, Celje itd., so vprašanje čitalnic že precej dobro rešila. Ne moremo reči, da tega problema nismo hoteli rešiti, saj se je naša višja stanovajska komisija precej ukvarjala s tem vprašanjem, vzrok je v tem, da takih prostorov nimamo. Adaptacija hiše, v kateri je sedaj Mestna ljudska knjižnica in za katero se pripravljamo, lahko predstavlja le trenutno rešitev iz največje zadrege. Celje n. pr. je rešilo vprašanje svoje knjižnice na ta način, da je preuredilo v knjižnico eno izmed svojih kavarn. Prostori dovolj velike kavarne dejansko ustrezajo potrebam večje čitalnice, vendar če pogledamo stanje kavarn v Ljubljani, vidimo, da je iskati rešitev problema knjižnice v tej smeri iluzorna. Dejansko druge rešitve ni kakor preurediti v knjižnico neko veliko zgradbo, ali pa gradnja novega paviljona, kar je za knjižnico zelo priporočljivo. Lep primer takih knjižničarskih paviljonov ima Praga.

Poleg številnih sindikalnih knjižnic in rdečih kotičkov, ki služijo poedinim sindikalnim kolektivom, je v Ljubljani še 14 ljudskih knjižnic. Vse te knjižnice imajo 100.550 knjig. Njihov knjižni promet kaže na precejšnjo popularnost knjižničarstva pri nas, saj so te knjižnice skupno v 8 mesecih letošnjega leta izposodile 392.171 knjig 102.691 bralcem. Če tem številkam dodamo še promet sindikalnih knjižnic, dalje šolskih knjižnic ter ogromen odkup knjig poedincev na našem knjižnem trgu, saj vemo, da je vsaka komaj dotiskana knjiga takoj razprodana, da so naše knjižne naklade ponajvečkrat velikokrat premajhne, potem vidimo ogromno zanimanje naših ljudi za dobro knjigo. Pred vojno je vsak založnik temeljito premislil ali bo založil 500 izvodov več ali manj od 1000 naklade, danes pa je resen problem, kje dobiti toliko papirja, da vsaj delno zadovoljiš knjižni trg pri sto in sto procentov večjih in številnejših nakladah kot kdajkoli prej. Prav dejstvo, da je skoraj sleherni knjiga že po par tednih na knjižnem trgu redkost, in da je zato ogromno bralcev nujno odvisnih od ljudske knjižnice, nam narekuje dolžnost velike pažnje knjižnicam. Da skrbi za knjižnice v pogledu nabavljanja knjig nismo zanemarili in smo posvečali temu delu vsó pozornost, bi navedel, da je samo MLO izdal za knjižnice v letošnjem letu 2.286.000 din, kar pomeni, da so v tem pogledu knjižnice zadovcljivo preskrbljene. Za vse knjižnice v naših združnih domovih, v kolikor se že pripravljajo in bodo začele v kratkem z delom, smo prispevali osnovo 3200 knjig, približno 400 knjig na vsake združno knjižnico, kar pomeni že lep začetek knjižnice.

Kinofikacija

Tega vprašanja se moram posebej dotakniti, ker predstavlja evidenten primer dviga življenskega standarda človeka pri nas in s tem porast njegovih kulturnih potreb in zahtev. Vrste pred kinematografii in običajno razprodane vstopnice za kino dvorane so pri nas že nekaj vsakdanjega, česar že skoraj ne opazimo, medtem ko bi bilo to nekoč skoraj nemogoče. Dalje ni že nič nenavadnega, če moramo en film vrteti mesec dni, da pridejo vsi kino obiskovalci na vrsto.

V Ljubljani je sedaj 8 stalnih kinematografov in en letni kinematograf. V tem mesecu je bil otvorjen še kino v »Litostroju«. Poleg teh kinematografov pa sta še kinematografa v Domu JA in NM. Po osvoboditvi so bili zgrajeni: Moskva, Kozarje, in kino v Domu JA in NM. Vsega skupaj torej 12 kinematografov. Sicer je na prvi pogled to lepa številka, saj pride približno en kino na 10.000 prebivalcev, kar na splošno ustreza potrebam. Vendar, če stvar podrobneje pogledamo, vidimo, da nastajajo tu vprašanja diference. Če računamo 1 kino s 500 sedeži na 10.000 prebivalcev, in ima ta kino redno 3 predstave dnevno, potem lahko ta kino v idealnem primeru seveda obišče vsak teden 10.500 ljudi. Torej dejansko ustreza 1 kino s 500 sedeži 10.000 prebivalcem.

V Ljubljani pa je stanje naslednje:

Union	985 sedežev	Št. Vid	281 sedežev
Moskva	662 sedežev	Vevče	374 sedežev
Sloga	612 sedežev	Kozarje	274 sedežev
Triglav-Moste	599 sedežev	Litostroj ok.	500 sedežev
Šiška	385 sedežev	Tivoli	1500 sedežev

samo poleti, in sicer samo 1 predstava dnevno.

Tabela nam pokaže, da imamo samo 4 kinematografe, ki imajo nad 500 sedežev. Nadalje, da so v središču mesta samo 3 kinematografi, čeprav je naseljenost tu največja, prišteti pa moramo še dotok prebivalcev iz okolice. To nam pokaže tudi pregled predstav. Kinematografi Union, Moskva, Sloga in poleti Tivoli so v 11 mesecih letošnjega leta imeli 2891 predstav s preko

1.400.000 obiskovalci. Ostalih 5 kinematografov. Litostroja še ne štejem, pa 1383 predstav s 388.000 obiskovalci. Tako število predstav kot število obiska v teh 5 kinematografih kaže, da niso polno izrabljeni, saj n. pr. Kozarje dela le ob sobotah in nedeljah, obratno pa je poset v 3 kinematografih v centru mesta ogromen. Jasno je iz tega, da je mreža kinematografov po številu sicer zadovoljiva, da pa je tako neenakomerno razdeljena po gostoti prebivalstva, da v nekaterih delih mesta dejansko manjka kinematografov. Največja potreba bi bila v rajonu IV. okrog Tobačne tovarne in v II. rajonu za Bežigradom. V obeh sektorjih pa so možnosti za postavitev kinematografov. Potrebno bi bilo adaptirati skladišče za sol poleg Tobačne tovarne in eno dvorano v stavbi oblastnega odbora. Za ti dve adaptaciji si prizadevamo, da že v naslednjem letu dosežemo njuno izvršitev. S tem bi bili bistveno razbremenjeni sedanji trije kinematografi, saj podatki ostalih kino v mestu kažejo, da na robovih mesta kinofikacija ni pereč problem, razen morda na južnem delu okrog Rudnika in Barja, kjer ni nobenega kinematografa. Seveda bo za središče mesta še nadalje obstajalo vprašanje velike dvorane, ki naj bo i kino i prostor za množične prireditve.

Ljudska prosveta

Dotaknil bi se na kratko še organizacije Ljudske prosvete, katera zajema zelo velik delokrog, je pa predvsem vezana na RLO. LP je množična organizacija, kateri daje materialno in strokovno pomoč LO. Na našem poverjeništvu dela na tem sektorju 6 nameščencev, ki so nastavljeni kot strokovnjaki za poedine sektorje, t. j. ljudske odre, zборе in godbe, folklorne grupe, ljudske univerze, organizacijo društev in statistični pregled dela. Obenem pa so vsi aktivni člani MO LP. RLO imajo pri poverjeništvih za prosveto in kulturo tudi referente za ljudsko prosveto, katerim so poverjene naloge vodstva in ustanavljanja KUD, ljudskih univerz, izobraževalnih tečajev, knjižnic itd. Doslej je bila LP vodena vse preveč iz centra, sedaj pa so rajonski odbori vodstvo LP na svojem področju že precej krepko poprijeli v svoje roke. Nujno bo potrebno to še v mnogo večji meri stopnjevati, saj bo prav na ta način LP postala še bolj množična kot doslej. Nadalje upravljajo RLO tudi svoje kinematografe in varstvo kulturnih spomenikov NOB.

Osnovo LP tvorijo KUD, katerih je v Ljubljani 25, poleg mnogih posameznih sekcij v sindikatih, dalje ljudske univerze, knjižnice, tečaji itd. Društva zajemajo 3463 aktivnih članov, poleg teh pa še 5545 podpornih članov. Skupno imajo torej društva 9008 članov. Niso pa v tem številu še člani izobraževalnih tečajev, knjižnic, LU, kar seveda število ljudi, ki imajo kakršenkoli stik z ljudsko-prosvetnim delom, močno poveča. Iz tega je razvidno, da je LP množična organizacija, saj poje v 31 pevskih zborih 1634 pevcev, v 24 igralskih skupinah sodeluje 758 igralcev, v 26 folklornih skupinah nad 700 plesalcev, v izobraževalnih tečajih nad 400 tečajnikov, dalje še nekaj sto godcev, slikarjev v krožkih, pesnikov in pisateljev itd.

LP je po osvoboditvi izvršila ogromen razvoj tako v idejnem kot v kvantitetnem pogledu. Manj nas zadovoljuje razvoj v kvalitetenm dvigu, ki je pa prav tako kot množičnost nujna za socialistični karakter LP.

Da se dvigne tudi kvaliteta dela, je bila organizirana vrsta tečajev n. pr. za pevovodje, igralce, režiserje, knjižničarje, folkloro, itd., kateri so zajeli 562 aktivistov LP. V ilustracijo za veliko aktivnost, ki jo naša društva in sekcije kažejo, bi navedel samo nekaj podatkov iz dela v letošnjem letu:

Vse sekcije KUD so imele letos 1237 nastopov, od tega je bilo 310 gostovanj izven Ljubljane. Ti podatki kažejo veliko dejavnost naših društev, 310 gostovanj izven Ljubljane pa priča, da smo svoje obveznosti, ki smo si jih zadali v akciji »mesto-vas« v redu izpolnili. Največ teh gostovanj je v 34 patronatih, ki so jih društva prevzela v zadrugah na vaseh, dalje na Primorskem, pri sečnji lesa, na avtoputu, Pšati itd.

Za uspešen razvoj LP v Ljubljani pa je nujno, da L.O. uprave podjetij in sindikati pristopijo v naslednjem letu k uspešnejšemu reševanju materialnih pogojev društev, to je, da posvetijo precej pažnje in sredstev, če že ne za zidavo novih domov kulture, pa vsaj izboljševanju sedanjih dvoran in drugih prostorov. V kakšnem stanju so naše knjižnice, sem že preje govoril in ne bi več ponavljal tega perečega vprašanja. Vrsta velikih društev je v Ljubljani, ki nimajo niti dvorane, včasih celo ne potrebnih sob za vaje. To je težka naloga, katero pa bodo morali RLO že v prihodnjem in naslednjih letih pospešeno reševati ob pomoči vseh množičnih organizacij in ustanov. Naša materialna baza je danes že na tako visoki stopnji razvoja, da lahko že odločilno poseže tudi v dvig materialnih pogojev kulturno-prosvetnega dela. V Ljubljani predvsem manjka večjih dvoran, saj če pogledamo sedanje dvorane, so ustrezale majhnim potrebam v preteklosti, ker imajo po večini prostora le za 200—300 ljudi, kar danes velikim potrebam še zdaleka ne zadošča. V najtežjem položaju je središče mesta, ki je najbolj gosto naseljeno, dvoran pa ima relativno najmanj. Na drugi strani pa vidimo, da so nekatere dvorane zasedene po drugih ustanovah: n. pr. kino v Št. Vidu in Dom društva »Kriin« v Trnovem zaseda Triglav film, Rokodelski dom železničarska šola itd. V Ljubljani je 32 dvoran, seveda štejem sem tudi manjše dvorane, in od tega je 12 dvoran zasedenih za druge potrebe, tudi za skladišča n. pr. V tem pogledu bo potrebno napeti vse sile, da vsaj te dvorane damo njihovemu namenu. Napredek pa izkazujemo na naših vaseh z graditvijo 5 združnih domov in dvoran, šesti pa je v gradnji. S tem je tudi kulturno-prosvetnemu delu omogočen razvoj na vasi, in je pred nami druga naloga, da to delo pošteno razvijemo.

Po osvoboditvi smo v pogledu gradnje dvoran poleg omenjenih združnih domov izvrševali le adaptacije, in sicer Dom OF na Galjevici, Dom kulture v Št. Vidu, Dom prosvete na Viču, dvorana v Kozarjah, dvorana na Prulah, mala dvorana KUD »T. Rožanc«, oder in dvorana v Zg. Šiški, izvršujemo pa dela v lutkevnom gledališču, in mala dvorana bo tudi v na novo prezidani Glasbeni šoli v Vegovi ulici. Potrebe pa narekujejo, da bo treba pristopiti tudi k večjim gradnjam, posebno bo potrebno zainteresirati za to večje ustanove in obrate kot n. pr. Litostroj za dom kulture, železnico, Tobačno tovarno itd.

Še eno vprašanje je v Ljubljani zelo pereče, to so razstavni prostori. Sedaj imamo samo Moderno galerijo, ki pa je namenjena le umetniškim razstavam. Vrsta ustanov raznih dejavnosti nima za svoje razstave nikjer prostorov in se morajo posluževati ali šol ali dvoran. Potrebni bi bili paviljoni tudi za stalne razstave, n. pr. lokalne industrije, ki bi bila lahko tudi neke vrste muzej, kmetijske in podobno. Take razstave so lahko veliko poučno in propagandno sredstvo.

Tovariši, tovarišice! S tem sem poskušal podati pregled dela poverjenišтва za kulturo in umetnost in nanizati vrsto problemov, katere bo moralo poverjenišтво in njegove ustanove reševati v prihodnjih letih. Ogromen razvoj naše politične in gospodarske dejavnosti nujno terja tudi gradnjo naše duhovne nadstavbe. Nove tovarne in hidrocentrale, nove železnice in prekomorske ladje, novi stroji preraščajo dan za dnem mračnjaštvo starega sveta. V resnici postajamo novi ljudje, socialistični ljudje, katerih značilnosti so hrabrost, vedrost, odločnost, predanost Partiji in domovini, zvestoba delovnim ljudem vsega sveta in široka bistra pamet. Socializem graditi ni lahko in gradijo ga lahko pametni ljudje, za katere je navadna pismenost premalo, kot je dejal Lenin. Naš človek si mora osvojiti znanost marksizma-leninizma, znanost delovnih ljudi, osvojiti si mora kulturne vrednote, ki mu jih lahko nudimo.

Ko je delovno ljudstvo naše države prevzelo oblast v svoje roke, je pokazalo sposobnost, da preuredi kapitalistično družbo po socialističnih načelih in da je delavski razred sposoben, da bolje organizira gospodarstvo in ga bolje vodi kot bivši lastniki. Ti velikanski delovni uspehi pa potrjujejo doslednost in zvestobo naše Partije znanosti marksizma-leninizma, kajti, če bi nas učila naša Partija drugače, ne bi bilj sredi poti do socializma, ampak šele prav v začetku, kot so to dežele ljudske demokracije, ki nam hočejo po ukazu iz Moskve na

vse mogoče načine ovirati ta naš nagel razvoj v socializem. Vse to ima tudi silno veliko opraviti z našimi kulturnimi vprašanji, ker pri nas kultura ni sama sebi namen, nujno pomaga graditi socializem, kajti graditi in dobro upravljati naše stroje, morejo le kulturno vzgajeni ljudje, ki imajo temeljne pojme o znanosti in tehniki. Zato je borba za večjo kulturnost človeka borba za večjo storilnost dela, borba za izgradnjo socializma, v katerem je kultura — to je književnost, glasba, likovna umetnost, gledališče — v pravem smislu last ljudskih množic.

Predsednik zasedanja objavi 15 minutni odmor ter pozove ljudske odbornike, da se med tem časom pripravijo k diskusiji.

Po odmeru da predsednik besedo

Tov. Repič Ivanki

Tovariši in tovarišice ljudski odborniki! Mislim, da ne moremo govoriti o kulturno-prosvetni dejavnosti, če se ne bomo poleg vprašanj, o katerih je razpravljal tov. referent, dotaknili tudi vprašanja naših šol — naših šol, ki so glavni činitelji v kulturni rasti naše mladine. V naših šolah se vzgajajo nova pokolenja, nov človek, ki mora biti kulturnejši in ki bo znal pridobitve iz šole uporabiti v korist družbe. Okoli vprašanja naših šol se poraja toliko problematike, da bi jo bilo potrebno obdelati v samostojnem referatu. V diskusiji pa bi se dotaknila le glavnih vprašanj, s katerimi bi rada seznanila ljudski odbor.

Že V. Kongres Komunistične Partije je ugotovil, da je osnovna slabost naših šol idejnega značaja. Zato smo se že ves čas borili proti pomanjkanju idejnosti in zato je treba na prvo mesto postaviti izboljšanje in poglobitev dela in kvalitete dela na naših šolah. V tem pogledu še nismo popolnoma uspeli in naši pedagogi še niso v bistvu zajeli: kaj pomeni idejnost, da je idejnost vprašanje srca, in vprašanje razuma, t. j. da pomeni idejnost notranje prepričanje, ljubezen do vsega, kar smo si priborili, na drugi strani pa, da pomeni znanost, ki izhaja iz proučevanja dialektičnega materializma. Če hočemo pravilno oceniti vsebino dela na naših šolah, moramo brezpogojno upoštevati, kdo vrši danes delo na naših šolah, kakšen je človek, ki vodi vzgojo in pouk naše mladine. V Ljubljani imamo v veliki večini starejši učiteljski kader, ki je bil vzgojen še v stari kapitalistični družbi, ki je svoje osnovno in strokovno znanje pridobil na osnovi idealističnega pogleda na svet. Njegova naloga danes pa je, da v osnovi spremeni vsebino in način svojega dosedanjega dela, da vso svojo strokovno usposobljenost danes preusmeri tako, da vse svoje znanje in delo obravnava z novim gledanjem, t. j. znanstvenim gledanjem na svet. Priznati moramo, da si naši pedagogi veliko prizadevajo, da bi dali svojemu delu tisto obliko, ki se od njih zahteva. Poleg svojega dela, ki je danes v šolah zelo zahtevno, morajo zato porabiti pedagogi ves prosti čas za to, da si pribavijo novo znanje, ki ga prenašajo na mladino. Ugotoviti moramo, da se teoretično znanje, ki si ga uvajajo naši prosvetni delavci, še ne izvaja v praksi, ker niso še prodrli v bistvo, kaj pomeni idejnost. Zato se na naših šolah pojavljajo ideološke pogrške, ki imajo svoj izvor v nerazumevanju bistva idejnosti. Naši učitelji so predvsem navezani na literaturo, ki isto tako vsebuje po svoji vsebini še ostanke starega idealističnega gledanja na svet. Zato se ne moremo čuditi, če naletimo pri pregledih naših šol na ugotovitve, ko obravnava učitelj Napoleonovo vlogo kot napredno, češ da se je Napoleon boril za pravice delovnega človeka, dalje da se je pri obravnavanju francoske revolucije obravnaval tudi stavek tako, kot ga je videl učitelj v zgodovinski knjigi: da je drhal napadla Bastiljo in jo zavzela. Napake, ki izvirajo iz dejstva, da pedagogi svojega strokovnega znanja ne preusmerijo na novo osnovo, ne moremo opravičiti, temveč samo grajati. Sam način dela v naših šolah ima isto tako mnogo starih ostankov, kar se pred vsem kaže potem v odnosu učencev do dela. Tako se je n. pr. v stari Jugoslaviji v šolah izpraševalo vedno tik pred konferenco, kar se v veliko primerih

dogaja še sedaj, tako da dobijo učenci občutek, da se učijo le za red, ne pa za življenje. Uspehi so temu primerni. Pri prvi konferenci n. pr. pokaže statistika le 50% pozitivnih uspehov, na posameznih šolah pa 32%, v nekaterih razredih celo 15%. Stanje se bo sicer ob semestru izboljšalo, po semestru poslabšalo in ob koncu leta zopet popravilo, kot se je dogajalo dosedaj vsa leta. Prav ta krivulja uspehov potrjuje, da naša srednješolska mladina še ne razume, da se sistematično znanje lahko pridobi le z rednim delom in z rednim osvajanjem stvarine, ki se jim v šoli podaja.

Tretji činitelj, ki vpliva na vzgojo in napredek mladine je dom. Dom se vse premalo zanima, kaj in kako napredujejo otroci v šoli in se mnogokrat vrše informacije o uspehih šole, ko je učenec prinesel domov negativni red, odnosno ko je bil izključen.

Da bi se vsi ti nedostatki odpravili, se je mnogo razpravljalo o tem na vseh konferencah, predvsem pa o vprašanju rednega sistematičnega izpraševanja dijakov. Mladinske organizacije so si zadale kot osnovno nalogo, da bodo dijake prepričale o potrebi sistematičnega študija. Z roditeljskimi posveti pa skušajo šole doseči večjo povezanost med šolo in domom.

Delo pedagogov je zelo naporno in je naš vzgojiteljski kader fizično in živčno izčrpan, pa kljub temu kaže veliko pripravljenost za delo. Za uspešno delo naših pedagoških delavk je velika ovira pomanjkanje hišnih pomočnic, ki so se pri zadnji mobilizaciji delovne sile mobilizirale za druga dela ter je tako ostalo okrog 230 pedagoških delavk brez svojih gospodinjskih pomočnic, kar ima za posledico, da se izgubljajo v gospodinjskih skrbih, da morajo mnogokrat matere ostati doma pri bolnih otrocih in zaradi vsega tega trpi delo v šolah, ker ne moremo govoriti, da bi se pod takimi pogoji mogle pravilno in temeljito pripraviti na pouk. Poleg tega je pri vsem tem delu pedagoškim delavcem onemogočen obisk kulturno-prosvetnih prireditev (gledališč, kino). Težava, ki pozroča pedagogom precej skrbi, je tudi neurejeno stanovanjsko vprašanje. Je 50 učiteljev, ki nimajo urejenih stanovanj. Pri utesnitvah se ne upošteva, da je osnovno učiteljevo delo doma, v pripravi na pouk, ki mu zavzema mnogokrat dva do trikrat več časa kot delo v šoli, da je pouk v šoli rezultat njegove priprave doma. Pri ustvarjanju materialnih pogojev našim produktivnim delavcem pozabljamo, da je tudi pedagoški delavec produktivni član pri izgradnji socializma, saj ima odgovorno nalogo, ko vzgaja mladino, in kako bo učitelj-profesor izvrševal svojo nalogo, če ima v glavi polno skrbi za svoje vsakdanje življenje. Zato jih moramo razbremeniti teh drobnih skrbi in jim nuditi pogoje, ki jih po svoji odgovorni nalogi zaslužijo. Ugled pedagoškega delavca v Sovjetski zvezi kot socialistični državi je visok. Pisatelj Fadejev v knjigi »Mlada garda« pravi, da se je treba pred dobrim učiteljem že od daleč odkriti in s tem nam pove, kakšen pomen in kakšno odgovorno nalogo ima prav učiteljski kader kot vzgojitelj pri graditvi naše nove družbe.

Naše šole delajo pod težkimi pogoji. Veliki razvoj našega gospodarskega sektorja zahteva vedno več šol in s tem se večja število učencev osnovnih, srednjih in strokovnih šol, istočasno pa se ustanavljajo in vršijo razni seminarji in tečaji. Danes imamo v rednih šolah (osnovne, srednje in strokovne) že preko 23.000 učencev, same osnovne in srednje šole pa preko 15.000 učencev. To je ogromen porast v primerjavi s stanjem v stari Jugoslaviji, ko je že sam sistem šolstva zadrževal mladino izobraževanje, ki je morala po končanem 14. letu prijeti za delo.

Pri sedanjem porastu števila učencev in ostvarjanju novih strokovnih šol in internatov smo se morali posluževati prostorov, ki so nam bili na razpolago. Osnovne šole so morale dati prostore za vse nove potrebe in imamo danes do zadnje možnosti izrabljene vse prostore v naših šolah. Statistika o naraščanju rojstva otrok nam kaže, da bomo morali vprašanje naših šol začeti reševati

že danes. V letu 1956. bomo imeli v Ljubljani samo v osnovnih šolah okoli 10.000 otrok, brez predvidenega porasta, ki je vezan na gospodarski in industrijski razvoj mesta, torej brez prirastka priseljenega prebivalstva. Če upoštevamo še to številko, lahko računamo, da bomo imeli v l. 1956. preko 12.000 šoloobveznih otrok, t. j. za 100% več kakor danes. Ta porast otrok zahteva še enkrat toliko šolskih prostorov, t. j. namesto 16—32 šol. Če pa hočemo v bodočnosti pristopiti tudi k izboljšanju higienskih prilik v naših šolah, potem moramo število šol povešati še za 100%, t. j. da bi v letu 1956. morali imeti v Ljubljani 48 osnovnih šol.

V naših šolah imamo poleg rednega pouka tudi v večernem času zasedene prostore z različnimi seminarji in tečaji. Opozorila bi na neodgovornost teh gostov, ki puščajo šolske sobe v neurejenem in zamazanem stanju in se ne zavedajo, da v istih slabo prezračenih prostorih sede otroci naslednji dan vse dopoldne. Še bolj neodgovoren pa je odnos tistih terenskih organizacij, ki skušajo v šolskih sobah prirejati svoje zabave, kar pa smo odklonili in izdali odločbo o prepovedi uporabe šolskih prostorov za nešolske potrebe.

Dotaknila bi se še vprašanja, od katerega je odvisno delo na naših šolah. To je vprašanje fizične in duševne zmogljivosti naših otrok. Ti otroci so iz dobe okupacije in so podhranjeni. Ta podhranjenost ima za posledico zmanjšanje fizične in duševne sposobnosti, čeprav lahko ugotovimo, da so otroci zelo razgibani in da vsa gospodarsko-politična razgibanost vpliva na njihovo duševnost in je njihova inteligencnost višja od poprečnosti v stari Jugoslaviji. Otrokom skušamo pomagati na ta način, da se jim nudi v šolskih prostorih hrana v obliki male južine iz tonda za mednarodno dečjo pomoč, t. j. da ustanovljamo mlečne kuhinje, ki so vzpostavljene sedaj že v vseh šolah in kjer je zajetih preko 8000 mladine do 14 leta. Za potrebe naših gimnazij pa so ustanovljene dijaške kuhinje, v katerih je zajetih nekaj nad 700 dijakov, kar pa je z ozirom na potrebe mesta premalo. Vprašanje ustanavljanja dijaških kuhinj ni vprašanje pomanjkanja materiala, temveč pomanjkanja prostorov, ki se bodo morali preskrbeti in h kateremu reševanju bodo morali pristopiti RLO, skupno z masovnimi organizacijami. Za prihod. leto je odobrenih 14 milijonov za potrebe dijaških kuhinj in se bo lahko nudilo 2600 dijakom toplo in izdatno kosilo, nekaterim tudi večerja. Za to bo potrebno pri naših šolah pristopiti h gradnji prizidkov za mlečne in dijaške kuhinje in prostorov, v katerih se bodo dijaki lahko zadržali v času izvensolskega pouka.

V zvezi s šolstvom bi omenila tudi naše rajonske ljudske odbore, in moremo ugotoviti, da so posamezni rajonski ljudski odbori pristopili k prevzemu novih nalog z največjo vestnostjo in odgovornostjo. Lepe uspehe pri reševanju šolskega vprašanja je pokazal RLO I, prav tako je izboljšal svoj odnos do tega vprašanja Rajonski ljudski odbor III, IV in V, docim Rajonski ljudski odbor II še dosedaj ni dosegel povezave z našimi vzgojnimi ustanovami in se ni približal in spoznal težave, ki jih imajo naše šolske ustanove pri vzgoji šolske mladine. Rajonski ljudski odbor II že od spomladi rešuje ustanovitev dijaške kuhinje na bezigrajski gimnaziji, za kar ne najde primernih prostorov, prav tako še do sedaj ni rešil vprašanja DID-a v Zg. Siski, čeprav je bila o tem že izdana odločba.

Vse te naloge bodo morale zainteresirati naše starše in vse naše politične aktiviste, kajti vprašanje vzgoje in skrb za otroka je danes eno izmed **važnih političnih** vprašanj. Zato je potrebno, da se pokaže za to delo več razumevanja, oziroma je potrebno aktivno posegati v delo naših šol in se bodo morale vse masovne organizacije zanimati za razvoj naše mladine, ki mora biti vzgojena s pravilnim gledanjem na novi družbeni red. To je tako važno vprašanje, da bi moralo biti, kot sem že uvodoma omenila, obravnavano v posebnem referatu. Ta vprašanja bi se morala obravnavati tudi na masovnih sestankih in zborih volilcev ter tako z njimi seznaniti najširše ljudske množice.

K referatu poverjenika za kulturo in umetnost, pri katerem so opisani glavni problemi prosvetne dejavnosti, bi se omejil predvsem na točko, ki govori o gledališču, s posebnim ozirom na RLO II. RLO II ima z ozirom na porast industrije pogoje, da razvije svojo gledališko dejavnost, kar mu do pred vojne ni bilo omogočeno. Ves razvoj našega rajona se je razvijal doslej le na gospodarsko dejavnost, kjer so se pokazali tudi uspehi. Izgradnja Litostroja, pa bo nedvomno v bližnji bodočnosti tudi na področju presvete in kulture pokazala večjo delavnost. Delavstvo Litostroja, ki je prišlo iz najrazličnejših krajev naše domovine, ni imelo nobenih pravih pogledov na kulturno-prosvetno delo, mi sami pa tudi nismo imeli dovoljnega razumevanja, da bi mu pomagali. V poslednjem času pa, ko so se odprla vrata v Litostroj našim terenskim in rajonskim organizacijam, se kaže precejšen porast in to predvsem v igralski družini, pevskih zborih in bo Litostroj predstavljal v bodoče kulturno matico ne samo RLO II, temveč bo pomemben faktor v merilu vse Ljubljane.

RLO II je in bo posvetil večjo skrb predvsem okoliškim krajem, t. j. Ježici in Št. Vidu in že dosedanji uspehi kažejo, da smo na pravi poti in da je storjen korak naprej v preusmerjanju šentviške zaostalosti, ki je izvirala iz politike predaprilske Jugoslavije.

Kar se pa tiče kmetijsko-izobraževalnih tečajev na Ježici, so, ko so kmetje videli, da se v njih mnogo pridobi, postali prihljubljeni in jih kmetje redno posečajo. Samo v Savljah obiskuje tak tečaj dvakrat tedensko nad 40 kmetov. Podobni pogoji so dani tudi na Ježici. Slabše je v tem primeru v Št. Vidu. Težave pa so s predavateljskim kadrom in v Št. Vidu kljub dobremu učiteljskemu kadru na šentviški gimnaziji in osnovni šoli, nismo mogli ustvariti skupino, ki bi izdelala program za delo tečajev čez vse leto, to pa zato, ker je učiteljski kader preobremenjen.

Poseben problem glede prosvetnega dela je v Sp. Šiški in za Bežigradom, kjer ni razvoja vsled pomanjkanja primernih prostorov. Razvoj KUD Aleš Stanovnik je otežkčen vsled pomanjkanja prostora. KUD Vodnik v Zg. Šiški zasluži posebno pozornost za svojo delavnost, ker je s svojim delom mnogo prispeval in dosegel, da se v tem društvu steka vse kulturno življenje Zg. Šiške. Je pa to društvo v svojem delu imelo pomoč v frontnih množičnih organizacijah in so njegove prireditve najbolj obiskane in tudi idejno najbolj pripravljene. To kaže, da je nujno potrebno povezati množične organizacije pri sodelovanju prosvetnega dela in ne tako, kakor je v Št. Vidu, Sp. Šiški, Ježici in za Bežigradom, kjer leži vse delo na ramah maloštevilnih prosvetnih delavcev.

V pogledu knjižnic beležimo lepe uspehe in je bilo samo v letošnjem letu izposojenih nad 14.000 knjig in to samo na Ježici in v Št. Vidu, kar kaže, da kmetje pridno posegajo po naših knjigah.

Kar se tiče vprašanja šolstva sem že na tem mestu izrekel željo, da je treba ustanoviti dijaško kuhinjo za Bežigradom, vendar doslej ni bilo uspeha. Nismo imeli pomoči niti v mestnem, niti v rajonskem odboru. Ko je bila izdana odločba, da bi se dijaška kuhinja namestila v kavarni Majcen za Bežigradom, so bili ostri ugovori s strani zastopnikov množičnih organizacij, češ da so ti prostori namenjeni za množične sestanke. Ker nam tu ni uspelo, so nam bili pred kratkim zagotovljeni prostori gostilne Fortuna na Vodovodni cesti, ki pa zdaleka ne odgovarjajo tem namenom in bodo le zasilni.

Enake težkoče glede prostorov ima RLO II tudi pri vzpostavitvi DID v Zg. Šiški. Tu bi bilo potrebno preseliti par družin, na kar pa ne pristane Poverjenišтво za stanovanjske zadeve MLO, vsled česar je Poverjenišтво za prosveto RLO II sporazumno s Poverjeništvom za šolstvo MLO sklenilo, da bo s 1. januarjem 1950 ukinila DID v Šiški oz. znižalo število sprejetih otrok od dosedanjih 69 na 30. Za posledice ne odgovarjamo.

Trošt Franc

Kmetijske obdelovalne zadruge igrajo veliko vlogo v socialistični preobrazbi našega kmeta. V rajonu V. sta dva lepa združna domova, s katerima bi se lahko ponašal tudi Center, vendar v dvoranah manjka kino-aparature. V rajonu V. je samo en kino, in to kino Vevče. Upravi obeh združnih domov sta se zelo brigali, da bi oskrbeli moderne kino-aparature, vendar brez uspeha. V imenu prebivalstva tega predela mesta prosim, da bi se omogočila čimprejšnja nabava kino-aparatur in s tem dala možnost otvoritve kinematografov.

Ljudske knjižnice so velikega pomena na vasi, zlasti še sedaj, ko je odpravljena izposojnina za pionirje. Velikanska udeležba mladine pričča, da mladina rada bere. Imamo pa vse premalo dobrih progresivnih knjig pri tolikem številu odjemalcev.

Že predgovornik je omenil izobraževalne tečaje v kmetijskih obdelovalnih zadrugah. Za dober razvoj teh tečajev pa je ovira v pomanjkanju učbenikov.

Strlič Emil

V poročilu so bile omenjene tudi glasbene šole. K temu bi pripomnil, da je bila v Št. Vidu v preteklem letu ustanovljena glasbena šola in da je zanimanje mladine precejšnje, saj je vpisanih preko 70 učencev, ki pa ne morejo prisostvovati pouku vsled premajhnih prostorov. Vodstvo gimnazije v Št. Vidu pa zelo mačehovsko gleda na dejavnost te šole in ji ne nudi dovoljne podpore. V imenu prebivalstva Št. Vida prosim, da se nudi tej šoli primerna podpora, saj je prav v današnjem času pomanjkanje glasbenikov zelo pereče, kar se kaže predvsem pri raznih kulturno-prosvetnih prireditvah, ko se mora razpoložljivemu kadru dajati razmeroma visoke honorarje. V današnjih glasbenih šolah pa se bo vzgojil nov kader v socialističnem duhu, ki bo pravilno razumel potrebe sodelovanja v kulturno-prosvetnih društvih.

Sever Milan

Z izvajanjem tov. poverjenika za kulturo in umetnost se popolnoma strinjam. Prikazani program kaže, da Ljubljana pravilno razume zgodovino. Ker pa je program zelo obširen, se mi zdi primerno podčrtati, da bi bilo potrebno postaviti prioriteto.

Največja kulturna dobrina človeku je knjiga, in je prav, da se knjižnice decentralizirajo. So pa hibe v distribuciji knjig, kar kaže predvsem primer knjige Martina Krpana, ki se takoj po izdaji ni mogla dobiti, enako tudi »Solzice« Prežihovega Voranca ter je potrebno poostri nadzor nad razdeljevanjem knjig.

Kar se tiče historičnih spomenikov bi bila tudi potrebna revizija spiska, ki je bil sestavljen še v stari Jugoslaviji. V njem bomo našli primere, ki bi jih bilo črtati, in ne bi bilo prav, da bi bili na korist napredka preveč sentimentalni.

Popolnoma se strinjam z izvajanjem tov. Repičeve v pogledu pretesnih šolskih prostorov in pomanjkanja učil. To se kaže predvsem v gradbenem tehnikumu, kjer občutno primanjkuje tehničnih pripomočkov.

Dr. Pretnar Jože

V referatu tov. Miklaviča so nakazani važni problemi in naloge glede kulturno-prosvetne dejavnosti mesta Ljubljane. V svoji diskusiji bi se omejil na vprašanje arhiva in muzeja. Tov. referent, nam je na malo sarkastičen način prikazal, češ da nekateri mislijo, da je arhiv samo za staro šaro, ki naprednega človeka ne briga. Vendar vemo, tovariši, da zgodovina uči in vzgaja in da je treba zgodovino pisati pravilno, kar za preteklost ne moremo povsem trditi, ko

je čitatelj lahko prelistal 3 knjige o eni in isti stvari, vendar je bila v vsaki podana snov na različni način. V zgodovini Ljubljane se je pisalo le največ o zgodovini cerkva, o škofih, Bleiweisu in slično, ne boste pa zasledili podatkov o socialnem gibanju Ljubljane in njenih množic, tistih množic, ki niso bile izkoriščane samo gospodarsko in nacionalno, temveč tudi v socialnem pogledu. S knjigo Speransa-Kardelja so se odprle oči prenekaterim, ker je v njej napisal in povedal to, kar se drugje ni čitalo, o pravi sliki kmečkih puntov in upornosti Ljubljane, o majhnem človeku, ki je bil revolucionar in katerega so razne stranke uporabile za svoje namene, ga speljale do srede poti, nato pa sklepale kompromise, posledice raznih neuspehov pa naložile zopet na rame malega človeka.

Iz svojih študentovskih let se spominjam, da smo bili študentje tisti, ki smo pomagali obrtniškim in trgovskim delavcem pri raznih demonstracijah, kjer se je bila borba proti izkoriščanju delavskega razreda. Dalje kažejo septembrski dogodki leta 1908, da ni šlo samo za nacionalne stvari, temveč za čast malega slovenskega človeka, ki je bil zatiran in izkoriščen. Vsi ti dogodki pa so nam bili prikazani v popolnoma drugi luči. Če bo odsevala zgodovina Ljubljane iz naših arhivov in muzejev v pravi luči in če jo bodo pisali drugi ljudje bolj pravilno kot doslej, potem lahko trdimo, da zgodovina uči in vzgaja. Popolnoma pravilno je, da je Mestni ljudski odbor posvetil temu vprašanju potrebno pozornost.

V pogledu zgodovine Ljubljane, izdane v knjigi, nismo ravno na prvem mestu med mesti Slovenije in imajo razna manjša mesta že publicirano svojo zgodovino, zato naj k temu vprašanju pristopi tudi Ljubljana ob sodelovanju univerze in drugih ustanov ter tako ljudstvu da pravo zgodovino mesta Ljubljane.

Jurančič Janko

V pogledu Tehnične srednje šole in sploh strokovnega šolstva so iste težave, kot se v splošnem pojavljajo v šolstvu. Pogreša se na strokovnih šolah povezava s splošno-izobraževalnimi šolami, od kjer se črpa kader za strokovne šole. Zato so strokovne šole živo zainteresirane na delu in metodah, ki vladajo na splošno-izobraževalnih šolah. Mnogo je problemov, ki so skupni, navedbe tov. Repičeve glede učnega kadra so prav tako žive in še mnogo bolj na strokovnih šolah. Tehnična srednja šola ima 140 predavateljev, od katerih je 100 honorarnih in komaj 27, ki so zaposleni s polnim učnim časom. Pri tem popolnoma nenormalnem razmerju učnega kadra je razumljivo, da so stalni predavatelji obremenjeni do skrajnosti, kar ima za posledico živčno in fizično izčrpanost, saj imajo preko 40 ur tedenske pouka. Priprava za kvalitetni šolski pouk, ki jo zahteva 40 ur tedenskega poučevanja, ne more biti zadostna. Prav vsled pomanjkanja učnega kadra ima TSS le 3 letnike s po 7—8 paralelkami. Ni majhna obremenitev, da mora profesor eno in isto tvarino poučevati v 18—20 razredih v kratkem razdobju.

Ing. Sever je pokazal stanje učil na strokovnih šolah. Predvsem pa velja to še za industrijske šole, ki brez učil oz. tehničnih pripomočkov ne morejo uspešno razvijati svoje strokovno znanje. V tem oziru bo potrebno domačo industrijo usposobiti za izdelovanje tehničnih pripomočkov za naše strokovne šole, oziroma skrbeti, da se najnujnejši predmeti krijejo iz inozemstva.

Vprašanje šolskih prostorov je na vseh strokovnih šolah prav tako pereče kot na ostalih splošno-izobraževalnih šolah. Tehnična srednja šola mora vršiti pouk v dvojni frekvenci. To gre na škodo kvalitete pouka in higiene. S smotrno organizacijo so se vskladile potrebe prostorov z zahtevami, ki jih narekuje pravilno razporejanje šolskega pouka. Težave pa so večje pri internatih. Internat TSS in Gradbenega tehnikuma je skupen in tako prenatrpan, da ne trpi samo higiena, temveč tudi moralna in vzgojna plat naših študentov.

S planiranjem vpisa bi bilo potrebno tudi planiranje štipendij. Samo naš zavod ima okrog 650 nerešenih štipendij, kar povzroča velike težave zavodu samemu in dijakom, ki nimajo materialnih sredstev in je moral zavod iskati sredstva za kritje potreb teh dijakov. S prihodnjim šolskim letom se namerava osnovati centralni fond za dodeljevanje štipendij, ki bo verjetno bolj smotrno in pravočasneje reševal dodelitev štipendij, ki mora biti vzporedna z vpisovanjem študentov v šole.

Učni uspehi na strokovnih šolah kažejo isto sliko kot na splošno-izobraževalnih šolah, t. j. okrog 50 % negativnih. To stanje ni v čast niti splošno-izobraževalnim, niti strokovnim šolam in morajo iti vsi napori našega šolstva za tem, da se stanje izboljša, za kar morajo prispevati tudi svoj delež mladinske organizacije.

Stepišnik Drago

Eno perečih vprašanj, ki predstavlja resno nevarnost za našo mladino, je slabo zdravstveno stanje dijakov. Pri pregledu 1 razreda z dvema paralelkama — in to pri otrocih, ki so prilično dobro hranjeni — se je ugotovilo 10 % tuberkuloznih, in to dijakov, ki so bili pred letom dni še popolnoma zdravi. Ta katastrofa gre delno na račun slabih prostorov, v veliki meri pa tudi na račun slabe prehrane. Ne gre tu za pomanjkanje hrane, temveč za slabo organizacijo in bi bilo potrebno, da se zlasti strokovnim šolam posveti posebna skrb in nudi dijakom, z ozirom na njih fizično in duševno delo, njihovemu razvoju primerno hrano.

Drobež Franc

K referatu tov. Miklaviča o razvoju kulturno-prosvetne dejavnosti bi se omejil predvsem na vprašanje, ki je zvezano s pridobivanjem primernih prostorov za to dejavnost. Razvoj kulture mora iti vzporedno z organizacijo za pridobivanje primernih prostorov, ki jih ta razvoj zahteva. Le v tem primeru bo imelo delo uspeh, ker enostransko pristopanje k reševanju kulturnega vprašanja ni zadostno in nastopajo ovire potem, ko je treba načrte uresničiti, ker ni za to primernih prostorov. Zasedbo stanovanjskih prostorov za kakršne koli druge namene, pa naj si bo to kulturne, ali šolske, bo Poverjenišтво za stanovanjske zadeve odklanjalo. RLO IV je to vprašanje odlično rešil s kolektivno organizacijo rajonskih in terenskih faktorjev, kot tudi samih ustanov.

RLO II čaka samo na dodelitev prostorov, tako za DID v Zg. Šiški, kot tudi za prostore dijaške kuhinje za Bežigradom, ne išče pa možnosti novogradenj v obliki prizidkov ter hoče kavarno Majcen za Bežigradom uporabiti za ljudsko kuhinjo. Vsakomur je znano, da Bežigrad v svojem sedanjem stanju, kot tudi v pogledu na njegov razvoj nujno potrebuje primerno kavarno, ki se bo na novo uredila v bivši kavarni Majcen, ter je vsako poseganje po drugačni uporabi teh prostorov proti volji volivcev celotnega Bežigrada, ki na masovnih sestankih in zborih volivcev izražajo željo po otvoritvi takega lokala.

Strinjam se s predlogom poverjenika za prosveto RLO II, da se ukine DID v Zg. Šiški, bodo vsaj volivci tega predela mesta videli slabo organizacijo rajona. Ni prav, da se z administrativnimi ukrepi skuša doseči razširitev DID, temveč je treba za to borbe in izposlovati odobritev novogradenj, oz. provizorijev za preselitev strank, ki so nastanjene v hiši, v kateri se namerava razširiti DID.

Neppravilno je reševanje preskrbe potrebnih prostorov za ustanove in podjetja na račun prostorov drugih ustanov.

Kot ljudski odborniki premalo prisluškujemo in prenašamo težnje, iznesene na zborih volivcev ter bi morali vse predloge usvajati, jih temeljito preštudirati. Na slehernem zboru volivcev se ostro poudarja, da naj stanovanjski prostori z ozirom na težko stanovanjsko krizo služijo svojemu namenu in se iznaša ostra kritika proti uporabi teh prostorov za uradne, poslovne in druge svrhe.

Nebec Franc

Glede prehrane naše mladine, o kateri je bilo v današnji diskusiji že precej govora, bi poudaril, da se je v zadnjem letu s strani naše vlade in vseh merodajnih forumov posvetila temu vprašanju velika pozornost in so bili podvzeti tudi važni ukrepi. Že sama organizacija mednarodnega dečjega fonda mnogo prispeva k izboljšanju prehrane naše mladine, tako v šolah, kot tudi z ustanavljanjem otroških restavracij. Z organizacijo dijaških kuhinj in otroških restavracij se je mnogo prispevalo k izboljšanju prehrane naše mladine. Pri pregledu istih pa se je ugotovilo, da se posveča temu vprašanju premalo pozornosti in da bi se ob smotni razdelitvi in pravilnem odnosu tehničnega aparata stanje še mnogo izboljšalo. Otroške restavracije v Ljubljani, 14 po številu, imajo zelo slab asortiment blaga, čeprav bi to ne bilo potrebno. Restavracija za Bežigradom je bila 14 dni brez mleka in se je stanje popravilo šele na intervencijo pri RLO. V restavraciji kavarne Majcen se je ugotovilo, da so razdeljevali mleko, ki je bilo namenjeno mladini, na mlečne nakaznice ostalim potrošnikom. Pri vsem tem delu pa je potrebna povezava in sodelovanje množičnih organizacij, Fronte, AFŽ, ki nudijo lahko rednemu in dobremu oskrbovanju otrok izdatno pomoč.

Kritičnejše pa je reševanje vprašanja prehrane otrok od 14. do 18. leta, kjer bo potrebno izvesti akcijo preko naših in zveznih ministrstev. Tudi tu pa je potrebno sodelovanje množic, ker imamo pogoje za doseg boljših uspehov.

Adamič Marija

Za slab učni napredek otrok so v velikj meri krive slabe stanovanjske prilike, ker je mnogo primerov, ko imajo družine petih članov en sam prostor, kar tvori oviro pri resnem študiju. Poleg tega primanjkuje tudi kurjave in bi bilo potrebno, da se družinam z večjim številom otrok preskrbi potrebna kurjava.

Marčun Milan

Kino Kozarje ima primerno dvorano, ima pa zelo slabo aparaturo ter bi bila potrebna pregleda po strokovnjaku.

Gradnja provizorijev ne bo rešila stanovanjskega problema v Ljubljani, zlasti še, če pogledamo, kako so nekateri provizoriji slabo grajeni (Direkcija Ministrstva za kmetijstvo za Bežigradom). Stanovanjsko poverjenišvo bi zato moralo polagati več pažnje gradnji teh provizorijev.

Danes je bilo izneseno, da primanjkuje primernih dvoran za kulturno-prosvetno udejstvovanje. Na Celovski cesti stoji protestantska cerkev, ki je prazna in bi se s primerno preureditvijo dala uporabiti za kulturne prireditve.

Križaj Franc

Kako pereče je stanovanjsko vprašanje, je pokazala današnja diskusija. Zato je reševanje tega problema tudi vprašanje političnih, množičnih organizacij, ki istotako trpe na poslovnih prostorih za prirejanje sestankov. Na našem terenu ni primerne prostora za sestanke, kot tudi za kulturno-prosvetno udejstvovanje, zato je bil storjen sklep, da se za 3 terene skupaj postavi začasni provizorij, ki pa bo le zasilni izhod za politično, gospodarsko in kulturno delo. V imenu volivcev vseh treh terenov rajona III predlagam, da se podpre predlog in da se nudi pomoč pri zgraditvi provizorija, ki bo mnogo pripomogel k boljšemu političnemu, gospodarskemu in kulturnemu razvoju na tem teritoriju rajona III.

Jančigaj Mirko

Ne strinjam se z izvajanji v današnji diskusiji, češ da RLO II nima dovoljnega razumevanja za vprašanje šolstva. Pri reševanju tega vprašanja je vzporedno reševati tudi vprašanje investicij in koordinacije dela ter ne leži vsa krivda na RLO, da se to vprašanje ni rešilo v povsem zadovoljivi meri.

V RLO II je eno perečih vprašanj tudi primerna ureditev gostinstva, ki ima vzporedno nalogo s prosveto in kulturo. Bežigrad n. pr. nima niti enega gostinskega podjetja, ki bi bilo na primerni kulturni višini. Zato je nujno potrebno, da se tudi na tem mestu razpravlja o načinu, kako izboljšati stanje gostinstva v RLO II. Nezadostno koordinacijo med Poverjeništvom za stanovanjske zadeve in Poverjeništvom na RLO kaže prav primer kavarne Majcen, ko Poverjenišтво za gostinstvo ni prejelo odločbe o uporabi prostorov v druge svrhe. Že pred l. 1948 je bil stavljen predlog, da se gostilna Rebec spremeni v dijaško kuhinjo, vendar je te prostore zasedla železnica in je nerazumljivo, da ni železnica postavila za to primernih prostorov, saj ima kot samostojna ustanova svoj plan, svoj sklad vodstva, svoje investicije.

Drugo vprašanje, ki je zvezano s kulturno-prosvetno dejavnostjo, je vprašanje investicij, ki so zvezane z novogradnjami. V samem Bežigradu je mnogo prostorov, ki bi se z adaptacijami dali preurediti v nakazane namene. Ker pa je primanjkovalo investicij, se načrti niso mogli realizirati, zato je tudi uspehe in neuspehe v kulturno-prosvetnem delu zajemati bolj življenjsko v okviru razpoložljivih možnosti.

Z ozirom na pereče vprašanje gostinstva v rajonu II, zlasti za Bežigradom, bi bilo želeto, da se na enem prihodnjih zasedanj obravnava vprašanje gostinstva, ki mora biti v Ljubljani na višini, ki se od mesta, kot centra republike, pričakuje.

Vrtačnik Milan

V referatu tov. Miklaviča je bila nakazana tudi problematika naših gledališč. V tej problematiki je bila podana kategorizacija posameznih gledališč. Pripomnil bi, da sem pogrešal navedbe o zabavnem gledališču, ki ima v Ljubljani že tradicijo (Foti teater) in pri katerem bi lahko sodelovali vsi igralci naših amaterskih gledališč in tako skrbeli za razvedrilo naše javnosti. Zdi se mi prav, da se dà človeku vedro razpoloženje, zato predlagam, da naše Poverjenišтво za kulturo in umetnost skuša realizirati tako gledališče.

Mnogo smo govorili o pomanjkanju pedagogov. Nismo se pa dotaknili vprašanja, kako reševati ta pereči problem.

Govora je bilo tudi o pomanjkanju glasbil, vendar se mi zdi, da nam manjka predvsem delavnic za popravilo glasbil. Prav tako manjka popravilalnic za popravilo igrač, ki služijo kot vzgojila našim otrokom. Manjka knjigovoznic, skratka manjka nam delavnic, kjer bi popravljali vzgojila in učila in tako dali ponovno v uporabo naši mladini.

Vprašanje kulturnih spomenikov je premalo znano naši javnosti in se samo od časa do časa zasledi kak članek v reviji »Tovariš«, ki pa ne prodre dovolj globoko v podeželje in druga mesta, da bi v zadostni meri seznanil tamkajšnje prebivalstvo o kulturnih spomenikih mesta Ljubljane. Zato je potrebno, da naše Poverjenišтво za kulturo in umetnost načne vprašanje izdaje vodiča po Ljubljani, ker so stari vodiči neuporabni.

V pogledu parkov bi omenil, da ni zadostno park samo urediti s primernimi nasadi, temveč je treba večje parke povezati z ustanovitvijo kulturnih ustanov, ki naj bi se postavile v neposredni bližini (razstavnih prostorih, čitalnice itd.).

Mnogo se je gojalo v današnji razpravi premajhno zanimanje široke javnosti za kulturno-prosvetna dela. Ugotovljeno je bilo, kako važna je ta problematika in da je odnos do kulturno-prosvetnega dela treba spremeniti in smatrati kulturno-prosvetno delo kot važen faktor pri graditvi socializma.

Strlič Emil

Na izvajanje tov. predgovornika glede pomanjkanja popravilnic za glasbila, bi opozoril na popravilnico cerkvenih orgelj v Št. Vidu, ki ni polno izrabljena, in bi se dala z majhnimi adaptacijami koristno uporabiti.

Glede razširitve gimnazije kakor glede provizorija Glasbene šole v Št. Vidu je bil že pokrenjen postopek in pripravljen material, vendar je vsa zadeva iz neznanih razlogov zaspala. Želeti je, da se graditev provizorija obnovi in je ljudstvo pripravljeno pri gradnji pomagati.

Po končani diskusiji ugotovi predsednik zasedanja, da so bili izneseni razni predlogi, kot problem gostinstva, vprašanje dvorane za KUD Aleš Stanovnik, vprašanje dijaških kuhinj in drugih prostorov za Bežigradom oz. gradnja provizorijev, vprašanje DID-a v Zg. Šiški, pomanjkanje kino-aparatur, vprašanje knjižnic in čitalnic, pomanjkanje glasbenih instrumentov, v zvezi s postavitvijo primernega podjetja za reparaturo teh predmetov, predlog glede ustanovitve zabavnega gledališča, izdaje vodiča po Ljubljani, opreme naših parkov z institucijami za razvedrilo obiskovalcev, vprašanje cerkve na Celovški cesti in drugo. Stavi predlog, da se vsi predlogi, ki so bili izneseni v diskusiji, prepuste Izvršilnemu odboru, da o njih razpravlja in ukrepa ter poda poročilo na prihodnjem zasedanju.

Predsednik zasedanja da nato poročilo kulturno-prosvetne dejavnosti Mestnega ljudskega odbora v odobritev ljudskemu odboru.

Soglasno sprejeto.

Ad 2. POROČILO O DELU POVERJENISTVA ZA NOTRANJE ZADEVE

Poverjenik **tov. Kufin Franc** poroča:

Splošni zakon o ljudskih odborih, ki ga je sprejela Ljudska skupščina FLRJ na svojem zasedanju dne 6. junija 1949, ima svoje posebne značilnosti, med njimi tudi pomembno spremembo, ki daje poseben značaj našemu demokratičnemu redu in sistemu ljudske oblasti. Ta značilnost obstoji v vključitvi poslov notranjega resora v delokrog ljudskih odborov.

Tovariš Kardelj je v svojem ekspezeju v Ljudski skupščini ob priliki sprejetja zakona o ljudskih odborih, okarakteriziral politično važnost omenjene spremembe takole: »Pomembna sprememba v novem Zakonu je to, da je resor notranjih zadev vključen pod vodstvo ljudskega odbora. Nedvomno je to še en resen korak dalje v poglobljanju demokratizma v sistemu ljudske oblasti. Ta vključitev je posledica politične utrditve ljudskih odborov kot organov države delovnega ljudstva.

Status poverjenikov za notranje zadeve se v toliko razlikuje od statusa drugih poverjenikov, ki jih določa Izvršilni odbor, da mora poverjenika za notranje zadeve imenovati IO v soglasju z ministrom za notranje zadeve. Takšna izjema od pravila je potrebna zaradi čim večje enotnosti te službe, ki nikdar ni samo lokalnega značaja in ki razen tega zahteva strokovno usposobljene poverjenike. Vendar pa odgovarja poverjenik za notranje zadeve tako ministru za notranje zadeve kakor tudi svojemu IO.

V današnjem poročilu, ki ga podajam prvič po sprejetju novega zakona o ljudskih odborih, hočem nekoliko več govoriti o našem delu ter razvoju naše službe do danes.

Naš civilni ni uniformirani aparat opravljata po smiselni razdelitvi dela in enotnih direktivah vse naloge zatiranja gospodarske in splošne kriminalitete, javnega reda in varnosti ljudi in imetja, evidence gibanja prebivalstva, vse občje upravne posle v zvezi z javnim družbenim življenjem, državljanskimi in matičnimi zadevami, vodita organizacijo protiavijonske zaščite in razne druge upravn-administrativne posle po zakonih, uredbah in odlokih organov ljudske oblasti v interesu razvoja socialistične skupnosti, njene družbene ureditve po principu zakonitosti in borbe proti ostankom kapitalistične miselnosti v mestu in na vasi, ki so v svoji dejavnosti sovražni današnji družbeni ureditvi in njenemu razvoju.

Druga svetovna vojna je sprostila v naši državi vse progresivne sile, ki so se, povezane v ljudski vstaji, revolucionarno borile na strani SZ in zaveznikov za svojo osvoboditev izpod okupatorja in za socialistično ureditev, to se pravi, za politično, kulturno in gospodarsko svobodo po načelih marksizma-leninizma.

Kakor se je razvijal vseljudski upor iz najosnovnejših plasti ljudskih množic, ki so po zaslugi KPJ jasno občutile in razumele dane objektivne in subjektivne pogoje za našo borbo, tako se je vzporedno razvijala notranja družbena organizacija — **ljudska oblast** v vseh njenih oblikah. Revolucija pri nas je zrušila sistem stare monarhofašistične vladavine, mu izpodbila vsako ekonomsko in politično bazo in ustvarila pogoje novega življenja in razvoja v socializem.

Ljudstvo, organizacije Osvobodilne fronte in NOV so potrebovali v svoji borbi močno zaščito zaledja — svobodnega teritorija — ter zaščito reda miru in varnosti na tem teritoriju. To nalogo je vršila Narodna zaščita v Sloveniji in Partizanske straže v drugih delih države. (Nekje so jih že takrat nazivali NM.) Ta naslov »Partizanske straže« je bil določen z direktivo Vrhovnega štaba NOV in POJ februarja 1942, le v Sloveniji je ostala Narodna zaščita. Skoraj do osvoboditve so tvorile te edinice sestavni del pristojnega partizanskega odreda, ki jih je tudi vojaško vodil, dasi so bile največkrat organizirane na pobudo krajevnih, mestnih in drugih višjih organov ljudske oblasti. S teritorijalno pristojnostjo mestnih (krajevnih) ljudskih odborov se je ujemala tudi teritorijalna pristojnost edinic NZ ali PS. Njihova naloga je bila zaščita reda, miru in varnosti v teh krajih. Ker so te edinice v začetku tvorile tudi mobilizacijsko bazo za NOV, je bil takrat glavni poudarek na vojaškem vežbanju NZ in PS. dočim je njihova vzgoja v pogledu službe varnosti večinoma igrala podrejeno vlogo.

V času sovražnih ofenziv so se edinice NZ in PS vključevale v vojaške edinice in večkrat tudi samostojno vodile borbe s sovražnikom. Njihov razvoj se je pospešil šele proti koncu vojne, ko so dobivale vedno večji značaj edinic za vzdrževanje reda in varnosti, to se pravi polni značaj izvršilnih organov ljudske oblasti.

Konec 1944. leta, ko je bil največji del naše dežele že popolnoma osvobojen, ko se je že pričelo pravo državno življenje, je državno vodstvo izdalo odlok, da se edinice NZ in PS vključijo v resor notranjih zadev kot oborožena formacija. Takrat so bili tudi že vsi posli javnega reda, miru in varnosti dani v pristojnost resora notranjih zadev, **zato mu je bila potrebna taka oborožena formacija.** Takrat je bil tudi že določen enoten službeni naziv te oborožene formacije resora notranjih zadev — (NM) — Narodna Milica.

Z odločbo o vključitvi NM v sestav notranjih zadev kot njegove oborožene formacije, je dobila NM številne naloge, zato se je temu primerno morala tudi izpopolniti njena organizacija, ki je uzakonjena z zakonom o NM — 1946.

Organizacija resora notranjih zadev ni črpala vzgledov in form nobene izmed obstoječih ali bivših policijskih sistemov vzhoda ali zapada, niti ni prevzemala starih kadrov, temveč se je razvijala na študiju in praksi konkretnih potreb razvoja ljudske oblasti ter vključevala v svoj personalni sestav izključno ljudi novega časa, borce, proletarce, ki so na poziv Komunistične partije Jugoslavije dokazali v dosledni borbi svojo predanost in požrtvovalnost

ljudstvu in naši Revoluciji. Tako lahko ugotavljamo, da je bil rekrutiran naš civilni miličniški kader v bistvu iz ljudi, ki so od pluga in stroja odšli v vrste borcev NOV, kjer so si kalili svoj značaj, politično prepričanje in pravičen odnos do ljudskih množic socialistične države.

Doba po osvoboditvi je postavila naši družbi in našim ljudem nove naloge, zahtevala je od njih poleg politične sposobnosti tudi močan razvoj v strokovnem delu, v poznavanju in razumevanju notranjih oblik današnje družbene ureditve in sposobnost pravičnega uporabljanja obstoječih zakonitih predpisov socialistične družbe. Z razvojem pravnega reda so te naloge iz dneva v dan naraščale, predvsem pa naraščajo danes. Skozi vse te težave se je razvijal naš varnostni aparat, od prvotnih najprimitivnejših oblik do današnje stopnje.

Kakor se razvija vse naše družbeno življenje v okviru potreb revolucio-narnega razvoja v socializmu, tako terjajo te gospodarske, kulturne, politične in družbene potrebe določen razvoj tudi v gospodarskih in drugih prijemih zaščite današnje družbene ureditve. Naše delo ne trpi kakršnih koli poenostavljenih šablon, ki naj bi veljale za vse prilike in vse čase, pa najsi bi se te forme vsiljevale z vzhoda ali zapada, kajti naše ljudstvo ima posebne navade, živi v posebnih prilikah, ima svojo lastno mentaliteto in močno razvit čut zakonitosti in svobode. Prav iz teh razlogov mora biti delo izvršnih organov oblasti prežeto z močno politično vsebino, z razumevanjem smisla naših zakonov, prilagojeno izkušnjam iz vsakodnevne prakse, mora biti ljudstvu v pomoč, v njegovo zaščito napram ostankom izkoriščevalskega razreda.

Gospodarska in splošna kriminaliteta

Maršal Tito pravi o borbi za izpolnitev petletnega plana: »V gospodarstvu je potrebna skrajna budnost proti raznim škodljivcem, ki bi skušali motiti ustvaritev petletnega plana. Proti njim je potrebna ne samo večja budnost, ampak tudi največja strogost, če se ti pojavijo.«

Zakon o pobijanju nedovoljene trgovine, špekulacije in gospodarske sabotaže in Uredba o planski evidenci preprodaje proizvodov imata namen, da v interesu s planom predvidenega poboljšanja življenjskega standarda, zaščitita in pobijata vsako delovanje špekulantskih elementov.

V vsakodnevni naporih za izpolnitev plana srečujemo še vedno take državljane, ki še niso doumeli ali nočejo razumeti političnih in ekonomskih sprememb, ki so nastale v naši družbeni stvarnosti. Tem ljudem je edini cilj njihovega dela osebno bogatenje. V svojem škodljivem delovanju gredo celo tako daleč, da je večkrat nemogoče neposredno po izvršitvi takih dejanj razlikovati ali vsebuje dejanje elemente kaznivega dejanja po Zakonu zoper ljudstvo in državo ali gre za kaznivo dejanje po Zakonu o nedovoljeni trgovini, špekulaciji in gospodarski sabotaži.

Poleg običajnih elementov utaje, tatvine, prevare, zlonamerne uničevanja itd., ugotavljamo večkrat posebno specifične oblike poneverjanja bonov, računov in faktur, primere prekupčevanja s kartami racionirane preskrbe itd.

Važna je vloga kmetov-producentov v depolnilni preskrbi prebivalstva. Oni nosijo svoje svobodne viške na trg in po sistemu dvojnih cen prodajajo te viške po svobodnih cenah. Vendar imamo tudi med kmeti-producenti nekatere, ki niso zadovoljni s cenami v svobodni prodaji, temveč v namenu čim večjega pridobivanja vršijo razne zlorabe z živili.

Tako niso redki primeri na trgih, da naši organi in organi trgovinske inšpekcije razkrijejo primere mešanja mleka z vodo, mešanje zmeltega fižola med moko, mešanja masti s krompirjem ali poizkuse goljufanja potrošnikov z nepravilnim tehtanjem. Ti špekulanti — običajno najpremožnejši kmetje — so ob oddaji obveznih viškov žitaric, mešali žito s peskom in prstjo, namakali žito z vodo, vse z namenom oškodovati naš žitni fond, s prisleparjenimi količinami pa so svobodno barantali na račun potrošnikov.

Tako delo teh izkoriščevalcev vnaša nered na naše trge in pomeni odiranje poštenega zaslužka prebivalstva in zato vzbuja največji odpor med našimi potrošniki. Zato je pravilno, da se taki špekulanti razkrinkujejo na licu mesta, na trgu v prisotnosti potrošnikov.

Imamo še en osnovni tip špekulantov — to so ljudje, ki nimajo nobenega dovoljenja za trgovanje ali pa imajo dovoljenje trgovanja le za določene vrste artiklov, vendar ti špekulanti trgujejo z vsemi mogočimi artikli (n. pr.: slaščičarji trgujejo z moko, limonami itd., mlekarne z najrazličnejšimi predmeti galanterijskega značaja itd.), tako pretvarjajo svoje trgovine v trgovine z mešanim blagom. Prav tako se pojavljajo tudi nekateri obrtniki, ki svoje delavnice izpreminjajo v trgovine z najrazličnejšim blagom n. pr.: so primeri, da čevljarji prodajajo žeblje, krojači blago, ki ga čestokrat dobivajo s špekulacijo z industrijskimi nakaznicami itd.

Obrtnikom je dana v petletnem planu važna vloga, ne more se pa dovoliti nedopustno izkoriščanje obrti. Oni smejo prodajati samo proizvode lastnega dela in svoje usluge, ne smejo pa prodajati surovin in nepredelanega blaga ter proizvodov tujega dela.

Slični elementi se pojavljajo tudi na vasi. Ljudje, ki niso kmetje, kupujejo blago od kmeta, nosijo to blago na trg in z nabijanjem cen s **posrednim** zaslužkom dražijo proizvode.

Ti špekulanti predstavljajo coklo v našem gospodarskem razvoju in povzročajo z navijanjem cen našim potrošnikom veliko škodo.

Običajno so to ljudje starega družbenega reda, katerim je kapitalistični red omogočal živeti na tujih žuljih, ki še nikdar niso delali, ki so za časa okupacije — velikokrat v sodelovanju z okupatorjem — črnoborzijanili in izkoriščali težak položaj našega prebivalstva. Tudi v novih pogojih se nočejo vključiti v proizvodnjo, niti v splošne napore za socialistično izgradnjo. Taki ljudje so odveč naši družbi, naše gospodarstvo jih ne trpi. **Take ljudi je treba družbeno koristno, prisilno zaposliti ali predati sodiščem.**

Imamo še eno obliko nedovoljenega posredništva, ko se posredniki ne bavijo z direktnim kupevanjem in direktnim prodajanjem, ker blaga čestokrat sploh ne vidijo, ampak izkoriščajo svoje stare in nove trgovske zveze, posredujejo kup in prodajo ter žive od **provizije**. Pojavljajo se v prometu neracioniranega blaga kot agenti, mešetarji in stalni zastopniki proizvajalcev ter naših državnih ali združnih trgovskih podjetij, dasi naši zakoniti predpisi tega načina posredništva ne dovoljujejo. Državna in združna podjetja smejo imeti zastopnike odnosno nabavljace le kot stalne organe, nameščence podjetja.

V isto vrsto s temi škodljivci lahko vnesemo tudi nekatere pooblašcene nabavljace državnih in združnih podjetij ter v zadnjem času celo iz vrst delavske preskrbe. Poleg onih nabavljacev ki preko svojega podjetja z vsemi silami delajo na to, da bi čim bolj zadovoljili potrošnike, so tudi taki, ki svoj položaj pooblaščenega nabavljaca izkoriščajo v popolnoma druge svrhe. Državna in združna denarna sredstva izkoriščajo kot kapital za svojo privatno trgovino. Običajno ti ljudje dostavljajo le del nabavljenega blaga svojim podjetjem, medtem ko drugi del prodajo špekulantom, s katerimi so povezani, dvigajo cene in bogate na račun potrošnikov. Neredke so tudi utaje državnega in združnega blaga in denarja.

Navedeni primeri so le del oblik, v katerih se pojavlja škodljiva dejavnost proti našemu gospodarstvu s strani sovražnikov nove Jugoslavije vseh vrst.

S svojih ekonomskih pozicij, strmoglavljeni razredni sovražnik, ki ga je ljudstvo v svoji revoluciji politično in ekonomsko onemogočilo, se poslužuje tudi ilegalne špekulativne trgovine z zlatom, valutami in drugimi dragocenimi artikli ter išče povezave celo preko mej naše države. Na ta način se vzdržujejo ilegalni špekulativni kanali, ki so ostanek kapitalistične pollegalne špekulacije. Zasluga naše kriminalistične službe je, da je *mnogo* takih kanalov že razkrila in spoznala temeljito sistem njihovega dela, tako da je ta način kriminalitete zanje danes že močno nevaren. Razredna borba, katere rezultat je zmaga

delavskega razreda, je postavila tej razkrinkani in kompromitirani manjšini kot pogoj življenja delo, ki ga nekdanji izkoriščevalci delovnega ljudstva doslej niso poznali. Navidezna zaposlitev je čestokrat značilna kamuflaža teh elementov za njihova podtalno škodljiva dejanja v svrhu njihovega osebnega bogatstva. Naša gospodarska zakonodaja dosledno onemogoča tako trgovino, zato se morajo ti elementi posluževati najdrznejših in zato najnevarnejših oblik tajne špekulacije, kar jih prej ali slej privede do razkrinkanja. Naš delovni človek se v take stvari ne spušča, ker ne čuti za to nobene potrebe in ker je politična zavest našega delavca, delovnega kmeta in delovne inteligence že na taki višini, da ta zavest v celoti absorbira poedinca in kolektiv izključno v poštenem delu za izgradnjo socializma. Le bedni ostanki ljudi, ki se še do danes niso mogli zživeti v našo socialistično stvar in ki še vedno pričakujejo kakršnihkoli presenečenj ali izprememb v našem družbenem sistemu, se spuščajo na nevarno pot špekulacije in črne borze. Taka naivna tolažba teh grešnikov je v veliki meri moralno podprta s strani kominformske propagande, ki skuša ustvarjati med našim ljudstvom nesigurnost in nezaupanje v naš družbeni razvoj, ki pa v resnici žanje le sramotne rezultate moralnega in političnega poraza.

Dvig življenjskega standarda v socialistični družbi je nujno povzročil padec težkih deliktov iz skupine splošne kriminalitete, dočim so primeri drobaih kriminalnih dejanj še vedno tako številni, da jih je vredno analizirati po njihovih vzrokih in škodljivih posledicah za ljudsko in privatno imovino. Naš aparat kriminalistične službe v letošnjem letu ni obravnaval niti enega primera posebno kvalificirane vlemne tatvine (navrtanja blagajne, tresorov ali drugačne vrste kvalificiranih vlemov). Od izvršenih tatvin so v glavnem primeri, ki izhajajo deloma od povzročiteljev ostankov starih vlomilskih tolp bivše Jugoslavije ali pa so priložnostni vlemilci.

Če analiziramo vprašanje tatvin, moramo predvsem obravnavati žepne tatvine in tatvine dvokoles, ker sta ti dve vrsti dejanj najpogostejši.

V večini primerov te vrste kriminala gre deloma za kvalificirane poklicne žeparje, deloma pa za priložnostne storilce. Kot škodljiv pojav, ki daje priliko in možnost takih tatvin, je večkrat malomarnost oškodovancev, ki ne čuvajo v zadostni meri svojih osebnih predmetov. Našim organom je uspelo izslediti lepo družčino žeparjev starega kova. Aretirana sta bila žeparja Franc Ivan in Cvetkovič Drago, ki sta precejšnjo dobo ogrožala denarnice Ljubljančanov. Svoje delovno področje sta predvsem usmerila na živilski trg, Narodni magazin in cestno železnico. Dokazanih jima je bilo precejšnje število žepnih tatvin. Njima enaki so bili tudi Zupan Franc in nevarna žeparja Markon Romeo ter Strupi Marjan. V zgoraj navedenih najtežjih primerih gre za profesionalne žeparje — ostanke kriminalne družčine iz prejšnjega časa.

Tatvine dvokoles so v tem letu izstopile iz ostalih primerov splošnega kriminala. V mnogih primerih je bil glavni vzrok tatvina plašcev za kolesa, ogrodje pa je bilo odvrženo in se je kasneje našlo. Da so te tatvine precej pogoste, je prav tako v veliki meri kriva groba malomarnost lastnikov dvokoles, ki puščajo svoja kolesa nezavarovana na ulicah, prislonjena na zidovih stavb, na vrtovih in vežah in tako ustvarjajo vabo priložnostnim tatovom, ki priliko izkoristijo. Našim organom je uspelo predvsem v zadnjem času izslediti precejšnje število te vrste delikventov, kar je tudi pripomoglo, da so v zadnjem času tatvine v precejšnji meri prenehale.

Mladinska kriminaliteta

O pojmu mladinske kriminalitete v smislu teorij kapitalističnega sistema danes ne moremo govoriti. Pri nas ni več brezposelnih ljudi in beračev, katerih mladina bi bila izpostavljena beračenju, brezdomstvu in gladu. V kolikor se pojavlja kriminaliteta v vrstah mladine, izvira predvsem iz slabe vzgoje s strani staršev, in ostankov misticizma, ki vodi v avanturistične podvige s škodljivimi

posledicami. Naša socialna zakonodaja predvideva široko mrežo mladinskih domov in vzgojnih domov, ki pa iz razumljivih razlogov še niso dovolj številni, niti njihova ureditev ne odgovarja postavljenim predpisom. Zato imamo razne vzroke: pomanjkanje potrebnega vzgojnega kadra, stanovanjska stiska in pa prenatrpanost mladinskih domov z otroki brez staršev, vojnimi sirotami, otroki invalidi itd., kar vse je še vedno nezacepljena rana iz dobe okupacije. Naše socialno skrbstvo razvija v svojem delu močno kontrolo nad socialno zanemarjenimi otroci, kontrolo nad pravilno vzgojo in skrbnostjo staršev za vzgojo in zdravje otrok ter v primerih potrebe intervenira z različnimi zavarovalnimi in represivnimi ukrepi. Socialno zanemarjeno mladino oddajo organi socialnega skrbstva v za to predvidene domove, ki so pa prenapoljeni in večkrat ne nudijo mladini zadostne socialne zaščite. Iz teh razlogov se pojavijo pobegi iz domov, ki povzročajo mladinsko kriminaliteto v manjšem obsegu in sicer: priložnostne tatvine izključno v svrhu osebnega vzdrževanja na begu. V samem mestu se močno pozna pomanjkanje prehodnega doma za našo mladino, predvsem za otroke do 14. leta starosti, kamor bi jih mogle pošiljati naše skrbstvene in druge ustanove, saj za kratek čas, dokler jih ne razporedijo v stalne domove. Naši mladinski domovi morajo biti vzor in izhodišče sistema socialistične vzgoje. Tu ne sme biti mesta pretepanju, kaznovanju z odvzemanjem obroka hrane itd., kakor se je to dogajalo v različnih »sirotišnicah« predaprilske Jugoslavije. Naši vzgojni domovi niso »sirotišnice«, dasi imamo v njih vse vojne sirote iz zadnje vojne. To so ustanove »skrbni za človeka«, ki je načelo socialistične družbe. Naša ljudska oblast temeljito bdi nad pravilno vzgojo naše mladine in postopa napram vsakomur, ki bi hotel uvajati hote ali nehote v našo vzgojo stare metode in staro prakso. Pionirska organizacija mera v teh domovih odigrati osrednjo vlogo v povezavi z vzgojitelji. Ona mora privzgojiti naši mladini zavest prostovoljne socialistične discipline in odnosov. Zanemarjanje kulturne vzgoje doseže med mladino, živečo v tem domu, prav nasproten efekt, to je mržnjo do življenja v kolektivu, nedisciplino v odnosu do notranjega reda in predpostavljenih vzgojiteljev in s tem tudi ubija voljo do dela ter tako ovira kulturni in duševni razvoj mladine. Na te momente bi bilo opozoriti predvsem odgovorne organe, ki naj bi vodili o teh vprašanjih več kontrole. V nasprotnem primeru pride nujno do pojave pobegov in v tej zvezi nastaja mladinska kriminaliteta.

Ustanova Doma učencev v gospodarstvu in Doma industrijskih šol, ki skrbi za strokovno izvežbanje učencev v različnih poklicih, ima važne naloge v vzgoji mladine. Žal moramo opozoriti, da je v nekaterih teh domov nezadovoljivo stanje. Današnje prilike sicer še ne dajejo možnosti, da bi se vse te mladinske ustanove razvile v taki meri kakor jih predvideva naša socialistična zakonodaja in današnje potrebe, moramo pa v tem pogledu razviti najširšo iniciativo s pomočjo mladinskih organizacij in LO.

Javna varnost

Promet. Promet v Ljubljani zavzema iz leta v leto vedno večji obseg in zato zahteva novih organizacijskih oblik, večjo strokovno sposobnost naših prometnih organov, prometno vzgojo naših ljudi, tako pešcev, kolesarjev in predvsem voznikov vprežnih in motornih vozil. Ustvariti sodoben način izkoriščanja prometnih sredstev, usmerjanje mestnega prometa in čuvanja varnosti ljudi in imovine pomeni razumeti potrebe transportnega plana in poznati hibe urbanističnega sistema našega mesta. Pregled števila prometnih nesreč po njihovih vrstah in vzrokih s posledicami na ljudski imovini in zdravju ljudi nam pokaže, na eni strani pomanjkljivost v organizaciji prometne službe, na drugi strani pa nevzgojenost naših ljudi v pogledu prometne discipline. Vzroki nesreč so v prvi vrsti nepravilna vožnja, na drugem mestu pa vinjenost šoferja ali neprevidnost pešca ali voznika. Razen teh osnovnih vzrokov imamo še primere defektnih vozil, različnih okvar, redki pa so primeri višje sile. Iz tega sledi, da je nepravilna

voznja eden izmed glavnih razlogov motenja rednega prometa. Pri tem vprašanju ne smemo izpustiti tudi vprašanja, ki občutno posega v naš prometni red, to je odnos odgovornih službencev poedinih voznih parkov do ljudske imovine in do vzgoje vozniškega kadra. Kontrole voznih parkov, garaž in mehaničnih delavnic, ki so pod upravo in v izkoriščanju raznih resorov, ustanov in gospodarskih podjetij, so nam pekazale nepravilen odnos odgovornih funkcionarjev do vzdrževanja in čuvanja svojega voznega parka. Nemogoče je, da se v nekaterih primerih ne vodi točna evidenca o stanju vozil, o vzrokih poškodb in nastali materialni škodi pod pretvezo nujnosti izpolnjevanja planskih nalog ter pomanjkanja vozil in vozniškega osebja. Obsteječe objektivne okolnosti, zahteve planov, delno slabe ceste in pomanjkanje vozniškega kadra ne smejo dovoljevati malomarnega odnosa do ljudske imovine in nepravilnega odnosa do vzgoje vozniškega kadra. Naše ustanove in podjetja premalo ostro ukrepajo napram poškodovalcem vozniškega parka, poškodbe ne evidentirajo, ne raziskujejo, tako da v večini primerov ostanejo vzroki poškodb neugotovljeni, škoda pa plača podjetje iz lastnih materialnih sredstev. Ta odnos bo nujno v bodoče zaostri in postavljati pred najvišjimi upravno-operativnimi voditelji skrb za njihov vozni park v isto vrsto z ostalimi planskimi nalogami. Kar se tiče kaznovanja prekršiteljev, vidimo iz statističnih podatkov, da so naši organi v letošnjem letu izrekli precej kazni zaradi cestno prometnih prekrškov. Precej primerov so tudi obravnavala sodišča. Iz tega pregleda kaznovanja moramo potegniti dva zaključka in sicer: naši prometni organi so dosledno s svojimi ukrepi izvršili nalogo uporabe represivnih mer za vzpostavitev in normaliziranje prometa, varnosti ljudi in imovine. Vendar s samim kaznovanjem ne bomo dosegli zaželenega smetra. Vsako kaznovanje, večjega obsega kaže na nujnost drugačnih mer in sicer vzgojnih in nakazuje potrebo reorganizacije. Iz teh razlogov smo zlasti v zadnjem času pristopili k sistemu načrtne vzgoje prebivalstva po vprašanju prometnega reda in sicer tako, da smo zainteresirali vse naše ustanove, množične organizacije in terene za predavanje o značaju, važnosti in potrebah ter predvsem organizaciji prometne službe in dolžnosti posameznika in kolektivov v odnosu do prometnega reda. Med letem smo ta vzgojna sredstva uporabljali preveč kampanjsko v propagandni obliki, le v okviru prometnega tedna, vsled česar nismo dosegli zadovoljivih rezultatov. Pokazalo se je, da so se v tednu prometa ljudje sicer ravnali po obstoječih prometnih predpisih izključno v izogib posledicam, ker so organi NM v tem tednu stopnjevali kaznovanje prekršiteljev, po izteku tedna pa je tudi letos kakor druga leta prometna disciplina ponevno popustila. Podčrtal bi posebej pojav, ki se je zlasti pojavljal v zadnjem času, to je, da povzročitelji prometnih nesreč po povzročeni nesreči pobegnejo in puste poškodovane osebe brez pomoči na kraju nesreče. Bili so že primeri, da so poškodovanci zaradi nepravčasne pomoči podlegli poškodbam. Ta brutalen in strahopeten način začasnega izbegavanja zasluženi kazni na škodo življenja sodržavljanov kaže na moralno pokvarjenost storilcev, ki jo morajo pristojna okrožna sodišča pri odmeri kazni najtrože upoštevati.

Tramvajski promet ni na zadovoljivi višini. Deloma obstajajo za to objektivni razlogi: naraščanje potreb in pomanjkanje voznega parka, ki tem potrebam ne more za enkrat zadostiti. Veliko bi pripomogla k rešitvi tega vprašanja tudi preureditev tramvajskega omrežja, ki v nobenem pogledu ne odgovarja današnjim potrebam. Vsi ti razlogi pa nikakor ne opravičujejo ljudi za obehanje na stopnice voz ali celo na odbijače. Zaradi takega stanja smo imeli prav v letošnjem letu par težkih nesreč. S pravilno koordinacijo dela prometnega osebja cestne železnice in naše prometne NM bomo tudi to razvado lahko odpravili.

Na osnovi gornjih zaključkov bo torej potrebna najširša, vztrajna in načrtna propaganda za vzgojo po šolah, ustanovah in podjetjih, kjer je prikazati ljudem pomen in kulturno nujnost upoštevanja prometne discipline ter poznavanja najosnovnejših prometnih znakov in predpisov. Isto nalogo imajo tudi množične organizacije na terenu.

Požarna varnost

Za požarno varnost v našem mestu skrbi gasilna NM in prostovoljno gasilstvo, ki je na osnovi zakona o prostovoljnem gasilstvu iz leta 1948. postavljeno na nove osnove, ki so bistveno različne od onih, ki jih je imela gasilska organizacija v bivši Jugoslaviji. Prostovoljno gasilstvo je organizacijsko povezano v mestno gasilsko zvezo, ki šteje 9 gasilskih društev z 21 četami. Moderne gasilske priprave, s katerimi je opremljeno naše prostovoljno gasilstvo, kažejo na lep razvoj, vendar so ta sredstva še preskromna, da bi mogla zagotoviti zadostno operativnost ob potrebi intervencije naših prostovoljnih gasilcev. Zlasti velika hiba prostovoljne gasilske organizacije obstoji v zanemarjanju skrbi za gasilski naraščaj, kar je posledica ostankov stare miselnosti in nepravilnega pojmovanja masovnosti te organizacije. Naše organizacije premalo sodelujejo s prostovoljnimi gasilstvom, premalo se zavedajo dolžnosti popularizacije gasilske organizacije v interesu pritegnitve novega članstva, dasi je omasovljenje našega prostovoljnega gasilstva nujna potreba za dvig njegove operativnosti in razvoja. To nam kažejo statistični podatki, iz katerih je razvidno, da je naše prostovoljno gasilstvo po svojih enotah interveniralo le v dobri tretjini raznih požarov, h katerim je bilo pozvano. Najaktivnejša je po podatkih prostovoljna četa Barje, za njo je na drugem mestu Zg. Šiška, na tretjem pa Dravljje in Rudnik, ostale čete pa so sodelovale le v enem ali dveh primerih gašenja, dočim imamo 6 čet, ki v tem letu sploh niso nastopile na požarišču. S takim stanjem se ne smemo zadovoljiti. Res je, da obstajajo še vedno objektivne težave, ki ovirajo operativnost prostovoljnih gasilskih enot, kakor n. pr. pomanjkljiva sredstva za zvezo (telefoni, alarmne naprave, dežurna služba itd.), dalje raztresenost članstva po raznih vrstah zaposlitve, slaba tehnična oprema in motorizacija itd. Te objektivne težave pa ne smejo biti opravičilo, ampak moramo iz njih nujno zaključiti pomoč prostovoljnimi gasilskim društvom, ker zakon tako pomoč izrecno predpisuje predvsem s strani ljudskih odborov. Ljudski odbori so dolžni po svojih zastopnikih aktivno sodelovati v gasilskih društvih in materialno skrbeti za potrebe, ki jih društvo ima. V letošnjem letu je bilo izdano za potrebe prostovoljnega gasilstva s strani MLO in vseh RLO skupaj 401.265 din. Pri tem se je najslabše izkazal RLO I, ki v tem letu ni dal svojemu gasilstvu nobenih finančnih sredstev. Vsa naša gasilska društva imajo sicer svoje domove, so pa večkrat zašla v težave zaradi nerazumevanja ljudskih odborov pri obratovanju, potreb za renoviranje teh gasilskih domov, vozil in opreme. To stališče naših ljudskih odborov bo nujno temeljito korigirati, ker se morajo zavedati, da je požarna varnost mesta ena izmed osnovnih nalog organov naše ljudske oblasti.

Glavno breme požarno-varnostne službe še vedno leži na gasilski Narodni milici, ki s svojim strokovno dobro izvežbanim kadrom uspešno intervenira pri vsakem požaru. Njena oprema se izpopolnjuje tako, da trenutno odgovarja današnjim potrebam, ne odgovarjajo pa prostori za njen avtopark in za moštvo, ki je v pripravljenosti, kar bo nujno s pomočjo MLO v doglednem času rešiti. Sedanje stanje zavira in onemogoča razvoj gasilske Narodne milice, ki ima v načrtu velike tehnične in organizacijske izpopolnitve, računajoč z naglim porastom industrije v našem mestu in razvojem mesta sploh. Vsled pomanjkanja primernih prostorov za gasilsko šolo imamo velike težave s šolanjem novih kadrov za gasilsko NM.

Nekatera naša podjetja in ustanove še vedno zanemarjajo požarno varnost svojih objektov in se zanašajo, da požara pri njih ne bo. Temu primeren je tudi odnos upravnih voditeljev teh podjetij do gasilskih ekip lokalne industrije; tako n. pr. je voditelj nekega podjetja ob priliki gasilskih vaj njihove gasilske ekipe izjavil: »Naj že enkrat prenehajo s temi otročarijami.« Nekatera lokalna podjetja kljub večkratnim opozorilom še vedno niso pristopila k organizaciji gasilske službe in opremi svojih prostorov s potrebnimi gasilnimi aparati in orodjem. Izgovori, da ni najti za to potrebnega materiala, ne drže, saj so naši strokovnjaki v zadnjem času zelo uspešno izpopolnili naše gasilne naprave v

tehničnem smislu. Tako izdelujemo svoj poseben sistem ročnika in gasilskih spojk, ki so se pokazale v praksi zaradi svojega enotnega sistema zelo koristne. Prehod na tipizacijo gasilskih naprav prav po zaslugi poenotenja gasilskih spojk je zagotovil uspeh kombiniranih akcij raznih gasilskih ekip na požarišču. Po prejšnjem načinu opreme, ki so jo imela naša gasilska društva v bivši Jugoslaviji (spojke raznih tipov), je bila taka kombinirana akcija skoraj nemogoča in je povzročala prav ta različnost opreme silne težave v operativnem sodelovanju raznih edinic pri večjih požarih.

Vzroki požarov so predvsem omalovaževanje požarno-varnostnih predpisov po koristnikih stanovanj in odgovornih funkcionarjih raznih podjetij. V stanovanjskih objektih gre v večini primerov za neprevidnost prebivalcev pri kurjenju štedilnikov in peči, za slabo električno napeljavo, nepravilno ravnanje z likalniki in kuhalniki ter zanemarjanje nadzorstva nad otroki. Česti so tudi primeri slabo ometenih ali neometenih dimnikov, ki povzročajo vžig saj. Pri gozdnih požarih so bili glavni vzroki v letošnjem letu neprevidnost sprehajalcev in igranje otrok v gozdu. Manj je bilo primerov vžiga od isker lokomotiv. Pri avtomobilskih požarih je vzrok izključno v slabi električni instalaciji. Požar transformatorja je bil posledica preobremenitve, na javnih električnih napeljavah pa slaba instalacija. Iz vseh teh primerov vidimo, da gre v večini primerov za grobo malomarnost ljudi v odnosu do požarno-varnostnih mer in predpisov. Česti so primeri, da podjetja imajo sicer montirane v svojih objektih »Minimax« gasilne aparate, kakor to predpisujejo požarno varnostni predpisi, so pa ti minimaxi prazni in zato neuporabni. Tako imamo primer požara v delavskem naselju na podaljšku Celjske ulice, kjer se je ugotovilo, da so bili minimax aparati sicer nameščeni v prostorih, vendar neuporabni in zato ni bilo mogoče ob izbruhu požara takoj intervenirati, kar je povzročilo občutno škodo na ljudski imovini.

Odnos do ljudske imovine je eden izmed osnovnih načel socialistične vzgoje. Vzgajanje tega odnosa je delžnost vseh naših organizacij, vseh naših delovnih kolektivov in tudi ljudske oblasti. Napram organom pa, ki kljub pouku in neprestanemu prikazovanju škodljivih posledic še vedno ne upoštevajo predpisov za zaščito ljudske imovine, je nujno doseči ta smeter z zakonitimi represivnimi sredstvi.

V sami industriji nismo imeli težjih primerov požarov. V nobenem primeru ni trpela produkcija. To dejstvo nas ne more uspavati ali zapeljati na pot malomarnega odnosa v pogledu požarnega zavarovanja naše industrije. Podvzeti moramo take ukrepe, s katerimi bomo dosegli požarno varnost do največje mere. Lahko rečemo, da je v mnogih podjetjih prav slučaj, da še niso imeli požara in da bomo morali take primere malomarnosti v bodoče najstrože obravnavati in to **ne po nastalem požaru**, temveč že v okviru zavarovalnih ukrepov. Zahtevali bomo najdoslednejše izvrševanje vseh preventivnih mer, ki jih predpisuje požarno varnostna služba.

Na splošno lahko rečemo, da ima naš delovni človek pravičen odnos, ljubezen do svojega stroja, tovarne itd., zato tembolj grobo izpadajo primeri malomarnosti, ki se pojavljajo. Delavske organizacije, sindikati, delavska inspekcija se morajo z vso silo boriti proti poedinim lahkomišljenim in malomarnim upravnim voditeljem, da bomo dosegli absolutno varnost našega delavca pri delu in varnost ljudske imovine, ki je nihče ne sme izpostavljati nesrečnemu slučaju ali zlobi sovražnika! Ljudska oblast in njeni izvršni organi bodo, kakor doslej tudi v bodoče s svojimi ukrepi storili vse, da se to zagotovi.

Protivijonska zaščita

Organizaciji protivijonska zaščita (PAZ) posvečajo vse naše masovne organizacije, Fronta, naše ustanove, tovarne in podjetja ter vse naše prebivalstvo premalo pozornosti. Ustanovljena je bila v svrhu dviga obrambne moči naše države, v interesu čuvanja življenja ljudi in čuvanja ljudske imovine v najtežjih

časih, v času vojne, zato se moramo zavedati, da jo moramo graditi v času miru v organski povezanosti z ostalimi nalogami, ki jih izvršujemo za zagotovitev mirne izgradnje socializma.

V Ljubljani imamo mestni izvršni odbor PAZ in v vsakem rajonu rajonski izvršni odbor PAZ. Vsi ti odbori vodijo široko razpredeno organizacijo na terenu, po navodilih organov PAZ, poverjenišтва za notranje zadeve.

Organi ljudske oblasti, vse množične organizacije, upravno operativni voditelji podjetij in tovarni ter odgovorni organi vseh ustanov državne uprave morajo skrbeti za uspešen razvoj ekip PAZ. Zato je potrebno, da se sami temeljito seznanijo z vsebino in značajem dela PAZ. Ljudski odbori so po uredbi o PAZ dolžni oskrbovati organizacijo na svojem teritoriju z vsemi finančnimi in materialnimi sredstvi. Zato morajo predvideti v letošnjem proračunu za leto 1950 primerne kredite. Od svojih predstavnikov v odborih PAZ morajo predsedniki LO zahtevati, da jim izčrpno poročajo o delu PAZ, kar so v večini primerov doslej zanemarjali.

Sedanje stanje v Ljubljani je sledeče: Najboljša je organizacija v II. rajonu, kjer je že dobila množično osnovo. Slabša je na IV. rajonu in v I. rajonu, najslabši pa je III. rajon. Taka neskladnost je znak malomarnosti ljudskih odborov in množičnih organizacij, ki v teh rajonih niso podvzeli niti najosnovnejših mer za omasovljenje. Verjetno PAZ niti sami ne poznajo.

Osnovne naloge bi bile trenutno sledeče:

1. Vse naše delovne množice seznaniti z Uredbo o PAZ.
2. Razporediti v odbore PAZ take predstavnike ljudske oblasti in množičnih organizacij, ki bodo znali prenašati smernice dela v svoje matične ustanove ter preko njih izvajati močno agitacijo za čim večjo prostovoljno vključitev v ekipe PAZ.
3. Tesno se povezati z odbori PAZ ter pristojnimi organi PAZ pri poverjeništvih za notranje zadeve v svrhu sporazumnega skupnega množičnega dela.
4. Izvajati močno agitacijo za čim številnejšo prigrasitev v razne tečaje iz sanitetne, profikemijske, veterinarske in tehnične službe. Izbrati iz vrst najboljših aktivistov vodje ekip.
5. Odbori ljudske oblasti morajo skrbeti za neoviran razvoj organizacije PAZ, ter ji zagotoviti materialna in finančna sredstva, kar so dolžni izvršiti po Uredbi o PAZ.
6. Organi ljudske oblasti in množične organizacije morajo preko svojih aktivistov vnesti v organizacijo PAZ socialističen polet, predvsem Partija in osvobodilna fronta morata voditi to našo organizacijo, ji dajati pravo politično vsebino, saj je bila njena ustanovitev sklep CK KPJ za dvig obrambne moči naše dežele, za zagotovitev mirne izgradnje socializma pri nas.

To naj bodo smernice za naše ljudske odbore, sekretariate Fronte in ostalih množičnih organizacij, za naše aktiviste, to naj bo dolžnost slehernega predanega državljanca. Vedeti moramo, da je utrditev in dobra organizacija službe zaščite proti zračnim napadom stvar dolgotrajnega, načrtnega dela.

Društva in organizacije

V Ljubljani imamo močno mrežo društev, organizacij OF, sindikalnih organizacij, ZB, AFŽ in mladinskih organizacij. Imamo vse možnosti najširšega družbenega, kulturnega, fizkulturnega, umetniškega in znanstvenega udejstvovanja. O tem smo danes že veliko govorili. Takemu razvoju družbenega življenja daje ljudska oblast vso moralno in materialno pomoč. Naša društva so zajela v svoj krog že večino našega prebivalstva — iz takega načina združevanja ljudi, kolektivne, politične in kulturne vzgoje izhaja monolitnost naših ljudskih množic, ki se je pokazala ob napadu informbiroja, ki je zakleti sovražniki naših narodov ne morejo razumeti, ki je tudi nikdar ne bodo razumeli, ker nočejo videti stvarnosti, ker zanikajo to, kar obstoji, zmaguje in prodira v svet.

Posebno bi omenil društva Ljudske tehnike, ki se razvijajo z naglim tempom in ustvarjajo zlasti med mladino kader tehnično izobraženega naraščaja, ki bo mnogo koristil naši Armiji in vsem tehničnim strokam. Organizacije RK so bile vse leto močna opora organizaciji PAZ. V teh organizacijah se je tekom leta izvežbal močan kader sanitetnih ekip. RK vežba neprestano nove kadre v sanitetnih tečajih z veliko vztrajnostjo in požrtvovalnostjo. Na splošno pa moramo pred naše društvene in organizacijske odbore postaviti kot nalogo vztrajno utrditev, tako v pogledu politične vzgoje svojega članstva, kakor tudi v organizacijskem smislu, zlasti v pogledu finančnega in materialnega poslovanja sploh.

Lahko bi se dotaknil še raznih drugih vprašanj, ki sem jih v poročilu le mimogrede nakazal ali pa še to ne, vendar mislim, da je dovolj če na kraju spomnim še na nekatere stvari, ki bi jih mogli po potrebi v diskusiji temeljiteje obdelati.

Splošen pogled na Ljubljano nam nakazuje probleme higijene in čistoče, kulturne postrežbe v naših gostinskih lokalih, ureditve komunalnih naprav, vzdrževanja javnih naprav itd.

Glede čistoče mesta nismo na višini. Mislim, da naše podjetje »Snaga« ni izpolnilo v celoti svoje naloge. Spiranje ulic in trgov se v celoti zanemarja. Tega v zadnjem času sploh več ni. Pozimi so bili izgovori, da voda zmrzuje in ustvarja poledico nevarno za javni promet, poleti ni bilo dovolj vode, sedaj bo pa znova začelo zmrzovati. Dejstvo pa je, da je bil pred kratkim primer potrebe po izpraznitvi dela vodovodnega omrežja zaradi popraviljanja cevi in je voda prav pred Kongresnim trgom v potoku tekla iz hidrantov, pa se nihče ni spomnil, da bi s to vodo izmil Kongresni trg, ki čaka le dežja, da se umije. In vendar je to najreprezentativnejši trg mesta!

Postrežba v nekaterih naših gostinskih lokalih je dokaj nekulturna, nehigienična. Ne vem, kaj poročajo k temu organi naše sanitarne inspekcije. Mislim, da smo v splošnem tudi na tem polju dosegli že tako zadovoljive rezultate, da bi tudi s poedinimi odgovornimi v zanemarjenih obratih že lahko končno na ta ali oni način prišli na kraj.

Preimenovanje ulic — podrti prometni znaki; razbite plošče nad hidranti in kanalizacije, zamazane javne luči, podrti ograja čevljarskega mostu in razne druge malenkosti, ki pa skupno vzeto grdo kvarijo odraz našega mesta, vse to bi moralo odgovorne organe le zbesti v oči — nekdo je pač za to odgovoren — neočiščeni pločniki pred hišami in strepanje prašnih čunj pasantom na glavo, to je mislim stvar odgovornih hišnih zaupnikov, lastnikov hiš in končno naših organizacij na terenu. V glavnem s poukom, malo pa tudi s kaznovanjem, se bodo stvari močno poboljšale, če ne popelnoma odpravile. Tudi marsikatera stranska ulica ali steza bi bila lahko bolj gladka, manj nevarna za vozila in pešče, če bi imela vsaj grobo zasute jame, če bi seveda terenski odbor usmeril akcijo prostovoljnega dela enkrat ali dvakrat v tem pravcu. To omenjam zato, ker smatram, da se tudi naši rajonski LO, odgovorna poverjenišтва teh odborov, veliko premalo pečajo s takimi stvarmi in jih preveč smatrajo za drobnarije.

Marsikdo bo morda odgovoril na te ugotovitve, zakaj pa NM ne ukrepa. Mislim, da zadostuje na tako ugotovitev tale pripomba: Prešlo je že nekoliko v razvado, da se išče večkrat opravičila za razne podobne stvari v neukrepanju NM. Danes niso več časi, ko se je treba bati policajev (ker teh več ni), ko je bilo treba s pendrekom siliti ljudi k disciplini in ko se je dejansko ves takratni red začel in končal pri pendreku in policiji. Široka iniciativa naših ljudskih množic in njihova volja do dela, do napredka, do dviga kulturne stopnje, rabi le prave organizacije in razumevanja terenskih funkcionarjev. Milica ima druge, težje naloge. Stvari, ki so le vprašanja estetike, reda in pravilne organizacije bo ljudstvo izvrševalo že samo na poziv terenskih organov, na obrazložitev, na željo. Primer: Pripovedovala mi je starejša ženska, da je šla preko Zmajskega mostu in videla kako je mestni delavec zamenjal žarnico v luči zmajskega mostu. Obločnica, pravi, je bila tako zaprašena, da ni mogla prodreti svetloba skozi njo in vendar je namestil prav tako nazaj. Ko sem kasneje hodila preko mostu, mi

je nehote zašel pogled na zaprašene obločnice in vedno sem se spomnila onega delavca. Če ne bi imela že 65 let, bi sama splezala na ograjo, snela obločnico in jo obrisala, tako me je to motilo. Priznavam, da tudi sam nisem do danes ničesar ukrenil v tej smeri, dasi sem si te luči ob neki priliki ogledal.

Takih in podobnih primerov bi bilo še več, opozoril sem pa le na nekatere v namenu, da opozorim na tiste stvari, ki ostajajo večkrat ob strani.

Tovariši in tovarišice! V svojem referatu sem se dolgo zadržal na nekaterih stvareh, ki se mi zdijo važne. Precej sem izražal napake, slabosti, težave. Moram reči, da sem se držal objektivnih podatkov. Kritika in samokritika je načelo, ki ga uči in vzgaja naša Partija zato, da take napake vidimo in jih odpravljamo. E dini informbiro in voditelji VKP(b) so zavrgli to načelo, ker jim nekako ne gre več v račun.

Vse, kar sem iznesel, so predvsem slabe strani našega dela, naše slabosti, za katere najdemo krivce v večini primerov med razrednim sovražnikom ali nevrednimi člani naše družbe. Moramo pa reči, da se ti pojavi odražajo prav zato, ker veliko delamo, ker veliko gradimo, ker ustvarjamo novo družbo in novo življenje za našega človeka. Špekulante, izkoriščevalce in druge škodljivce v mestu in na vasi razkrinkujemo in kaznujemo, zato ker smo prelomili kapitalistično skorjo, ki jih je ščitila in držala na površju. Zlonamerni tolmač iz vrst revizionistične struje informbirojevskih držav bi morda zavpil, pa vendar imate špekulante in kulaške izkoriščevalce, saboterje in goljufe v podjetjih državnega in združnega sektorja — vračate se v kapitalizem. Na to mu mirno lahko pove- mo, da jih sami bolje vidimo, zato jih odkrivamo in preganjamo, ker jih naše ljudstvo ne trpi več v svoji sredi. Vendar tega ne delamo po receptu informbiroja, po katerem bi morali to tajiti in in govoriti, da ni več nobenega takega elementa pri nas, dasi bi se prav na ta način res množili. — Tako so pa že precej redki!

Naše težave v prometu tudi niso posledica vračanja v kapitalizem ali no- tranje anarhije, temveč so nastale prav zato, ker ogromno gradimo, ker smo močno povečali naš vozni park, ker se naše plansko gospodarstvo razvija z nepopisnimi naporimi naših delovnih ljudi, ker raste mesto, ker se je dvignil življenjski standard našega delovnega človeka, kar vse zahteva močno povečanje preskrbe z materialom in živežem, ki ga moramo prepeljati za vsako ceno. Z istimi naporimi in voljo bomo tudi promet uredili in izpolnili, da bo odgovarjal današnjim potrebam, ki ga trenutno prehitujejo v svojem razvoju.

Prav tako je z ostalimi vprašanji. Ne bojimo se povedati svojih napak, prav tako se ne bojimo govoriti o napakah drugih, kadar vemo, da nas dejstva k temu silijo in opravičujejo, ker se zavedamo, da smo dolžni tako delati v interesu skupnosti, v interesu socializacije naše Domovine **pa če je to komu prav ali ne** —, kakor je rekel nekdo od naših predstavnikov. Ista je stvar z ostalimi problemi, o katerih smo danes govorili ali pa jih še nismo omenjali.

Poedini nezadovoljneži iz vrst prikritih sovražnikov našega napredka se često zgražajo nad malenkostnimi napakami, jih na vse mogoče in nemogoče načine napihujejo večkrat prav zato, ker v svojem prikritem sovraštvu do uspe- hov nikakor ne morejo najti večjih napak, ki bi jih ne bilo treba napihovati. Mislím, da so ti ljudje zelo podobni, če ne enaki, bratovščini okrog informbiroja. Obojnim zadostuje prometna nesreča s skupino opazovalcev, da lahko govorijo o uličnih demonstracijah in barikadah. Saj ni dolgo tega, ko jim je zadostovalo prepevanje in vriskanje brigade trboveljskih rudarjev, ki so znatno prekoračili normo dnevnega izkopa, da so na vse pretege govorili o demonstracijah v trbo- veljskih revirjih. Radio in papir pač vse preneseta!

Nečesa pa si moramo biti vsekakor svesti: So stvari, o katerih smemo malo ali nič govoriti. Vedeti moramo, da se sovražnik poslužuje več vrst sovražnega dela. Eno je lažna propaganda in izkrivljanje resnice, drugo pa je podtalna špijonaža in zbiranje podatkov o stvareh, ki sovražnika močno zanimajo in mu tudi koristno služijo, če jih ima. Naši ljudje večkrat pozabljajo na čuvanje državnih tajn in pravilno razumevanje vseh okolnosti v tej zvezi. Tudi na to široke ljudske množice premalo opozarjamo in se tudi sami čestokrat spozabljamo.

Zavedati se moramo, da sovražnik išče naše slabosti, izkorišča našo omahljivost in nam ustvarja vse mogoče težave izključno z namenom, da bi omajal kompaktnost naše skupnosti, borbena zavest našega delovnega človeka in zaupanje delovnih množic v vodstvo KPJ in tov. Tita, kar mu pa ne more in ne bo uspelo!

Na predlog predsednika zasedanja se ob 13.30 prekine zasedanje z obvestilom, da se nadaljuje ob 15. uri.

Predsednik zasedanja otvori diskusijo o poročilu poverjenika za notranje zadeve, tov. Kutina Franca.

Trtnik Lojze

V poročilu je bilo povedano, da se za prestopke, ki jih zagrešijo šoferji na voznjajah, uporablja prvenstveno izrekanje kazni. Strinjam se s tem, da se v primerih, kjer zadene krivda le šoferja, izrekajo kazni, vendar mislim, da bi bilo tu potrebno posvetiti večjo pažnjo vzgoji šoferskega kadra, ki se pa danes precej zanemarljivo in so prepuščeni sami sebi. Ni prav, da vidijo šoferji v prometni milici le policaje, ki jih kaznujejo, če ni pravilno izpolnjen potni nalog, če se je zgrešila smer vožnje itd. Prometno osebje — predvsem pa šoferji — so danes močno zaposleni z ozirom na razvoj prometa v socialističnem sektorju. Napačno je splošno naziranje o slabi moralni kvaliteti šoferjev, ker so med njimi tudi vestni in pošteni ljudje, ostale pa, ki te zavesti nimajo, moramo v tečajih prevzgojiti in jim predočiti njih važno vlogo v novem družbenem redu in jih poučiti, da so jim v upravljanje izročena draga prevozna sredstva, katerih okvare je le težko nadomestiti, ker so nadomestni deli vezani na devize.

Za izboljšanje prometa pa bo potrebno posvetiti več pozornosti našim cestam, ki so čestokrat vzrok okvaram avtomobilov.

Tramvajski promet je močno preobremenjen ter ga bo potrebno preusmeriti in razširiti in vozove nadomestiti z novimi, ker so dosedanji že preživeli svojo življenjsko dobo. Osebje, ki je zaposleno pri vzdrževanju tramvajskega prometa, je maloštevilno, zato bo potrebno to delovno silo ojačati.

Za izboljšanje tramvajskega prometa so bili storjeni razni ukrepi; tako so se ukinile prestopne vozovnice, izdajajo se mesečne vozovnice samo na daljše proge in proti potrdilu o zaposlenosti, vendar vsi ti ukrepi ne zadostujejo in kaže statistika, da znaša letni tramvajski promet 110.000 potnikov, dočim se je gibal pred vojno okrog številke 30.000. Za izboljšanje tramvajskega prometa se bo v bližnji bodočnosti vzpostavila krožna proga Št. Vid—Vič, za izboljšanje prometa Ljubljana—Ježica pa se bo v l. 1950 stavil v promet trolejbus.

Dr. Pretnar Jože

Promet Ljubljane je še v zelo začetnem stanju, rekel bi, nekako v povojih, ker se še vse doslej ni pristopilo k sistematičnemu in strokovnemu urejanju prometa. Problem komunikacij se ni bistveno spremenil in se še vedno borimo z istimi dostopi v mesto. To vprašanje je zvezano z velikimi investicijami, z regulacijo Ljubljane, z rešitvijo problema, kako naj se izpelje Dolenjska cesta, kot tudi druge ceste, ki vodijo v oz. iz Ljubljane.

Glede tramvajskega prometa je sporočil že tov. Trtnik in smo še vedno tam, kjer ne bi smeli biti. Ta problem bi se moral rešiti v zvezi s poverjeništvom, ki je pristojno za to vprašanje. Disciplina na komunikacijah je slaba. Signalnih naprav v Ljubljani ni in bo treba misliti na to, da se čimprej vzpostavijo. Pešci ne poznajo, odn. se ne drže niti najosnovnejših cestnih predpisov. Pred izločbami, ki so kot nekake razstave, — kar v načelu ni pravilno — stojijo ljudje v gručah in zavirajo promet. Zato se mi ne zdi zadostna samo uvedba prometnega tedna, temveč bi bilo nadzor nad pasanti odn. nad prometom, podaljšati na daljši čas, in jih tako s pojasnili odn. v težjih prekrških s kaznimi vzgajati in navajati

na izvajanje cestnih predpisov. Mislimo bo treba tudi na časovno izboljšanje prometa, to se pravi na čim hitrejšo pasiranje posameznih ulic in tako pospešiti razgibanje in kretanje prometa.

Posebno važnost pa bi morali posvetiti varnosti javnega imetja — predvsem našim tovarnam, ki niso zavarovane s strelovodi, kar povečuje nevarnost požarov. Zato bi bilo primerno pregledati vsa industrijska podjetja in jih temu primerno zavarovati.

Ing. Letonja Emilija

Opozorila bi na pomanjkljivost, ki se kaže v slabem sodelovanju med organi Poverjenišтва za notranje zadeve in organi sanitarne inspekcije. Tesnejše sodelovanje med temi organi bi lahko rodilo lepe rezultate. Ponekod v Sloveniji je to že čvrsto vzpostavljeno in tudi v Ljubljani je bilo v preteklem letu izdatno boljše kot letos. Če bi organi Poverjenišтва za notranje zadeve pomagali kontrolirati izvajanje odločb, ki jih izdajajo organi Sanitarne inspekcije, bi bili uspehi mnogo večji. Na drugi strani bi bilo koristno, če bi sanitarna inspekcija prejela signale raznih nepravilnosti s strani organov Poverjenišтва za notranje zadeve. Konkretna pomoč bi se lahko nudila Poverjeništvu za zdravstvo pri izvedbi pripravljanih del za upravno-kazensko postopanje, ki ga nato predlaga Poverjeništvu komisiji za prekrške v kaznovanje. Organi sanitarne inspekcije in Poverjenišтва za notranje zadeve so zainteresirani na dvigu sanitarnega in higienskega razvoja mesta Ljubljane, saj so to vprašanja, ki bistveno zanimajo obe poverjeništvu. Kot primer navajam izredno pomanjkanje prenočišč. Hotel Slon je namenjen za inozemske goste, Union za goste naših bratskih republik, za goste iz naše republike pa sta le dve manjši prenočišči (Tišler in Soča). To ima za posledico, da poleti prenočujejo gostje v Tivoliju, pozimi v čakalnicah na kolodvoru, po hodnikih v starih hišah, kjer imajo ponoči odprta vrata. Kulturna sramota je, da se na Starem trgu nudijo prenočišča sumljivim gostom in tako prenočuje v enem prostoru do deset ljudi, kjer se vrše razne nepravilnosti in špekulacije in se odškodnina za prenočišče plačuje le v blagu.

S področja šolske higijene bi opozorila na kričeče stanje šole na Vrtači, ki je v pogledu higijene na zelo nizki stopnji.

Infekcijska klinika v Ljubljani je prenatrpana in se morajo rekonvalescentni otroci zdraviti doma. Da pa se je temu stanju nekoliko odpomoglo, se je hiša, ki je bila namenjena za otroške jasli, preuredila v rekonvalescentni dom za otroke.

Vsa gospodarska ministrstva so ustanovila uprave za higiensko-tehnično zaščito. Naloga teh uprav je predvsem zaščititi človeka na eni strani, na drugi strani pa zaščititi ljudsko imovino in to ne samo strojev, nepremičnin, temveč tudi surovine, to se pravi, živila. Prav bi bilo, da bi tudi mesto Ljubljana za vsa svoja gospodarska poverjenišтва ustanovila eno upravo higiensko-tehnične zaščite, katere naloga bi bila, da bi skrbela za sprovajanje direktiv, ki jih izdajajo sanitarni in delovni inspektorati, to se pravi, skrbela bi za zaščito človeka in za zaščito ljudske imovine in živil.

Po končani diskusiji da predsednik zasedanja poročilo o delu Poverjenišтва za notranje zadeve na glasovanje.

Soglasno sprejeto.

Ad 3. POROČILO O DELU OKRAJNEGA SODIŠČA ZA GLAVNO MESTO LJUBLJANA

Predsednik Okrajnega sodišča tov. **Dolžan Branko** poroča:

Tovariši ljudski odborniki!

Podajam Vam poročilo o delu sodišča v vsem letošnjem letu.

Pravni predpisi regulirajo v vsakem družbenem redu odnose med ljudmi po volji in po potrebah vladajočega razreda. Prav tako tudi predpisi socialističnega prava regulirajo odnose med ljudmi v interesu delovnega ljudstva in v interesu izgradnje komunistične družbe. Medtem, ko je bil na eni strani interes buržoa-

zije v glavnem v tem, da se urede pravni odnosi med buržoazijo na tržišču, da se utrdijo kazenski predpisi proti rušilcem buržoaznega reda, da se čimbolj učvrsti oblast policije in da se odnosi med izkoriščevalci in med izkoriščanimi čimbolj prepuste samovolji eksploatatorjev, obstoji na drugi strani interes delovnega ljudstva v socialistični državi v tem, da so odnosi med ljudmi čimbolj poudarjeni na temeljih medsebojnih pravic in dolžnosti. Osnovni interesi delovnega ljudstva zahtevajo, da so njegove demokratične državljanske in delovne pravice čimbolj utrjene in čimbolj jasno v zakonih postavljene, ker je določno preciziranje teh pravic najmočnejše orožje proti samovolji in proti nedemokratičnim postopkom. V socialistični državi so čvrsti pravni odnosi jamstvo demokratične ureditve. V socialistični družbi temelje odnosi med ljudmi, odnosi med organi in odnosi med gospodarskimi edinicami na medsebojnih pravicah in dolžnostih, ki jamčijo demokratičnost socialistične ureditve. V tem pogledu je naše pravo, sledeč liniji naše Partije, znatno krenilo naprej. Naša zvezna Ustava, republiške ustave, splošni zakon o ljudskih odborih, osnovni zakon o gospodarskih podjetjih, precizna kazenska in civilna zakonodaja, vsa ta in tudi druga nenaštetja zakonodaja jasno utrjuje pravo državnih organov, podjetij in posameznikov. V naši državi je od vseh držav ljudske demokracije socialistično pravo najbolj razvito, zaradi česar je vprav smešna informbirojevska gonja o tem, da je naša država fašistična. Kakor izgleda, so informbirojevci popolnoma izgubili pamet v svojem besu, ker bi drugače sekretar CK Komunistične Partije Českoslovaške, Slanski, nedavno ne dejal, da v Jugoslaviji sploh nikoli ni bilo demokracije.

Imamo pa ljudi, ki pravne predpise na nek način kršijo, takšne zadeve pa rešujejo med drugim tudi sodišča. Poglejmo delo našega sodišča v tem pogledu.

Na kazenskem oddelku znaša pripad v tem letu nad 700 primerov. Iz okolnosti, da je sodišče v lanskem letu v istem razdobju obravnavalo skoraj šec enkrat več kazenskih zadel, je mogoče potegniti zaključek o padanju kriminalitete pri nas. Manjši pripad je tudi deloma pripisovati dejstvu, da je javno tožilstvo skozi vse letošnje leto predlagalo glede manjših kaznivih dejanj upravno kaznovanje, deloma pa dejstvu glede delitve sodišča. Pri našem sodišču so najbolj pogosta kazniva dejanja zoper čast, saj odpade dobra tretjina vseh kazenskih zadel na zasebne tožbe zaradi razžaljenja časti. Velik je tudi pripad kaznivih dejanj tatvin na škodo zasebnega premoženja, kakor tudi na škodo splošnega ljudskega premoženja, nadalje kaznivih dejanj poneverb in brezvestnega ter nemarnega opravljanja službe po zakonu o kaznivih dejanjih zoper uradno dolžnost. Glede zasebnih tožb je sodišče nekaj časa prakticiralo tako, da je vsako zasebno tožbo poslalo javnemu tožilcu, ki je v posameznem primeru odločil, ali naj bo zadeva obravnavana pred sodiščem ali v upravnem postopku: s to prakso pa je moralo sodišče kmalu prenehati, ker nadrejeni forumi niso odobrivali takega načina postopka. Vlaganje zasebnih tožb je za tukajšnje sodišče nekaj tipičnega, ker kaže na to, da so prebivalci mesta Ljubljane zelo občutljivi ljudje. Ti spori so verjetno tudi zaradi tega tako pogosti, ker so v Ljubljani zelo kritične stanovanjske prilike. Pri zasebnih tožbah je treba podčrtati tudi to, da skoraj v vsaki zadevi sodelujejo odvetniki, ki na nek način zaostrujejo nastale spore. Kakor sem že omenil, so na drugem mestu po številu pripada kazniva dejanja tatvine, katerih je bilo dobro šestino od celokupnega števila obravnavanih primerov. Skoraj toliko kakor tatvin, je sodišče obravnavalo kaznivih dejanj po zakonu o kaznivih dejanjih zoper splošno ljudsko premoženje ter premoženje združnih in drugih družbenih organizacij. Približno po eno desetino obravnavanih zadel je odpadlo na kazniva dejanja po zakonu o zatiranju nedovoljene trgovine, nedovoljene špekulacije in gospodarske sabotaže ter po zakonu o kaznivih dejanjih zoper uradno dolžnost. Kar se tiče kaznivih dejanj zoper uradno dolžnost, se opaža zlasti prezaposlenost in nezadostna izobrazba posameznikov, pri vseh pa seveda, da imajo premalo razvit čut odgovornosti napram splošnemu ljudskemu premoženju. V ostalih kaznivih dejanjih so bile zajete zadeve telesnih poškodb, neplačevanje preživnin, javne

morale, javnega reda in miru, žalitve uradnih oseb, neizpolnjevanja davčnih obveznosti in podobno.

Na eni izmed koordinacijskih konferenc sodišč in javnih tožilstev je bilo ugotovljeno, da naši oblasti kvečjemu v eni desetini primerov uspe kaznovati krivce obstoječe tako imenovane gospodarske kriminalitete. Ljudska imovina je materialna baza socialistične izgradnje naše države in je zaradi tega vsakdo, ki si to imovino prisvaja, oškoduje ali raznaša, sovražnik te izgradnje. Obstoje saboterji, organizirani plačkarji in špekulantje, ki zavestno škodujejo našemu gospodarstvu. Vsi delovni ljudje vemo, da tudi najmanjše razsipavanje ljudske imovine ustvarja zastoje v našem gospodarstvu, zaradi česar predstavlja borba proti tem škodljivcem osnovno dolžnost vseh organov ljudske oblasti in vsakega poštenega državljana. Ljudje, ki so izgubili svoja prejšnja oporišča v gospodarskem in političnem življenju, se danes okoriščajo z nezadostno budnostjo in kontrolo, se vtihotapljujejo v naš gospodarski aparat in tamkaj škodujejo. Na ta način povzročena škoda je zelo velika, ker je treba upoštevati, da gre navadno za tatvino dobrin, ki so neobhodno potrebne za zadovoljevanje osnovnih potreb naših delovnih ljudi ali za tatvino surovin, ki so nujno potrebne za izpolnitev proizvodnega plana. V prvi polovici letošnjega leta je sodišče obravnavalo primer, ko so se ljudski škodljivci v Tržiču povezali s sebi enakimi v Ljubljani, kjer so bili nameščeni v trgovskem podjetju MLO »Usnje — obutev«. V Tržiču so opustili obvezno prijavo zaloge usnja in isto prikrivali, v Ljubljani pa so blago prodajali raznim strankam in poleg višjih cen zahtevali še darila. Podobna zločinska družba je bila postavljena pred sodišče ob priliki, ko je bilo odkrito špekulativno ravnanje nekega Sokola, ki je pretihotapil iz Trsta razno galanterijsko blago in ure v vrednosti več milijonov dinarjev ter vse to s pomočjo različnih pomagačev razprodajal v Ljubljani po nedovoljenih cenah. — Skoraj vsi tatinski podvigi v posameznih podjetjih in združnih organizacijah slone na nebudnosti. Sodišče je obravnavalo celo vrsto takšnih kazenskih zadev. Tako n. pr. je Brodnik Milka kot uradnica delavsko-nameščenke restavracije opustila vsako skrb in kontrolo nad prometom z živili in stavljala v listine neresnične podatke. Žgajnar Zdenka je kot prodajalka v potrošniški zadrugi postopoma jemala gotovino in blago. Če bi bilo dovolj budnosti, tudi ne bi bilo mogoče, da bi uslužbenka v izvoznem podjetju »Slovenija-les« Pogačnik Božena odnašala iz uradnih prostorov spise, ki so varovali državno tajnost. Ti primeri, kakor tudi primeri opustitve obvezne oddaje mleka, oddajanja gnilega krompirja, neodzivanja na gozdne akcije, črnega klanja živine, kar je n. pr. delal kmet Drešar iz Savelj, primeri nemarnega izdajanja živilskih nakaznic, kar so na škodo prehrambenega fonda delale uslužbenke RLO I., in vsi primeri nedovoljenega prisvajanja pojasnjujejo, na kakšne načine povzročajo sovražniki škodo ljudski skupnosti. Do tozadevnih kaznivih dejanj se pride zaradi skrajno malomarnega odnosa napram ljudski imovini, zaradi nebudnosti, slabe evidence in pomanjkljive kontrole nekaterih podjetij, ustanov ali združnih organizacij. Vzporedno z borbo proti tatovom ljudske imovine je sodišče vodilo tudi borbo proti raznim špekulantom, ki so na nepošten način in na škodo interesov našega gospodarstva hoteli veliko zaslužiti. Navajam primer urarja Korošca Franca, ki je pri svojih znancih in pod podom svoje kuhinje skrival velikansko količino ur in urarskega materiala; ko so ga zaprli, je skušal podkupiti jetniškega paznika, da bi ne bil odkrit ves prikrivani material. Podobno je ravnal obtoženi Golob, ki je prikrival zobotehnični material v vrednosti nad 1 milijon dinarjev. Pred sodiščem je bilo tudi nekaj saboterjev, ki so škodovali na ta način, da so borbo naše mlade države pri izpolnjevanju planskih nalog umazano zavirali s tem, da so vmešali med glino žeblje in tako poškodovali stroje za gnetenje gline. — V zadnjem času je bil obravnavan tipičen primer v zvezi z ustanavljanjem kmetijskih združenj. Neki žitnik Franc iz Črne vasi je en dan pred ustanovnim sestankom govoril, da ne gre v zadrugo, da bo v zadrugi hujše kakor na Rabu, da bodo združnike pretepali z bičem, da je predsednik kmetijske zadruge z eno nogo že v grobu in podobno.

V borbi proti ljudskim škodljivcem je najvažnejše onemogočiti njihovo dejavnost pri delu samem v začetku, to je: potrebno je odstraniti pogoje za njihovo škodljivo delo. Procesi proti tatovom ljudske imovine in proti raznim drugim ljudskim škodljivcem so pokazali, da jim je bila pri našem sodišču naložena zaslužena kazen. Sodišče se je zavedalo, da morajo biti vse sodbe, ki so izrečene proti takšnim škodljivcem, eksemplarične in da bo le na ta način dan pravilen pouk onim, ki mislijo, da lahko bogatijo na račun ljudske imovine ali špekuliranja. Z eksemplaričnim kaznovanjem se pokaže odločnost ljudske oblasti glede tega, da take pojave neusmiljeno likvidira.

V nekaj primerih sodbe našega sodišča niso bile v skladu s povedanim. Bili pa so to primeri drugih kaznivih dejanj in ne gospodarskega kriminala. Bil je to primer Pirnika Maksa, ki je kot zborovodja v Domu Ivana Cankarja izvrševal nenaravna nečista dejanja z dijaki, ki še niso bili stari 14 let, in ki je bil obsojen le na 5 mesecev odvzema prostosti. Drugi primer je bil slučaj nekega Muniha, ki se je v pijanosti uprl organu NM, ki ga je hotel zaradi nedostojnega ponašanja legitimirati in ga s tako silo udaril s pestjo v čeljust, da je miličnik padel vznak, pa je bil obsojen le na 4 mesece poboljševalnega dela in še to pogojno. Zadevi sta bili kasneje sanirani na ta način, da je glede Pirnika okrožno sodišče na podlagi pritožbe javnega tožilca odmerilo novo kazen 2 let odvzema prostosti s prisilnim delom, glede Muniha pa je bila po predhodni razveljavitvi prve sodbe izrečena nova kazen 1 leta odvzema prostosti s prisilnim delom.

Zaradi preglednosti podajam še nekaj številčnih podatkov glede dela na kazenskem oddelku. Vsega skupaj je bilo obtoženih približno 900 oseb, od katerih jih 5% še ni dopolnilo 16. leta starosti. Iz dejstva, da je bilo število v lanskem letu pred sodišče klicanih mladoletnikov skoraj še enkrat večje, izhaja logični zaključek, da je bil dosežen na polju socialnega skrbstva velik uspeh. Odprava brezposelnosti, odprava socialnih krivičnosti, gospodarsko izboljšanje in sistematična vzgoja so vzrok za zmanjšanje mladinske kriminalitete. Proti sodbam je bilo vloženihih blizu 200 pritožb, na podlagi katerih pa so bile prvostopne sodbe v večini primerov potrjene ali samo delno spremenjene. Pogojnih sodb je bilo izrečenih nekaj čez 200. Na račun denarnih kazni in povprečnin je bilo plačanih preko 1 milijon dinarjev. Pomilostitvenih prošenj je bilo vloženihih pribl. 150.

V civilnih zadevah je sodišče reševalo precej nad 1000 spornih stvari. Največ sporov je izviralo iz zakonskega in roditeljskega prava, in sicer zaradi tega, ker je bila meseca junija 1949 prenesena pristojnost za reševanje razveznihih pravi na okrajna sodišča. Po dosedanjihih podatkih je v območju glavnega mesta Ljubljane vloženihih mesečno povprečno 30 tožb na razvezo zakonske zveze. Razlog za velik pripad tožb na razvezo zakona leži v tem, da se ljudje poroče v času, ko se še premalo med seboj poznajo, ko so še mladi itd. V času, ko glede razveznihih pravi še ni bila prenesena pristojnost na okrajna sodišča, so prednjačili spori o preživljanju, o priznanju očetovstva, izločitvene tožbe itd. Pri reševanju izločitvenihih tožb si je sodišče prizadevalo, da je ravnalo v skladu z liniji naše družbene ureditve in razredne diferenciacije. Večkrat se je reševanje posameznega primera zelo zavleklo, in sicer zaradi tega, ker so bile sodbe v konkretnihih primerihi — kakor n. pr. v zadevah Bregar ali Röser — po večkrat razveljavljene. Pri obravnavanju izločitvenihih tožb sicer sodeluje zastopnik uprave ljudske imovine, toda sodišče je navadno prepuščeno samo sebi, ker vabljeni zastopnik ULI nima nikakega dokazilnega materiala, s katerim bi lahko ovrgel navedbe tožeče stranke. Umestno bi bilo, da bi se zastopnik ULI na obravnavo dobro pripravil, zbral dokaze, s katerimi bi zavračal trditve tožeče stranke in na ta način olajšal delo sodišču.

Delo je bilo obširno tudi na drugihih področjih sodišča in navajam v ilustracijo nekaj številki. Na izvršilnem oddelku je sodišče obravnavalo blizu 1000 primerov in je bilo od tega nad 200 zaplemb. V izvršilnihih zadevah je šlo po večini za rubeži prejemkov v svrhu izterjanja preživnin; vzrok je očitno v tem,

ker očetje niso dovolj skrbni pri izpolnjevanju svojih očetovskih dolžnosti in ker deloma tudi namerno izbegavajo plačilo. Zaplembeni postopek je bil po večini uveden zaradi tega, ker so bili ljudski škodljivci poleg prostostne kazni obsojeni tudi na zaplembo premoženja. V manjšem številu primerov je sodišče uvedlo zaplembeni postopek zaradi tega, ker so posamezniki izgubili državljanstvo. Obravnavanih je bilo približno 1500 zapuščinskih primerov. Ljudske odbornike opozarjam na to, da se cenitve v zapuščinskih stvareh in v razlastitvenem postopku ne opravljajo po enotnih vidikih, ker so zapuščinske cenitve v mnogih primerih dosti višje. V okviru pravne pomoči je sodišče reševalo preko 1000 zaprosil. V zemljiški knjigi, ki ima čez 2000 dnevniških števil, je bilo opravljenih približno 1000 zemljiškoknjžnih izpiskov. Obsežno delo je bilo opravljeno v zvezi z likvidacijo starih sodnih pologov in v zvezi z likvidacijo razmerij, nastalih z zaplembo premoženja.

Tako pravni kakor tudi administrativni kader je bil v letošnjem letu dvignjen na ta način, da je bil organiziran seminar za študij predmetov splošnega dela strokovnih izpitov. Del uslužbencev je že z uspehom napravil predpisane strokovne izpite. Sodišče se zaveda, da mora zlasti pravni kader danes dobro vedeti, kakšno orožje je pravo v rokah delovnega ljudstva; dobro se mora seznaniti z nalogami upravnega aparata v borbi za izgradnjo socializma in dobro mora poznati sistem diktature proletariata, ker drugače ne bo mogel spravljeni v življenje politike Partije. Poleg političnega dela na terenu in poleg sodelovanja v različnih komisijah izven sodišča so se uslužbenci našega sodišča pridno udeleževali na polju prostovoljnega dela, saj so prvotno obvezo 1332 ur prekoračili za 125 % in napravili 2990 ur prostovoljnega dela.

Vprašanje porotniškega kadra se je v tem letu v tolikšni meri uredilo, da so vse prejšnje tehnične motnje odpadle. Že več kakor tri mesece je od tega, ko ni bil zabeležen noben neupravičen izostanek sodnika porotnika. Lahko rečem, da je malo sodišč, katerim je uspelo tozadevno vprašanje tako lepo urediti, kakor našemu sodišču. Uspelo pa je zaradi tega, ker je sodišče s porotniki sistematično delalo in jih na ta način vzgajalo. Dvakrat so bile tudi opravljene skupne konference, na katerih so bili sprejeti sklepi, ki so bili v pisni formulaciji sporočeni vsem opravičeno ali neopravičeno izostalim sodnikom porotnikom. Poleg tega je bil vsak posamezen primer nediscipliniranosti individualno preiskan. Pokazalo se je, da se način vztrajnega dela s sodniki porotniki nikakor ne more primerjati s poprej obstoječo prakso, ko je bil sodnik porotnik zaradi neupravičenega izostanka kaznovan z denarno kaznijo. Ko je sodišče v prejšnjem času dva sodnika porotnika zaradi nediscipline kaznovalo z denarnimi kaznimi, se stanje ni izboljšalo, četudi so bili sklepi o kaznovanju razposlani na naslove vseh sodnikov porotnikov. S konferencami sodnikov porotnikov bo sodišče nadaljevalo in jih predvidoma sklicevalo vsake tri mesece. Konference bodo zasledovale cilj, da se obdrži red glede tehničnega postopka na sodišču in da se porotniki seznanijo z novo zakonodajo ter poglobljevajo v notranjo vsebino zakonov. Da je sodišču uspelo vprašanje porote v tehničnem oziru urediti, ima zaslugo predsednik MLO tov. Maležič, ki je na predzadnjem zasedanju dal smernice za tozadevno izboljšanje z besedami »služba sodnikov porotnikov je častna služba in mora biti skrb sodišča, da te sodnike vzgaja«. Porotniki pa se niso zboljšali samo v pogledu discipliniranega odzivanja, temveč tudi v pogledu onega sodelovanja na obravnavah, ki je za porotniško službo bistveno. S stavljanjem umestnih vprašanj, s poglobitvijo v posamezen primer in z intenzivnim posvetovanjem dosežejo porotniki, da prejmejo obdolženci zaslužen kazen in da je posamezen spor čim pravilneje rešen. Glede tozadevnega sodelovanja so pokazali porotniki v letošnjem letu še večji razvoj kakor glede discipline. Informativno navajam, da pri sodišču sodeluje sedaj 128 sodnikov porotnikov, od katerih jih je po socialnem sestavu 67 delavcev, 2 poljedelca, 13 obrtnikov in 34 državnih uslužbencev ter upokojujencev; 100 jih je moškega, 28 pa ženskega spola. — Predlagam, da skupščina razreši dva sodnika porotnika, in sicer Jurman Angelo, gospodinjo iz Rožne doline, c. VI/48.

ki je dne 19. oktobra 1949 umrla, in Urbas Ivanko, gospodinjo iz Stožic št. 58, ki je že dalj časa v preiskovalnem zaporu zaradi kaznivega dejanja po ZKLD. Kake druge spremembe ne predlagam.

Ne bom podrobno navajal, kakšne uspehe je sodišče doseglo na polju znižanja stroškov državne uprave, ker bi bilo poročilo preobširno. Dejstvo je, da je sodišče zelo resno zagrabilo vsa z znižanjem stroškov zvezana navodila, jih na večkratnih sestankih vsega delovnega kolektiva prilagodilo poslovanju sodišča, jih iz vseh strani osvetlilo in konkretiziralo. Ob priliki pregleda sodišča od strani ministrstva za pravosodje LRS je bilo ugotovljeno, da so bili na polju znižanja materialnih izdatkov doseženi vidni uspehi. Tudi glede povečane budnosti je sodišče ravnalo na podoben način.

Iz vsega navedenega je razvidno, da se je sodišče v polni meri zavedalo važnosti postavljenih nalog in da je bilo delo opravljeno z uspehom.

Tovariše odbornike naprošam, da v diskusiji iznesejo svoja zapažanja in morebitne načelne nedostatke. Pri delu in pri problemih sodišča morajo ljudski odborniki sodelovati, ker je sodišče organ ljudske oblasti. Če bi imeli ljudski odborniki bolj poudarjen občutek glede tega, da je sodišče organ ljudske oblasti, bi se tako na zborih volivcev, kakor tudi na rednih zasedanjih bolj diskutiralo o tozadevni problematiki, kar bi bilo sodišču v znatno pomoč.

Predsednik zasedanja da poročilo o delu okrajnega sodišča za glavno mesto Ljubljana v diskusijo.

Pangeršič Franc

V poročilu je bila navedba, da rešuje sodišče pritožbe ekspeditivno. Temu ni tako, ker je bilo že pred časom odstopljenih 25 primerev sodišču v kaznovanje, ko kmetje niso oddali mleka, itd. v določenem roku. Vse te pritožbe še do danes niso rešene. Drug primer je primer kmetice-zadružnice iz Sneberja, ki je oddaji krompirja zadostila šele pred kratkim, ker ga je zatajila, sodišče pa tudi v tem primeru še ni izdalo svoje odločbe.

Dolžan Branko

Pojasnil bi, da rešuje sodišče le one primere, ki jih prejme od Javnega tožileca in so bile predmetne zadeve sporočene verjetno Javnemu tožilstvu, ki pa še ni odstopilo predmetov sodišču.

Kutin Franc

Omenil bi, da bi bilo pravilno, da bi sodišče po končanem postopku obvestilo s kopijo rešitve Javno tožilstvo, RLO kot tudi Poverjeništvo za notranje zadeve, ki potrebuje te podatke.

Vprašanje izdrževanja kazni spada v kompetenco Poverjeništva za notranje zadeve. Načelo kaznovanja je na vsak način vzgojno, zato morajo biti kazni tudi izvršene. Pri tem pa delajo težave razne ustanove, ki se potegujejo za svoje ljudi in skušajo doseči neizvršitev kazni. To je nepravilno, ker se sodbe sodišča morajo izvršiti, za kar odgovarja Poverjeništvo za notranje zadeve. Po pravomočnosti sodbe je v primeru storjenih napak možno vložiti prošnjo za obnovo postopka, seveda pa je za to potrebno temeljitih dokazov. Odložitev nastopa kazni pa je možna le v primeru smrti bližnjih sorodnikov, in sicer zelo tehtnih vzrokov. Glede vprašanja izdrževanja kazni same pa pripominjam, da današnji socialistični red ne kaznuje krivcev zato, da bi jih materialno uničil, temveč zato, da bi jih prevzgojil. Temu primerno so urejeni tudi naši kazenski in poboljševalni domovi, kjer je možno poleg dela udejstvovanje tudi na kulturnem in prosvetnem polju, kolektivno življenje in kjer se kaznjenci dobro zavedajo, da so prisojeno kazni tudi v resnici zaslužili. O vsem tem je javnosti malo znanega in ne ve, da je način izdrževanja kazni drugačen, kakor je bil pred vojno.

Zakon o javnem redu in miru je bil pozdravljen s strani poštene večine ljudi. Poverjeništvu dobiva mnogo predlogov iz vseh mogočih vrst glede pošiljanja ljudi na družbeno koristno delo. Vendar predlogi sami ne zadostujejo. Zato je treba dokaznega materiala. Brez tega pa se kazni po tem zakonu ne smejo in ne morejo izrekat.

Miklavčič Zvone

Komisija za prekrške na drugi stopnji prejema večje število pritožb in urgenc proti odločbam o prekrških, izdanih s strani rajonskih komisij. Te odločbe je treba mnogokrat popravljati in kazni zniževati, ker so izdane po nezadostni*proučitvi oz. kampanjsko. To se kaže predvsem pri izdaji odločb glede neizvršitve obvez za sečnjo drv, dalje prekrškov uredbe o predvojaški vzgoji. Člani komisije ne smejo stvari presoјati samo iz čisto pravnega stališča, temveč je nujno potrebno, da naše komisije, tožilstvo in sodstvo opravlja tudi svoje pedagoško delo.

Drobež Franc

Mnogo se beleži sodnih odpovedi stanovanj, ki temelje največkrat v sporu med najemnikom in najemodajalcem. Sodišče bi moralo izdajati sodne odpovedi že v res perečih zadevah, ker so preselitve strank z ozirom na težko stanovanjsko krizo zelo otežkočene. Vse manjše spore pa naj bi sodišče reševalo s kakimi primernimi kaznimi, ki bi na eno kot drugo stranko vplivale vzgojno, ne pa izdajalo sodne odpovedi stanovanja. Če bi hoteli zadostiti potrebam stanovanj na osnovi sodnih odpovedi, bi komaj zadoščala gradnja stanovanjskih objektov v dveh letih, zato bi bilo kot že povedano, izdajati sodne odpovedi le v najnujnejših primerih in v primerih, ko želi lastnik sam stanovati v lastni hiši. V vseh ostalih primerih pa bi se uvedel ostrejši kurz.

Kovačič Leo

Tov. Dolžan je omenil, da je sodišče organ ljudske oblasti, saj je posredno voljen organ ali preko ljudskega odbora, ali zbora delegatov. Vse premalo se zavedamo — še manj pa to čutijo same ljudske množice, — da je sodišče organ ljudske oblasti. Razen poročila o delu sodišča na zasedanjih se o tem vprašanju malo govori in razpravlja. Če je sodišče organ ljudske oblasti, tedaj sodišče sodi v imenu ljudstva in ljudstvu za to svoje delo tudi odgovarja. Zato bi bilo potrebno o delu sodišča razpravljati tudi na zborih volilcev, kar bo rodilo večjo jasnost in manj neupravičene kritike napram sodišču.

Isto je vprašanje porotnikov. To so sodniki laiki, ki sodijo prav tako v imenu ljudstva. Tudi o tem vprašanju se pri nas malo govori. So napake, ki jih dela sodišče in so mnogokrat tudi sodbe nepravilne, često pa greši sodišče predvsem v tem, ker ne sodi razredno in ne vidi v izvajanju svoje dejavnosti močnega orožja razredne borbe proti kapitalističnim ostankom. Treba pa je pri tem sodišču nuditi tudi potrebno pomoč. Sestav sodnikov - pravnikov naših sodišč sestoji še v pretežni večini iz sodnikov bivše Jugoslavije, ki so obremenjeni z vsemi ostanki kapitalizma, ki so jih prenesli v novo stvarnost, v socialistično Jugoslavijo. Mnogim izmed nas je bila dana prilika, da se teh ostankov otresemo v večji meri, kot pa sodnikom. Že samo sodišče je aparat, ki je precej birokratski. Zato je treba nuditi sodišču in sodnikom sploh pomoč in možnost pravičnega obravnavanja posameznih zadev z razrednega stališča. Za dosego tega je treba zainteresirati naše množice, da pri delu sodišča sodelujejo. S problematiko sodišč pa seznanjati tudi množične organizacije, ki imajo nalogo, da vzgajajo naše množice torej tudi aparat naših sodišč.

Omejil bi se na oni del poročila, ki govori o povečanju kriminalitete. Vzrok temu je v nekaterih primerih preveč centralistično vodstvo državnega aparata in tako iz enega središča ni možno smotrno kontrolirati celotne distribucijske mreže. V kapitalističnem sistemu trgovine je bil lastnik odn. kapitalist obenem tudi kontrolni organ svojega podjetja. Pri socialističnem trgovanju pa je potrebno čim tesnejše sodelovanje ljudske kontrole, in trgovinske inspekcije z organi Poverjeništvu za notranje zadeve. Čestokrat se ta kontrola vrši ločeno brez prave koordinacije, kar brez dvoma otežuje odstranjevanje napak. S kontrolo pa se bo istočasno vršila tudi vzgoja našega trgovskega kadra in temu kadru ob kontroli nudila potrebna pomoč.

O delu sodišča bi pripomnil, da sodišče mnogokrat prejema prijave o posameznih prekrških zelo splošnega značaja, brez prave utemeljitve, kot prijave o nedostatkih, ugotovljenih pri inventurah. Te prijave so splošnega značaja ter se sodišče pri izrekanju sodbe opira na izpovedbe zastopnikov posameznih gospodarskih podjetij, ki pa prihajajo na razprave nepripravljene in tako s podcenjevanjem zadeve vplivajo na nepravilen izrek sodbe. Uprave posameznih podjetij in ustanov, ki predlagajo krivce v nakazanem primeru sodišču v kaznovanje, morajo pred razpravo svoje zastopnike temeljito seznaniti s posamezno zadevo.

Predsednik zasedanja da poročilo o delu okrajnega sodišča na glasovanje.

Soglasno sprejeto.

Ad 4. POTRDI TEV IZVOLITVE PREDSEDNIKA, TREH SODNIKOV IN 125 SODNIKOV POROTNIKOV OKROŽNEGA SODIŠČA V LJUBLJANI TER RAZREŠITEV IN VOLITEV NEKATERIH SODNIKOV POROTNIKOV

Tov. Zdešar Henrik poroča:

V smislu določil odredbe o številu sodnikov in sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Ljubljani, ki jih volita in razrešujeta ljudski odbor ljubljanske oblasti in Mestni ljudski odbor glavnega mesta Ljubljane (Ur. list LRS 33 210-1949), voli in razrešuje Mestni ljudski odbor glavnega mesta Ljubljane predsednika okrožnega sodišča, 3 sodnike in 125 sodnikov porotnikov.

V to svrhu predlagam, da plenum potrdi po predlogu Ministrstva za pravosodje LRS predlaganih in na skupnem zasedanju začasnega ljudskega odbora ljubljanske oblasti dne 26. maja t. l. ob sodelovanju delegiranih odbornikov MLO izvoljenih sodnikov:

Predsednika okrožnega sodišča Hribarja Stankota in sodnike Okrožnega sodišča Kraigherja Antona, Hudnika Adolfa in dr. Švala Milana. Vsi po poklicu pravniki na Okrožnem sodišču.

Poleg teh predlagam v potrdilo sledeče sodnike porotnike:

1. Alič Štefan, soboslikař, Komenskega 22
2. Bajt Gregor, čevljar, Rudnik št. 48
3. Janežič Ivan, žagar, Orlova 11
4. Lovšin Lojze, delavec, Knezov štraton
5. Mostar Ignacij, kolar, Ižanska 114
6. Rupčič Marija, namesčenka, Privoz št. 6
7. Selevšek Franc, uslužbenec, Slomškova 3
8. Slemenšek Franc, strojni kurjač, Franciškanska 10
9. Selan Ivan, delavec, Ižanska c. 64
10. Šindič Zlato, uslužbenec, Ulica na Grad št. 7
11. Škraba Jakob, revizor, Pražakova ul. 11
12. Vašl Peter-Jože, ekonom, Krekova 4
13. Brolih Ivan, tehnični vodja, Wolfova ul. 1
14. Rogelj Peter, pers. referent, Verovškova 21

15. Babič Milena, nameščenka MLO, Beljaška 30
16. Bohinc Janez, ključavničar, Stožice 133
17. Cankar Alojzij, mizar, Gunelje št. 37
18. Fabjančič Milan, profesor, Mala vas 61
19. Fras Alojzij, delavec, Celovška c. 22
20. Femec Alojzij, nameščenec MINOT, Hranilniška 2
21. Godler Ivan, nameščenec, Pleteršnikova 11
22. Kavčič Franc, mesar, Na Jami št. 8
23. Klopčič Rezka, šivilja, Stožice št. 137
24. Lasič Josip, upokojen učitelj, Medvedova ul. 1
25. Magister Vinko, delavec, Pleteršnikova 32
26. Menart Janez, tesar, Prekmurska 5
27. Požun Karel, železostugar, Tyrševa c. 189
28. Rejc Marjan, študent, Malgajeva 10
29. Radošević Alfonz, poštni upokojenec, Tyrševa 82
30. Reja Josip, upokojenec, Celovška 196
31. Smraje Joža, delavka, Gasilska 5
32. Sušnik Milena, nameščenka, Trstenjakova ul. 2
33. Škarabot - Jakopin Rezka, delavka, Kamniška ul.
34. Štefančič Franja, nameščenka, Celovška c. 126
35. Štrucelj Janko, avtokolar, Celovška c. 91
36. Tolmajer Franc, kovinostrugar, Celovška c. 22
37. Vrhovec Stane, sekretar »Gustroj«, Vilharjeva c. 33
38. Vičič Davorin, nameščenec, Brejčeva 36
39. Vadnjal Marjan, pasar, Pod hribom št. 36
40. Zvodar - Radošević Slavka, nameščenka IO OF Tyrševa c. 36
41. Anžin Feliks, pers. referent »Gradisa«, Žibertova ul. 11
42. Korošec Janez, delavec, Celovška c. 22
43. Trobec Franc, ključavničar, Knezova ul.
44. Bahutnik Jože, delavec, Povšetova 12
45. Becele Ivan, modelni mizar, Hrastej št. 1
46. Balog Janez, nameščenec MKZ, Bezenškova 34
47. Hlebš Jaka, upokojenec, Sp. Hrušica 37
48. Janša Joža, nameščenka, Jegličeva 3
49. Jerin Stane, sodar, Sp. Hrušica št. 43
50. Jernejčič Franc, mizar, Pohlinova ul. 15
51. Kogej Viktor, delavec, Cilenškova 4
52. Krašovec Luka, služitelj, Zaloška 2
53. Mauser Jože, mizar, Zavrti št. 9
54. Polak Hinko, uslužbenec MINOT, Korytkova 26
55. Pisanski Albin, strojnik, Zaloška 209
56. Škodler Jože, ind. miličnik, Ljubljanska 37
57. Šefic Ludvik, nameščenec, Kodeljevo
58. Zaletel Ivan, strojni ključavničar, Fužine 6
59. Dremelj Janez, sekretar MOZVVI, Belokranjska 12
60. Bendeičič Ine, direktor, Valjavčeva 18
61. Bovcon Vinko, uslužbenec železnice, Bleiweisova c. 42
62. Gorkič Albina, gospodinja, Splitska 11
63. Grzinič Miran, nameščenec MLO, Vel. Čolnarska 10
64. Krašnja Anton, monter, Pot na Rakovo jelšo 64
65. Lukežič Ida, nameščenka IO OF, Gerbičeva 18
66. Miklavc Angela, nameščenka, Gledališka ul. 5
67. Magolič Ivan, tajnik tiskarne, Gradišče 11
68. Mlakar Anton, delavec, Vrhovec 99
69. Močnik Zlato, uslužbenec, Gerbičeva 9
70. Pleško Stane, delovodja MP, Resljeva 28
71. Požar Pavle, ključavničar, Cankarjeva ul. 2

72. Petrič Avgust, strojni delavec, Viničarjeva 5
73. Siard Lojze, mehanik, Trnovski pristan 12
74. Šemerl Ivan, upravnik, Gosposvetska c. 15
75. Štok Ivan, veter. pomočnik, Mencingerjeva 4
76. Škarja Franc, nameščenec, Jarška c. 78
77. Trlikar Tone, krojač, Kolezijska 21
78. Traven Viktor, nameščenec, Bleiweisova c. 17 a
79. Urbančič Anton, upokojenec, Oražmova 5
80. Vode Anuška, nameščenka, Tržaška c.
81. Arh Gizela, gospodinja, Groharjeva 22
82. Smrekar Fani, delavka, Cerkevna ul. 21
83. Urbas Anton, ključavničar, Bleiweisova c. 42
84. Erbežnik Stane, karoserijski kovač, Graben 2 a
85. Kočman Franc, družbeni nameščenec, Kongresni trg 17
86. Intihar Franc, galvanizer, Zalog št. 135
87. Mahne Alojzij, delavec, Studenec št. 23
88. Tekavec Rafael, skladiščnik, Studenec št. 23
89. Tomažič Edo, nameščenec, Vevče št. 38
90. Urek Jože, bolniški strežnik, Studenec št. 23

V razrešitev funkcije sodnika porotnika predlagam sledeče sodnike porotnike:

1. Kopač Ivan, uslužbenec GOZSS Ljubljana Miklošičeva c. Ker je imenovan mnogo na terenu, kamor mora oditi dostikrat nepričakovano, se ne more redno udeleževati obravnava.
2. Vetrlih Franjo, uslužbenec »Megrada«, Kotnikova ul. 16. Ker je prezaposlen, zato se ne more udeleževati razprav.
3. Modrijan Leo, nameščenec, Janševa ul. 5, se nahaja v preiskovalnem zaporu radi poskusa pobega in nemorale.
4. Čepeljnik Franc, mizar, Vižmarje 45, je po informacijah na terenu popolnoma pasiven in politično nezainteresiran.
5. Kreč Anton, kmet, delavec, Rašica (Št. Vid nad Ljubljano), ker ne spada v območje rajona II, pač pa Ljubljana - okolica.
6. Kumar Emilija, gospodinja, Ježica 68, sodniki se pritožujejo, da je z njo nemogoče sodelovati.
7. Ščurk Emil, ključavničar, Tyrševa c. 60, je pasiven in nesamostojen pri odločanju na obravnava.
8. Žigon Malvina, delavka, Zapuška 61, je neodločna in pasivna pri političnem delu, kakor tudi pri razpravah.
9. Bukovec Janez, vrtnar, Lipičeva ul. 2, zaradi nedelavnosti in neudeležb na razpravah.
10. Lavrih Štefka, nameščenka, Hradeckega 37, zaradi neozdravljive bolezni.
11. Zupanč Ivana, delavka, Koroščeva 16, zaradi neozdravljive bolezni.
12. Bregar Joža, gospodinja, Rožna ul. 31, zaradi majhnega otroka ne prihaja k obravnava.
13. Repovž Edvard, Idrijska 16, ker je umrl.
14. Terlikar Tone, krojač, Kolezijska 21, ker je hrom.
15. Pervanja Edvin, direktor »Telproma«, Zupančičeva ul. 16, zaradi prezaposlenosti na terenu.
16. Hreščak Franc, sobeslikar, Studenec št. 23, ker se je preselil.

Namesto teh in v dopolnitev za manjkajoče število sodnikov porotnikov, predlagam, da plenum izvoli še sledeče sodnike porotnike:

91. Legvart Janez, teh. vodja, Mirje št. 1
92. Počivavšek Jože, krojač, Čopova 7
93. Kurinčič Tone, kletar, Franciškanska ul. 2

94. Horvat Franc, delavec, Predjamska ul. 55
95. Puh Franc, pers. referent, Rožna dolina Cesta XV. št. 20
96. Semič Zlata, knjigovodkinja, Matjanova 11
97. Štimatec Anton, gosp. pomočnik, Ižanska c. 94
98. Gašper Žane, nameščeneec, Cesta v Rožno dolino 10
99. Trpin Karlo, zidar, Gucmanova 30
100. Pokovec Marija, gospodinja, Verovškova 53
101. Premože Rafko, trgovski pomočnik, Stanežičeva št. 12
102. Tavš Jelko, učitelj, Medvedova ul. 14
103. Rakef Franc, zidar, Trzin 105
104. Poljanšek Franc, čevljar, Prelovčeva ul. 8
105. Urajnar Leopold, personalni referent, Bezenškova 7
106. Hotko Ivan, industr. miličnik, Florjanska 38
107. Poglavšek Jože, nameščeneec RLO III., Zaloška 119
108. Bricelj Čeferin, nameščeneec RLO III., Zg. Hrušica 18
109. Adamič Jožica, knjigovodkinja, Zaloška 63
110. Dimnik Anton, nameščeneec, Zg. Zadobrova 37
111. Knafelj Jože, nameščeneec, Sv. Petra c. 36
112. Sedlar Franc, ekonom, Vrazov trg 4
113. Hribar Anica, gospodinja, Aškerčeva 5
114. Vikele Anica, nameščenka, Dolenjska c. 17
115. Kavčič Ignac, poslovođja, Brdo št. 32
116. Stanovnik Aleš, nameščeneec, Trstenjakova ul. 1
117. Bratanič Leopold, nameščeneec, Šišenska 14
118. Sotlar Henrik, delavec, Vevče št. 33
119. Snoj Peter, delavec, Sneberje št. 19
120. Klešnik Meri, gospodinja, Zalog št. 112
121. Čebašek Franc, vratar, Studenec št. 23
122. Jančar Jakob, komandir industr. milice, Zalog
123. Fležar Fanči, šivilja, Zg. Kašelj
124. Petrič Ivan, bolničar, Studenec
125. Glavan Marija, nameščenka, Prešernova 48

Istočasno pa mora MLO v smislu navodil Ministrstva za pravosodje LRS voliti in razrešiti sodnike porotnike Okrajnega sodišča. Predsedništvo Okrajnega sodišča glavnega mesta Ljubljane predlaga v razrešitev sledeča sodnika porotnika:

1. Jurman Angela, gospodinja, Rožna dol., Cesta VI. št. 48, umrla.
2. Urbas Ivanka, roj. Semič, gospodinja, Stožice 38; imenovana je že dalj časa v zaporu radi kaznivega dejanja po zakonu o kaznovanju zločinov zoper ljudstvo in državo.

Dr. Čeplak Slavko, sodnik Okrajnega sodišča, pa je bil z odločbo ministra za pravosodje razrešen službovanja.

Namesto razrešenih predlagam plenumu v izvolitev sledeča sodnika - porotnika:

1. Zupančič Herman, pleskar, Skopoljeva 16
2. Ošaben Ivanka, nameščenka, Rožna dolina, Cesta IX. št. 21.

Predsednik zasedanja da poročilo in predloge tov. Zdešarja na glasovanje.

Soglasno sprejeto.

Ad 5. IZVOLITEV NOVEGA DISCIPLINSKEGA SODIŠČA TER DISCIPLINSKIH TOŽILCEV

Tov. Šindič Zlato: poda poročilo o dosedanem delu disciplinskega sodišča pri Mestnem ljudskem odboru:

Tovariši in tovarišice ljudski odborniki!

Disciplinsko sodišče pri Mestnem ljudskem odboru je bilo izvoljeno na II. zasedanju plenuma MLO dne 31. maja 1948. V vsej tej dobi do danes, je disciplinsko sodišče razpravljalo 363 primerov disciplinskega kaznovanja in bi nam statistično pokazalo sledečo sliko:

Zaradi molomarnega opravljanja službene dolžnosti je bilo v l. 1948. 20 primerov, dočim v letu 1948. 17 primerov kaznovanja. Zaradi protipravne prisvojitve državnega premoženja je bilo v letu 1948. 19 primerov in v letu 1949. 4 primeri. V glavnem so bili v teh primerih vsi obtoženci že tudi obsojeni pred ljudskim sodiščem. Zaradi premoženjske škode državi smo imeli v letu 1948. 4 primere in v letu 1949. 8 primerov kaznovanja. Zaradi pušenja avtoritete ljudske oblasti so bili v letu 1948. in 1949. skupno 4 primeri. Zaradi izostankov iz službe smo pa imeli v letu 1948. 4 in v letu 1949. 8 primerov kaznovanja. Na podlagi pritožb obtožencev na sodbo prvostopnega disciplinskega sodišča je drugostopno disciplinsko sodišče pri PV v letu 1948. od 4 primerov znižalo 1 primer na nižjo kazen, ostale tri pa potrdilo, dočim je v letu 1949. od 7 primerov tri primere znižalo na nižjo kazen, ostale štiri primere potrdilo. Ker je disciplinsko sodišče dobivalo prijave, ki ne spadajo v pristojnost disciplinskega sodišča, temveč je zanje dolžan ukrepati OU vodja, ter je bilo takih primerov v letu 1948. 14 in v letu 1949. 48. Na sejah disciplinskega sodišča je bilo v letu 1948. 18 prijav ustavljenih, ker so bile posamezne prijave netočne in nepreverjene, ter se je izkazalo, da za to delo prijavljene osebe niso odgovorne. Istih primerov je bilo tudi v letu 1949. 12. Zaradi nepristojnosti disciplinskega sodišča v finančnih in drugih upravnih kazenskih prekrških je bilo zavrnjenih 21 primerov, 4 primere pa je disciplinsko sodišče zavrnilo zaradi nepristojnosti prijave, ker so bili prijavljenci delavci, za katerih kaznovanje je po uredbi pristojen starešina.

Oprostilnih sodb je bilo izrečenih v letu 1948. 5 in v letu 1949. 2.

Dotaknil bi se še statističnega pregleda izrečenih kazni oz. obsodb v letu 1948 in 1949.:

S prepovedjo napredovanja v plači ali nazivu so bili kaznovani v letu 1948. 4 primeri in v letu 1949. 12 primerov. Na znižanje prejemkov do 20 % čistih enomesečnih dohodkov je bilo obsojenih v letu 1948. 29 in v letu 1949. 19 primerov. Na postavitev nazaj na nižjo plačo ali naziv je bilo v letu 1948. 5 in v letu 1949. 7 primerov. Na odpust iz službe za 1 do 3 let je bilo v letu 1948. obsojenih 5 in v letu 1949. 8, dočim je bilo obsojenih na odpust iz službe za vedno v letu 1948. 2 in v letu 1949. pa nobeden.

Poleg tega je bilo v letu 1948. izročeni 8 opominov, 2 ukora, dočim v letu 1949. 1 opomin in 7 ukorov.

Disciplinsko sodišče je ugotovilo v svojem poslovanju, da so v glavnem vse prijave uslužbencev izvrševali personalni referenti, da ne poznajo Zakona o državnih uslužbencih, kar naj bi služilo kot osnova za pravilno izvajanje personalne politike. Personalni referent je bil tisti, ki je kaznoval, prijavljal, vodil kontrolo nad uslužbenci. Upravno-operativni vodja se je umaknil pri teh tako perečih problemih. Če bi bili naši upravniki, oz. vsi upravno-operativni vodje, dodobra seznanjeni z zakonom o državnih uslužbencih, bi marsikatero napako takoj odpravili in ne bi smatrali, da je samo disciplinsko sodišče tisto, ki naj kaznuje uslužbence. Nedisciplina v službi, zamujanje službe, malverzacije v trgovinah, vse to so važna vprašanja, katerim bi morali posvečati dosti več pažnje ter v vsakem primeru pristopiti k opozarjanju na napake, ne pa zbirati material za disciplinsko sodišče in obenem puščati, da se te napake ponavljajo!

Tudi nerazčiščene prijave, ki so bile poslane disciplinskemu sodišču in v katerih se je kazala le naglica personalnega referenta, so jasen dokaz, da v teh primerih ni šlo za vzgajanje, temveč zgolj za kaznovanje uslužbenca. Disciplin-

sko sodišče je hotelo dati zlasti poudarka vzgojnemu pomenu kazni. Na žalost se pa upravno - operativni vodje smatrali, da je disciplinsko sodišče zagovornik njihovega nepravilnega postopanja, ali pa, da bo krivdo podjetja pripisalo krivdi uslužbenca.

Zdi se mi važno, da bi navedel par primerov, ki izrazito kažejo nepravilen odnos do novega družbenega reda, kar se je posebno kazalo v trgovski stroki. Nepravilno poslovanje naše trgovine je bilo velikokrat vzrok razburjanja naših delovnih množic nad oblastjo: blago se je skrivalo, dražje prodajalo itd., kar se ne bi moglo zgoditi, če bi upravno - operativni vodja imel več kontrole nad delom. Opazili smo, da pred disciplinskim sodiščem nismo imeli starejših trgovcev, pač pa nasprotno največ mladega kadra, ki je absolviral tečaje. Prav tem tečajnikom je na eni strani uprava nudila premalo pomoči, na drugi strani, pa so jih bivši trgovci zapostavljali in ovirali pri njihovem razvoju. Tečajnika, ki je izvršil tečaj, so postavili na odgovorno mesto, ga prepričevali, da mu bodo pri njegovem delu pomagali, vendar se ta kot poslovodja ni znašel, bodisi zaradi premalega znanja ali pa zaradi premale pomoči s strani uprave. Jasno je, da so se zaradi neznanja pojavljale nepravilnosti in da je končno prišel pred disciplinsko sodišče, ker mu je pri inventuri primanjkovalo denarja ali blaga in ni vedel pojasniti, odkod ta primanjkljaj, ter je bila pesem vedno ista: neznanje in nikake pomoči od uprave. Primerov, pri katerih je bilo najmanj 20.000 din deficita, je bilo 5.

Navedel bi še primer nepravilne kadrovske politike pri vprašanju postavljanja strokovnjakov za administrativne upravnike. V podjetju »Optika« je bil za upavnika postavljen optik - strokovnjak Kantoci Milan, ki je bil v glavnem obremenjen z delom, da poišče nove prostore za delavnico in trgovino in je pri tem naletel na velike težave. Z vestnostjo se je boril za prostore, iskal denar za investicije ter konec koncev, ker mu zaradi nerazumevanja upravno - operativnega vodje ni uspelo rešiti tega vprašanja, bil odstavljen in v isti delavnici postavljen za delavca: enega njegovih delavcev, tudi strokovnjaka, pa so postavili za poslovodjo. Kantociju so očitali, da se je premalo brigal za svoje podjetje, na razpravi pa se je pokazalo, po pričevanju upavnika Merljaka in drugih, da se je pa nasprotno zelo zanimal in skrbel za podjetje. Jasno je, da ta človek, kot bivši upravnik v istem podjetju ni hotel nastopiti službe kot delavec in je gladko dobil razrešilnico potom urada za delovno silo, ki ga je stavil »Litostroju« na razpolago. Izposloval si je tudi odpustnico iz »Litostroja« in je kot strokovnjak zaposlen danes na Reki. Ta primer nam kaže kako zaradi nepravilnega vodenja kadrovske politike, izgubljam tako potrebne in redke strokovnjake.

Največ primerov prilaščanja denarja in blaga je bilo v trgovinah manufakture in galanterije ter pri »Na - Mi«. Ta stvar se je pa v zadnjem času precej izboljšala.

Zelo značilen primer slabe kontrole je bil odkrit v podjetju »Sadje - Zelenjava«, kjer je 5 prodajalcem manjkalo ob inventuri vsakemu od 50.000 do 100.000 dinarjev. Podjetje je, jasno, krivdo metalo na uslužbenca, vendar se je pokazalo, da je pri predaji blaga uslužbencem blago bilo že stehitano in se ni ponovno tehtalo ob predaji, ni se delalo nikake mesečne inventure, skratka s strani podjetja ni bilo nikake kontrole poslovanja. Podjetje je smatralo, da naj disciplinsko sodišče obsodi prodajalce, dejansko pa bi se moralo soditi podjetje.

Ne bilo bi prav, če ne bi omenil še prijav, ki so bile predložene v kaznovanje zaradi nepravilnosti v knjigovodstvu. Primer Beliča Josipa, knjigovodje v podjetjih »Pecivo«, »Krzno« kot honorarnega uslužbenca, ter obenem odsotnega na plačanem bolniškem dopustu, istočasno pa zaposlenega še pri privatnem gradbenem podjetju. Njegovi mesečni prejemki so znašali cca. 17.000 din, njegovo delo pa ni bilo opravljeno niti pri prvem niti pri drugem podjetju v

redu. Letna bilanca ni bila nikjer zaključena, izgovarjal pa se je, da ni nastavljen za knjiženje, temveč le kot strokovnjak za instrukcije. Zelo v redu pa je bilo vodeno knjigovodstvo pri privatnem gradbenem podjetju, kjer je imel najnižji honorar 1000 din mesečno, pri naših podjetjih pa od 5000 do 6000 pri vsakem.

Omenil bi še primer Pengov Slavke, zaposlene pri Mestnem industrijskem servisu, prijavljene, da je kot knjigovodkinja neupravičeno dvignila večjo vsoto denarja v KB in obenem zavlačevala plačilo večje vsote denarja podjetju »Dežnik« v znesku din 70.000. Ko je postala stvar že precej čudna in je kontrola ugotovila primanjkljaj 70.000 din, je povedala, da je že mesec dni poteklo, odkar je ta denar izgubila. Zagovarjala se je s preobilico dela, češ, da je zvečer nesla denar domov, da bi takoj drugo jutro oddala denar v banko, ga je pa med potjo domov izgubila. Stanuje le 100 m od svojega službenega mesta. O izgubljenem denarju ni povedala nikomur niti v službi niti doma, vse dokler tega ni odkrila kontrola. Obsojena je bila na odtegljaj 20 % od čistih mesečnih dohodkov za dobo 1 leta in na povrnitev 70.000 dinarjev. Pengovova se je sicer pritožila, vendar je višje disciplinsko sodišče prvostopno odločbo v celoti potrdilo.

Nepravilno poslovanje v trgovskih obratih, bi vam pa osvetlil s temle primerom: poslovodkinja trgovine v »Manufaktura - Galanterija« je ugotovila primanjkljaj pri inventuri v znesku 30.000 din. Primanjkljaj v inventuri ni izkazala, marveč ga je prikrla, stopila v stik s skladiščnikom, da ji je dal v prodajo razno kurantno blago, ki ga ona sicer ni prodajala, ter istemu dvignila prodajno ceno. Na ta način je v dveh mesecih, na račun delovnega človeka, pridobila 17.000 din. Ker je bila slučajno premeščena v drugo poslovalnico, se je ob tej priliki izkazala njena malverzacija in podraževanje prodajnih predmetov. Tu tiči vzrok, da v naših poslovalnicah naletimo na različne cene istim predmetom.

Ni bilo malo primerov nepravilnega odnosa do dela: izostankov iz službe, posedanja po kavarnah in gostilnah med službenim časom, samovoljnega podaljševanja bolniških dopustov, netočnega nastopa službe ob premestitvah itd.

Vsi navedeni primeri nam kažejo, da morajo upravno-operativni vodje posvečati svojemu kadru dosti več pažnje in ne prepuščati to samo personalnim referentom, ker so operativno-upravni voditelji kot prvi odgovorni za vse te nedostatke. Disciplinsko sodišče je vzgojno sodišče, ki naj nastopa samo v težjih primerih, drugače naj se pa napake in pomanjkljivosti odpravljajo na licu mesta, pred celotnim delovnim kolektivom, kar bo imelo vsekakor večji vzgojni učinek. Sindikalna podružnica pa mora posvečati več pažnje vzgoji svojega članstva, ker ona prav tako odgovarja za nepravilnosti svoje ustanove.

Sam maršal Tito je na II. kongresu uslužbencev državnih ustanov poudaril ogromno važnost pravilnega odnosa do strank in vzbuditev zavesti v nameščenih, da imajo na vsakem koraku opravka z novim, socialističnim človekom.

Po poročilu o delu disciplinskega sodišča poroča tov. **Zdešar Henrik:**

Disciplinskemu sodišču za uslužbence MLO je potekla funkcijska doba, ki traja v smislu čl. 58 zakona o državnih uslužbencih LRS leto dni.

Doslej so bili člani disciplinskega sodišča za uslužbence MLO:

predsednik: Šindič Zlato

namestnik: Hribar Franc

član: Babšek Franja

namestnik: Čebulj Jana.

Prav tako je potekla funkcijska doba disciplinskega tožilca, ki je bil izvoljen na V. rednem zasedanju Plenuma MLO. Doslej je bil disciplinski

tožilec Mihelčič Stanko, njegov namestnik pa Lazar France. Predlagam, da ljudski odbor na današnjem zasedanju izvoli novo disciplinsko sodišče in disciplinske tožilce.

Predlog za sestavo disciplinskega sodišča je:

predsednik: Kodela Viktor, član Izvršilnega odbora,

namestniki: Trtnik Lojze, član Izvršilnega odbora

Naglič Stane, član Izvršilnega odbora

Repič Ivanka, član Izvršilnega odbora

član: Babšek Franja, šef odseka za državljanska stanja

namestniki: Miklave Angela, personalni referent podjetja »Tekstil«

Jezovšek Leopold, šef ekonomata MLO

Kovač Anton, referent Uprave za personalno službo

disciplinski tožilci: Jarc Vojteh, pravni referent pri poverjeništvu za trgovino in preskrbo

Dr. Kersnik Aleš, pravni referent pri Direkciji gostinskih podjetij

Lazar France, pravni referent pri poverjeništvu za lokalni promet.

Razširjeni sestav disciplinskega sodišča in tožilcev je potreben vsled precejšnjega števila obravnav in porazdelitve dela.

Tov. podpredsednik Sitar: »Menim, naj se tov. Miklave Angela ne izvoli v disciplinsko sodišče, ker je izvoljena kot sodnik - porotnik okrožnega sodišča. dalje je član Višje stanovanjske komisije in personalni referent podjetja »Tekstil« ter bi zato bila z dodelitvijo tega dela preveč obremenjena. Namesto nje predlagam, da se izvoli **tov. Tomazin Franc**, personalni referent poverjenišva za trgovino in preskrbo.

Predsednik zasedanja da predlog tov. Zdešarja z izpremenjenim predlogom tov. podpredsednika Sitarja ljudskemu odboru na glasovanje.

Soglasno sprejeto.

Ad 6. POROČILO KOMISIJE ZA ODLOKE:

a) Ustanovitev podjetij in ustanov:

Predsednik komisije za odloke **tov. Naglič** poroča o razlogih ustanovitve novih podjetij in ustanov ter po obrazložitvi prebere posamezne odločbe.

Predsednik zasedanja da posamezne odločbe na glasovanje.

Sklep:

Sprejmejo se odločbe o ustanovitvi:

1. »Kmetijskega posestva Pšata« s sedežem v Mengšu št. 44 - tajn. št. 2940/49.

2. podjetja »Pohištveno mizarstvo« s sedežem Zavrti št. 9 - tajn. št. 3187/49.

3. »Mestnega gledališča« v Ljubljani — tajn. št. 3976/49.

4. »Lutkovnega gledališča« v Ljubljani — tajn. št. 4361/49

5. Otroškega okrevališča Staneta Žagarja nad Tržičem — tajn. št. 3403/49.

Soglasno sprejeto.

b) Spojitev podjetij:

Predsednik komisije za odloke nadalje poroča, da so ob priliki druge nacionalizacije konec meseca aprila 1948 prešla pod upravo Mestnega ljudskega odbora številna zasebna gospodarska podjetja. Ker so v sklopu teh podjetij,

zlasti tistih, ki so bila dana pod poverjeništvu za živilsko proizvodnjo, številna podjetja povsem iste stroke, predlaga Izvršilni odbor ljudskemu odboru v sklepanje in odobritev spojitve nacionaliziranih sorodnih podjetij z že obstoječimi mestnimi podjetji.

Po prečitaniu odločb da predsednik zasedanja posamezne odločbe na glasovanje.

Sklep:

Sprejmejo se odločbe o spojitvi

1. zaplenjenega podjetja Sedovnik s podjetjem »Elektra« v podjetje »Elektra« s sedežem Celovška c. 72 — tajn. št. 4328/49.
2. nacionaliziranih podjetij Franc Zaletel, Ivan Zaletel, Viktor Meden, Emerik Zelinka in »Vitamin« s podjetjem »Alko« v podjetje »Alko« s sedežem v Frankopanski ulici št. 9 — tajn. št. 4326/49.
3. nacionaliziranega podjetja »Adria« s podjetjem »Žika« v podjetje »Žika« s sedežem Predjamska 25 — tajn. št. 4227/49.
4. nacionaliziranih podjetij Pečnik Ivan, Pečnik Stanko, »Produkta«, Vodnik - dediči z »Vinocetom« v podjetje »Vinocet« s sedežem Viška c. št. 60. — tajn. št. 4188/49.
5. nacionaliziranega podjetja »Mlin - Fužine — Černe Angela s podjetjem »Mestno podjetje mlin« v podjetje »Mlin« s sedežem Viška cesta št. 43 — tajn. št. 4228/49.

Soglasno sprejeto.

c) Prenos podjetja:

Predsednik komisije za odloke **tov. Naglič** poroča, da je Izvršilni odbor sklenil predložiti ljudskemu odboru v sklepanje združitvev »Opekarne Draga« s podjetjem »Mestne opekarne«, to pa iz razloga, ker ležita obe podjetji, ki imata povsem enak predmet poslovanja v neposredni bližini in bi se s spojitvijo teh podjetij dosegla cenejša uprava in mnogo večja proizvodnja.

Ker pa je »Opekarna Draga« v pristojnosti RLO II. in se Izvršilni odbor RLO II. s prenosom pristojnosti omenjenega podjetja na MLO radi izvedbe nakazane fuzije, strinja, bi se istočasno rešilo tudi vprašanje prenosa pristojnosti.

Po prečitaniu odločbe da predsednik zasedanja predlog na glasovanje.

Sklep:

Sprejme se v sporazumu z Izvršilnim odborom RLO II. odločba o prenosu »Opekarne Draga« iz pristojnosti RLO II. na MLO in spojitvi z »Mestnimi opekarnami« v eno podjetje — tajn. št. 4362/49.

Soglasno sprejeto.

č) Ukinitvev podjetja:

Tov. Naglič poroča, da je z ustanovitvijo rajonskih podjetij »Odpad« postalo mestno podjetje »Odpadcenter« odveč, ker je tvorilo le vmesni člen med republiškim »Odpadom« in rajonskimi »Odpadi«. Zaradi tega predlaga ukinitvev podjetja »Odpadcenter«.

Po prečitaniu odločbe da predsednik zasedanja predlog na glasovanje.

Sklep:

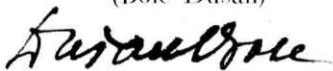
Sprejme se odločba o prenehanju podjetja za zbiranje odpadkov »Odpadcenter« — tajn. št. 3975/49.

Soglasno sprejeto.

Ker je dnevni red izčrpan, zaključi predsednik zasedanja VII. redno zasedanje Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane ob 18. uri.

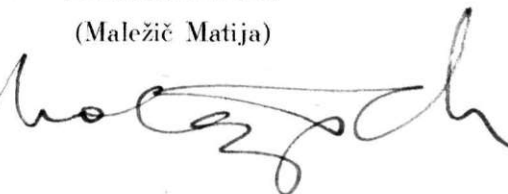
Predsednik zasedanja:

(Bole Dušan)

Predsednik MLO:

(Maležič Matija)

Zapisnikar:

(Flegar Avgust)

